

MARIO VARGAS LLOSA

Cine l-a ucis PE PALOMINO MOLERO?

MARIO VARGAS LLOSA s-a născut la Arequipa, Peru, în 1936. A urmat școala primară în Co-chabamba, Bolivia, iar studiile secundare la Lima și Piura. Licențiat în litere al Universității „San Marco” din Lima. Doctoratul la Madrid. A trăit cîțiva ani la Paris, apoi la Londra și Barcelona. Notorietatea literară și-a cîștigat-o în 1963, cu romanul *La ciudad y los perros (Orașul și dinii)*, care a obținut două premii literare și a fost tradus imediat în aproape douăzeci de limbi. în 1966 îi apare al doilea roman, *La casa verde* (trad. rom.: *Casa verde*), și el încununat cu două prestigioase premii literare. în 1969 a publicat romanul *Conversacion en La Catedral* (trad. rom.: *Conversație la Catedrala*) și, de atunci, la doi-trei ani i-a apărut cîte o carte, toate bine primite: studiul *Garda Márquez, historia de un deicidio (Garda Márquez, povestea unui deicid — 1971)*, romanul *Pantaleón y las visitadoras (Pantaleon și vizitatoarele — 1973)*, eseul *La orgia perpetua: Flaubert y „Madame Bovary”* (1975), romanul *La Ha Julia y el escribidor — 1977* (trad. rom.: *Mătușa Julia și condeierul*), cîteva piese de teatru între 1981 și 1986, romanele *La guerra del fin del mundo — 1981* (trad. rom.: *Războiul sfîrșitului lumii*), *Historia de Mayta* (1984), *¿Quien mato a Palomino Molero? — 1986 (Cine l-a ucis pe Palomino Molero?)*. în 1983 și-a reunit textele eseistice dintre 1962 și 1982 în volumul *Contra viento y marea (împotriva tuturor furtunilor)*.

Lui Jose Miguel
Oviedo

I

— Grijania și anafura mă-sii! — bolborosi Lituma, simțind că-i vine să vomite, în ce hal te-au lăsat, măi sfrijitule!

Băiatul era în același timp spînzurat și tras în țeapă pe bătrînul

roșcov, într-o poziție atît de absurdă încît părea mai degrabă o sperietoare de ciori sau o figură grotescă de carnaval, sfirtecată, decît un cadavru. Înainte de a-l ucide sau după aceea, îl căsăpiseră cu o înverșunare turbată: nasul și gura îi erau strivite, crăpate, avea cheaguri de sînge uscat, vînătăi și răni hîde, arsuri de țigară pe piele și, de parcă n-ar fi fost de-ajuns, Lituma înțelese dintr-o ochire că încercaseră să-l jugănească, fiindcă testiculele smulse îi atîrnau exagerat de mult pe partea lăuntrică a coapselor. Era desculț, gol de la brîu în jos, cu un rest de cămașă zdrențuită. Tînăr, slab, oacheș și osos. Printre roiurile de muște ce bîzîiau și i se roteau bezmetic pe față, părul îi lucea negru și ondulat. Caprele țincului își făceau de lucru primprejur, scormonind cu boturile pe lingă pietroaiele cîmpului pustiu în căutarea hranei, și lui Lituma i se năzări că dintr-un moment în altul or să înceapă să ronțăie picioarele cadavrului.

— Cine, 'tu-i maica mă-sii, a făcut una ca asta? — se bîlbîi, luptînd cu greața.

— Ce știi eu! — zise țincul. Da' de ce suduiți, eu ce vină am? Mulțumiți-mi c-am venit să vă dau de știre.

— Nu te sudui pe tine, puștiule — grăi stîns Lituma. Da' sudui, că parcă nu-ți vine a crede să existe pe lume neoameni ca ăia de-au făcut-o.

Bietul puști, probabil că de cînd era pe lume n-avusese parte de o sperietură mai mare ca-n dimineața aceea, cînd își mînase caprele pe șesul pietros și dăduse nas în nas cu un asemenea spectacol. Ce-i drept, se purtase ca un cetățean exemplar, bietul puști. Își lăsase turma să pască pietre lîngă cadavru și alergase într-un suflet pînă-n Talara să dea de știre la Comisariat. Era meritul lui, pentru că Talara se afla cale de-o oră și mai bine de pustietățile astea. Lituma își reaminti fețișoara-i asudată și vocea-i parcă pusă pe gîlceavă cînd apăruse în ușa postului:

— E un tip omorît, acolo hăt, pe calea spre Lobitos. Dacă vreți, vă conduc, dar acu' imediat. C-am lăsat caprele de capul lor și poate oricine să mi le fure.

Din fericire, nu-i furase nimeni nici una; ajuns la fața locului și zguduit de starea în care aflase mortul, jandarmul tot găsisese puterea sa-l vadă pe ținc numărîndu-și turma pe degete și să-l audă suspinînd ușurat: „îs toate, toate”.

— Dar, Sfîntă Fecioară...! — gemu șoferul taxiului, din spatele său. Dar ce-i asta!

Pe parcurs, puștiul le descriesese cît de cît ce-aveau să vadă, dar una era să-ți închipui și alta să vezi și să miroși. Fiindcă mai și puțea oribil. Nu era de mirare, cu soarele acela ce părea să sfredelească pietrele și țestele. Sigur, se descompunea vîzînd cu ochii.

— Îmi dați o mîină de-ajutor să-l dau jos, *don?* — zise Lituma.

— Păi ce, am de-ales? — mîrîi taximetristul, făcîndu-și cruce.

Scuipă cu năduf în direcția roșcovului. De mi-ar fi spus vreodată cineva la ce-o să servească Fordul meu, nu l-aș fi luat nici de pomană. Dumneata și locotenentul abuzați, pentru că mă credeți tare fraier.

Don Jeronimo era unicul șofer de taxi din Talara. Vechea lui rablă, neagră și mare cât un car funebru, putea trece ori de câte ori voia bariera ce despărțea satul de zona rezervată unde se găseau birourile și casele străinilor americani, *los gringos*, de la International Petroleum Company. Locotenentul Silva și Lituma foloseau taxiul când aveau de făcut o deplasare prea lungă pentru cai și bicicletă, singurele mijloace de transport de care dispunea postul de jandarmerie. Taximetristul bodogănea și protesta de fiecare dată când îl chemau, zicînd că-l păgubesc de alte cîștiguri, deși în asemenea cazuri locotenentul îi plătea benzina.

— Stați, *don Jeronimo*, acum îmi dau seama — zise Lituma, când erau cât pe ce să apu-

ce mortul. Nu-l putem atinge pînă nu vine judecătorul să procedeze la identificarea și examinarea victimei.

— Ce baftă pe mine! Asta-nseamnă că va trebui să fac drumul înc-o dată — vorbi răgușit bătrînul. Vă previn că ori îmi plătește judecătorul drumul dus-întors, ori își caută alt fleț.

Și, aproape numaidecît, se lovi cu palma peste frunte. Făcînd ochii mari își apropie mult fața de cadavru.

— Păi îl cunosc pe tipu' ăsta! — exclamă.

— Cine-i?

— Unul din trupeții de la aviație aduși la Baza aeriană, când cu ultima recrutare — se însuflețiră trăsăturile bătrînului. El e. Tipul din Piura, care cînta boierouri.

II

— Cînta boierouri? Atunci trebuie că-i cel de care ți-am zis eu, vere — asigură Fantele.

— Așa-i — încuviință Lituma. Am cercetat și am aflat. El e. Palomino Molero, din Castilia. Numai că asta nu rezolvă chestia cu cine l-a omorît.

Se găseau în cîrciuma-bar a Haiasei, în apropierea Sălii polisportive, unde se desfășura probabil un meci de box, fiindcă pînă la ei ajungeau, perfect clare, strigătele și încurajările supporterilor. Jandarmul venise la Piura profitînd de ziua lui liberă; un camionagiu de la International îl adusese dimineața și avea să-l ducă înapoi la Talara pe la miezul nopții. Ori de câte ori sosea la Piura, își omora timpul cu verii Leon — Jose și Fantele — și cu Josefino, un prieten din mahalaua Gallinacera. Lituma și cei doi Leon erau din mahalaua Mangacheria și exista o rivalitate aprigă între „mangacheri” și „gallinaceri”, însă amiciția celor patru reușise să doboare stavila

aceea. Erau frați de sînge, aveau imnul lor și își dăduseră singuri numele de Neînvinșii.

— Rezolv-o tu și pupi gradul de general, Lituma — făcu o grimasă Fantele.

— O să fie greu al naibii. Nimeni nu știe nimic, nimeni n-a văzut nimic și, culmea ghinionului, autoritățile nu colaborează.

— Cum asta, cînd dintre autoritățile de-a-colo de la Talara faci parte și tu, cumetre?! — rămase nedumerit Josefino.

— Uite cum: locotenentul Silva și cu mine sîntem autoritățile polițienești. Cine nu cooperează însă e Aviația. Și întrucît slăbănogul făcea parte din trupele de aviație, dacă șefii lor nu cooperează, atunci cine *caraja* să coopereze? Lituma suflă spuma din paharul lui și trase o dușcă bună de bere, căscînd gura ca un crocodil. Băga-i-aș în mă-sa de criminali. De-ați fi văzut voi cu ochii voștri în ce hal l-au lăsat pe sfrijit, n-ați mai fi acum așa de fericiți, gata să dați iama în bordel. Și m-ați înțelege cînd vă spun că nu-mi iese din cap priveliștea și că nu mă pot gîndi la altceva.

— Ba înțelegem — zise Josefino. Dar nici nu-ți poți petrece toată ziua vorbind de un cadavru. Mai dă-ne pace cu mortul tău, fie-i țărîna ușoară, Lituma.

— Așa-ți trebuie dacă te-ai făcut sticlete — zise Jose. În meseria asta a ta, dacă muncești te belești. Pe cînd tu nu ții la tăvăleală. Un sticlete cum scrie la carte trebuie să aibă o piatră în loc de inimă, să fie o brută dacă-i musai. Iar tu nu ești decît un rahat de sentimental, zău așa.

— E adevărat, asta sînt — recunosc Lituma, abătut. Nu-mi iese din cap prăpăditul acela și pace. Am coșmaruri, am senzația că-mi smulg unii coaiele, ca lui. Nenorocitul: îi atîrnau pîn' la genunchi, strivite ca ochiurile la tigaie.

— Că doar nu i le-ai atins — rîse Fantele.

— Apropo de boașe, locotenentul Silva și-a făcut cheful ori ba cu grășana? — întrebă Jose.

— Chiar, regulatul ăsta ne ține pe toți cu sufletul la gură! — adăugă Josefino. Zi, bă, a pus-o jos cu fustele-n cap ori încă nu?

— Da' de unde; în ritmu-n care merg lucrurile, o să moară fără să-i fi făcut felul — suspină Lituma.

Jose se ridică de la masă:

— Bun, ne ușchim la un film să ardem gazul, pentru că înainte de miezul nopții bordelul parcă-i sală de priveghi. La Variedades dau unul mexican, cu Rosita Quintana. Sticletele face cinste, e clar.

— N-am bani nici de berea asta — zise Lituma. Mi-o pui în cont, da, Haiaso?

— Să ți-o pună-n cont mă-ta care te-a fătat — îi aruncă Haiasa de la tejghea, cu o mutră sictirită.

— Știam eu c-așa ai să-mi răspunzi — făcu Lituma. De-aia te-am

provocat, ca să-ți sară muștarul.

— Du-te de-o provoacă pe mă-ta care te-a fâtat — căscă Haioasa.

— Doi la zero — se hlizi Fantele. Avantaj Haioasa.

— Nu te-nfură, Haioaso — zise Lituma. Uite-aici, na ce ți se cuvine. Și nu mai pomeni de maică-mea, că sărăcuța a murit demult și e îngropată la Simbilă.

Haioasa, femeie deșirată și nesuferită, veșnic posacă, fără vîrstă, apucă bancnotele, le numără, și-i întinse restul, cînd jandarmul, frații Leon și Josefino dădeau să iasă.

— O întrebare, Haioaso — o zădări Josefino. Zi-mi, nici un client nu ți-a spart pînă acum o sticlă în cap pentru felul cum răspunzi?

— De cînd ești așa curios? — replică Haioasa necatadicsind să-l privească.

— Apăi, într-o bună zi careva tot o să ți-o spargă în cap, că prea ești simpatică.

— Pun pariu că n-o să fii tu ăla — căscă Haioasa, din nou dindărătul tejghelei, alcătuită dintr-un șir de butoaie cu o blană mare de scîndură deasupra.

Tuspatru Neînvinșii traversară larga întindere de nisip de pînă la șosea, trecură pe dinaintea Clubului albilor din Piura și se îndreptară spre monumentul ridicat în cinstea amiralului Grău. Seara era călduță, calmă și cu multe stele. Mirosea a roșcovi, a capre, a balegă de măgar, a friptură, și Lituma, neputînd goni din minte imaginea lui Palomino Molero tras în țeapă și căsăpit, se întrebă dacă nu cumva îi părea rău că se făcuse jandarm și că nu trăia în boemia unui autentic Neînvinș. Nu, nu-i părea rău. Deși era departe de-a huzuri la lucru, acum măcar mînca în fiecare zi și scăpase de nesiguranța de dinainte. Jose, Fantele și Josefino fluierau care mai de care un vals, luîndu-se la întrecere, pe cînd el încerca să-și imagineze accentul legănător, uguitul, contrapunctul și melodia învăluitoare cu care, după spusele tuturor, își cînta sfrijitul boierourile. La intrarea la Variedades își luă rămas-bun de la verii lui și de la Josefino. Îi minți: camionagiul de la International se întorcea pasă-mi-te la Talara mai devreme ca de obicei, și el nu voia să rămînă de izbeliște pe drumuri. Încercară ei să-l ușureze de niscai *soles*, dar de astă dată nu le merse.

O porni, de unul singur, spre piața centrală. În drumul său, îl zări după un colț pe poetul Joaquim Ramos, cu monoclu, trăgînd după el de o funie capra pe care o botezase gazelă. Piața era plină de lume, ca pentru o defilare cu torțe. Lituma nu-i învrednici cu vreo privire pe trecători ci, grăbit, de parcă s-ar fi dus la o întîlnire de dragoste, trecu de Viejo Puente și o luă spre Castilia. Ideea îi venise și se înrădăcinase în capul lui de pe cînd băuse bere la Haioasa. Dar dacă doamna nu era acasă? Dacă, izgonită de propria-i nenorocire, se mutase în alt oraș?

Dar nu, o găsi pe femeie în ușa casei, așezată pe o băncuță în aerul proaspăt al începutului de noapte, strujind de zor niște știuleți

într-o albioară. Prin ușa deschisă a bordeiului de lut se vedea, în odaia luminată de o lampă cu gaz, mobilierul sărăcăcios: scaune din pai împletit, unele desfundate, o masă, niște tărtăcuțe *porongos* de păstrat apa, o ladă ce ținea loc de bufet, o fotografie în culori. „Sfrijitul”, gîndi.

— Bună — zise cu o falsă degajare, proțâpindu-se în fața femeii. Văzu că era desculță și că purta hainele negre din dimineața cînd venise la Comisariatul din Talara.

Ea murmură „Bună seara” și îl privi fără a-l recunoaște. Cîțiva cîini numai piele și os se miroseau și mîriiau prin preajmă. Din depărtare, se auzeau vibrînd coardele unei chitare.

— Am putea sta de vorbă puțin, *dona* Asunta? — întrebă, cu respect în voce. Despre băiatul dumneavoastră, Palomino.

În obscuritate, Lituma desluși fața brăzdată de riduri și ochii ei mici, aproape complet acoperiți de pleoapele-i umflate, scrutîndu-l cu neîncredere. O fi avut ea oare ochii așa dintotdeauna sau i s-or fi umflat în zilele astea din urmă, de-atîta plîns?

— Nu mă recunoașteți? Sînt jandarmul Lituma, de la postul din Talara. Cel ce era acolo cînd locotenentul Silva v-a luat depoziția.

Dona își făcu cruce, mormăind ceva de neînțeles, și Lituma o văzu ridicîndu-se foarte anevoie. Intră în casă tîrînd albioara plină cu boabe de porumb și băncuța. O urmă și, de cum se găsi sub tavanul scund, își scoase chipiul. Îl impresiona gîndul că aceea fusese locuința slăbănogului. Ce făcea el acum nu mai era un demers oficial, comandat de superiorul lui, ci o inițiativă proprie; spera că, răcind așa, să nu-și bată cuie-n tălpi.

— Au găsit-o? — șopti femeia, cu aceeași voce tremurătoare pe care i-o auzise la Talara cînd își făcuse depoziția. Se lăsase să cadă pe un scaun și, pentru că Lituma o privea fără să înțeleagă, ridică glasul: — Chitara fiului meu. Au găsit-o?

— Nu încă — zise Lituma, amintindu-și. *Dona* Asunta o ținuse una și bună, cerînd cu tărie, pe cînd sughița de plîns și răspundea întrebărilor locotenentului Silva, să i se dea chitara pirpiriului. Însă, după ce doamna plecase, nici el, nici locotenentul nu se mai gîndiseră la asta. N-aveți grijă. Mai devreme sau mai tîrziu, tot dăm noi de ea, și v-o aduc eu cu mîna mea.

Ea își făcu iar cruce și lui Lituma i se păru că îl gonea dinaintea-i, exorcizîndu-l ca pe un duh rău. „Îi reamintesc nenorocirea”, gîndi.

— El voia s-o lase aici, dar eu i-am zis ia-o cu tine, ia-o — o auzi psalmodiind, cu gura în care abia de-i mai rămăseseră doi sau trei dinți. Nu, mămico, la Baza aeriană n-o să am timp să cînt cu ea, și nu știu de-or avea vreun dulap unde s-o țin. O las aici, o să cînt la ea cînd oi mai veni la Piura. Nu, nu, băiete, ia-o, o să te simți mai bine avînd-o cu tine, cînti din gură și te acompaniezi cu ea. Nu te lipsi de chitara ta la care ții ca la ochii din cap, Palomino. Vai, vai, vai, băiețel, băiețel, sărăcuțul de tine. *Ay*, ce ți-au făcut turbații.

Izbucni în plîns, și lui Lituma îi păru foarte rău că venise să-i scormonească femeii prin cele mai crîncene amintiri. Bîlbîi cîteva cuvinte de mîngîiere, scărpinîndu-se pe gît. Ca să facă ceva, se așeză. Da, fotografia era a lui, la prima comuniune. Privi atent fețișoara prelungă și colțuroasă a țincului brunet, cu părul frumos pieptănat, îmbrăcat în alb, cu o luminare în mîna dreaptă, cu o carte de rugăciuni în stînga și cu o bucățică de pînză sfințită, scapular, pe piept. Fotograficul îi rumenise obrăjorii și buzele. Un copil scarandiv, cu fețișoara în transă, de parcă l-ar fi văzut pe Pruncul Iisus.

— Încă de pe-atunci cînta minunat — scînci *dona* Asunta, arătînd fotografia. Părintele Garcia pe el îl punea să cînte, din tot corul, singur-singurel, și la liturghie lumea îl aplauda.

— Toți zic c-avea un glas de aur — comentă Lituma. C-ar fi ieșit din el un artist de frunte, unul din cei ce cîntă pe la radio și fac turnee. Toți zic la fel. Artiștii n-ar trebui să facă armata, ar trebui să fie scutiți.

— Palomino nici nu trebuia să facă armata — zise *dona* Asunta. Era scutit.

Lituma căută să-i vadă ochii. *Dona* își făcu cruce și se porni din nou pe plîns. În timp ce o asculta plîngînd, Lituma observa insectele ce roiau în jurul lămpii. Erau cu zecile, se re-pezeau bîzîind și se izbeau de sticla fierbinte, iar și iar, încercînd să ajungă la flacără. Doreau să se sinucidă, toantele.

— Vraciul mi-a zis că de-or găsi-o, îi vor găsi și pe ei — scînci *dona* Asunta. Ai care au chitara lui, ăia l-au omorît. Ucigașii! Ucigașii!

Lituma făcu da din cap. Îi venea să fumeze, dar a-și aprinde o țigară în fața ei, înaintea durerii ei, i se părea o gravă necuviință.

— Fiul dumitale era scutit de serviciul militar? — întrebă timid.

— Fiu unic de mamă vădană — recită *dona* Asunta. Palomino era fiu unic, ălalți doi mi-au murit. Scrie la lege.

— E adevărat, se comit multe abuzuri. — Lituma se scarpină iar pe gît, convins că va reîncepe plînsul. Vasăzică n-aveau dreptul să-l ia? Au încălcat legea! Dacă nu-l luau, trăia și-acum; cu siguranță.

Dona Asunta tăgădui, ștergîndu-și ochii cu poala rochiei negre. În depărtare se auzea neîntreput zvonul coardelor de chitară, și lui Lituma i se năzări deodată fantastica idee că cel ce cînta acolo pe întuneric, poate pe malul rîului, privind luna, era slăbănogul, costelivul, *elflaquito*.

— Nu l-au luat, s-a dus voluntar — se tîngui *dona* Asunta. Nimeni nu l-a obligat. S-a făcut aviator pentru c-așa voia. Și-a căutat singur moartea; cu mîna lui și-a făcut-o.

Lituma rămase înmărmurit, privind-o în tăcere. Era o femeie scundă, picioarele ei desculțe abia de atingeau pămîntul.

— A luat autobuzul, s-a dus la Talara, s-a prezentat la Bază și a zis că voia să-și facă serviciul militar la Aviație. Sărăcuțul! Și-a căutat

moartea, *senor*. El singur, el singurel. Bietul Palomino!

— Și de ce nu i-ați povestit asta locotenentului Silva, la Talara? — zise Lituma.

— Păi ce, m-a întrebat? Eu n-am făcut decît să răspund la întrebări.

Așa era. Întrebări peste întrebări. Dacă Palomino avea dușmani, dacă fusese amenințat, dacă îl auzise certîndu-se sau îl văzuse bătîndu-se cu cineva, dacă știa pe careva pornit să-i facă rău, dacă îi zisese că vrea să fugă de la Bază. Doamna răspunsese docil la toate întrebările: nu, niciodată, nimeni, nicicînd. Însă, ce-i drept, locotenentului nu-i dăduse prin cap s-o întrebe dacă pirpiriul fusese recrutat prin tragere la sorți sau dacă plecase voluntar.

— Adică îi plăcea viața cazonă? — se miră Lituma. Ideea pe care și-o făcuse despre cîntărețul de bolerouri era, prin urmare, falsă.

— Asta nu pot înțelege nici eu — hohoti deznădăjduită *dona* Asunta. De ce-ai făcut una ca asta, băiete? Tu, aviator? Tu, tu! Și tocmai acolo, la Talara? Avioanele se prăbușesc, vrei să mor de frică? Cum mi-ai putut face una ca asta, fără să mă-ntrebi! Fiindcă dacă te-aș fi întrebat mi-ai fi zis nu, *mămico*. Și totuși de ce, Palomino? Fiindcă trebuie, orice-ar fi, să mă duc la Talara. E ceva pe viață și pe moarte, *mămico*.

„Mai degrabă pe moarte”, gîndi Lituma.

— Și de ce era pentru fiul dumitale pe viață și pe moarte dusul la Talara, *dona*?

— Asta n-am aflat-o niciodată — se închină a patra sau a cincea oară *dona* Asunta. N-a vrut în ruptul capului să-mi spună și a dus secretul cu el în cer. *Ay, ay*\ De ce mi-ai făcut tu una ca asta, Palomino?

O căpriță cenușie, cu pete albe, băgase capul pe ușă și se uita la femeie cu ochii ei mari și miloși. O umbră trase de ea, de frînghiuța de la gît, și o făcu să dispară.

— S-o fi căit el destul de repede, după înrolare — fabulă Lituma. Cînd și-a dat seama că viața cazonă nu era nici pe departe trai pe vătrai, chefuri și femei pe toate drumurile, cum își făcuse poate socoteala. Ci altceva, cu totul altceva, mult mai urît. Și-atunci, s-o fi săturat și a dezertat. Asta, măcar, îmi intră în cap, asta pot înțelege. Dar ce nu-mi intră în cap e de ce l-au omorît. Și încă atît de barbar.

Gîndise cu voce tare, dar *dona* Asunta nu părea să-l fi băgat în seamă. Așadar, se înrolase ca să plece din Piura, dintr-un motiv ce era pentru el o chestiune pe viață și pe moarte. Cineva l-o fi amenințat aici în oraș și s-o fi gîndit că va fi în siguranță acolo departe, la Talara, într-o Bază aeriană. Dar n-a rezistat la viața militară din interiorul Bazei și a dezertat. Și-atunci cel sau cei de care se ferise pînă atunci și se pusese la adăpost l-au găsit și l-au omorît. Dar de ce așa? Trebuia să fii nebun sau neom ca să torturezi în halul acela un băiat ce-abia

ieșise din adolescență. Mulți însă intrau în armată pe motive sentimentale, e și asta un adevăr. Să-l fi determinat la înrolare o deziluzie din amor? Tot ce se poate: s-o fi îndrăgostit nebunește de vreo fișneată care l-a perpelit la foc mărunț dîndu-i iluzii și păcălindu-l sau înșelîndu-l cu altul, și-atunci, amărît, cu inima friptă, o fi luat hotărîrea să plece departe. Unde? La Talara. Cum? Făcîndu-se aviator. Ipoteza i se părea în același timp și în egală măsură posibilă și imposibilă. Se scarpină din nou pe gît, enervat.

— Dumneata de ce-ai venit la mine acasă? — îl înfruntă *dona Asunta* deodată, cu bruschețe.

Se simți prins pe picior greșit. De ce venise, chiar? Așa, aiurea, din pură curiozitate nesăbuită.

— Ca să văd dacă nu mă puteți pune pe o urmă oarecare — se bîlbîi el.

Dona Asunta îl privea dezgustată și jandarmul gîndi: „S-a prins c-am mințit-o.”

— Nu m-ați ținut peste trei ore, acolo, făcîndu-mă să vă zic tot ce știam? — murmură ea, îndurerată. Ce mai vreți? Ce mai poftiți? Credeți, poate, că eu știu cine mi-a omorît fiul?

— Nu vă supărați, doamnă — se scuză *Lituma*. Nu vreau să vă amărăsc, uite plec. Vă mulțumesc mult că m-ați primit. Vă vom da de știre, de cum vom afla ceva.

Se sculă în picioare, șopti: „Noapte bună” și ieși, fără să-i dea mîna, temîndu-se că *dona Asunta* îl va lăsa cu ea întinsă. Își trînti chipul anapoda pe cap, fără să-i mai pese cum îi șade. După cîțiva pași mari și pripiți pe prăfuita străduță *Castilia*, pe sub stelele perfect vizibile și nenumărate, se mai însenină la chip. Nu se mai auzea chitara din depărtare; se auzeau numai voci gălăgioase de copii mici, bătîndu-se între ei sau jucîndu-se, tăifăsuiala familiilor așezate pe scaune în pragul caselor și unele lătrături. Ce-i cu tine? gîndi. Ce te pierzi așa cu firea? Bietul pricăjit. N-o să redevină un adevărat fiu al *Mangacheriei*, cum era înainte, pînă n-o înțelege cum de pot exista pe lume oameni atît de ticăloși. Cu-atît mai mult cu cît, oricum ai întoarce și-ai suci afacerea asta, victima părea să fie un flăcău la locul lui, cumsecade, incapabil să facă rău unei muște.

Ajunse la *Viejo Puente* și, în loc să-l traverseze ca să se întoarcă în oraș, intră la *Riobar*, local construit din birne chiar pe schelăria străvechiului pod ce unea cele două maluri ale rîului *Piura*. Își simțea gîtlejul aspru ca șmirghelul. *El Riobar* era pustiu.

De cum se așeză pe taburet, se apropie de el *Moises*, proprietar și chelner în același timp, om cu niște urechi lungi în formă de clopoței. I se zicea *Dumbo*.

— Nu mă pot obișnui și pace să te văd în uniformă, *Lituma* — glumi, întinzîndu-i un suc de fructe *lucumas*. Parcă-ai umbla costumat. Da' unde-ți sînt *Neînvinșii*?

— S-au dus la un film mexican — zise Lituma, bînd cu lăcomie. Eu trebuie să mă-ntorc la Talara, zor-nevoie.

— Împutită treabă, aia cu Palomino Molero — zise Moises, oferindu-i o țigară. E-a-devărat că i-au tăiat coaiele?

— Nu i le-au tăiat, i le-au smuls sălbatic — murmură Lituma, dezgustat.

Era primul lucru pe care voiau să-l știe toți. Acu' te pomenești că și Moises se-apucă să facă glume timpite pe socoteala fuduliilor băiatului.

— Păi, tot aia e — Dumbo filfii din urechile-i enorme, ca din aripile unei insecte uriașe.

Pe deasupra era năsos și-avea și bărbia proeminentă. Un fenomen, nu alta.

— Tu l-ai cunoscut pe băiatul ăsta? — întrebă Lituma.

— L-ai cunoscut și tu, sînt sigur. Nu ți-l amintești? Albii îl plăteau să le cînte serenade, îl puneau să le cînte la petreceri, la procesiune, la Clubul Grâu. Cînta ca un nou Leo Martini, mă jur. Trebuie să-l fi cunoscut, Lituma.

— Toți îmi zic același lucru. Frații Leon și Josefino povestesc că eram împreună la Ha-ioasa, într-o noapte cînd l-au pus să cînte. Dar nu-mi amintesc, fir-ar să fie.

Făcu ochii mici și, încă o dată, trecu în revistă seria de nopți întru totul asemănătoare, petrecute în jurul unei măsuțe de lemn pline de sticle, cu fum ce înțepa ochii, cu damf de alcool, cu voci sparte de bețivani, cu siluete confuze și corzi de chitară intonînd valsuri tipice și *tonderos*.

Distingea el oare, sforțându-se, în gloata pestriță a acelor nopți, vocea juvenilă, bine timbrată, mîngîietoare, ce te îmbia să dansezi, să strîngi în brațe o femeie, să-i susuri în auz tot soiul de chestii tandre? Nu, asta nu-i apărea nicidecum în amintire, oricît s-ar fi străduit. Verii lui și Josefino se înșelau. El nu fusese de față, el nu-l ascultase cîntînd niciodată pe Palomino Molero.

— S-a aflat cine sînt asasinii? — zise Moises lepădînd fum pe nas și pe gură.

— Nu încă — zise jandarmul. Dar tu, îi erai prieten?

— Venea uneori să bea un suc — replică Moises. Nu s-ar putea spune c-am fost cine știe ce prieteni. Dar stăteam de vorbă, de una, de alta.

— Era vesel, vorbăreț? Sau dimpotrivă, posac și antipatic?

— Era tăcut și foarte timid — zise Moises. Un romantic, un fel de poet. Păcat că l-au recrutat, unul ca el nu putea decît să sufere de pe urma disciplinei din cazarmă.

— Nu l-au recrutat, era scutit de serviciul militar — zise Lituma, savurînd ultimele picături ale sucului de *lucumas*. S-a prezentat voluntar. Maică-sa nu pricepe de ce. Eu, cu-atît mai puțin.

— În felul ăsta se poartă dezamăgiții din dragoste — mișcă din urechi Dumbo.

— Așa mi-am zis și eu — încuviință Lituma. Dar asta nu ne lămurește cine l-a ucis și de ce.

Un grup de bărbați intră la *Riobar* și Moises se duse să-i servească. Era timpul să plece și să-l caute pe camionagiul de la International, care avea să-l ducă înapoi la Talara, dar simțea o mare lincezeală. Nu se clinti. Îl vedea pe pirpiriu acordându-și chitara, îl vedea în penumbra străzilor unde locuiau albi din Piura, sub zăbrelele din fier forjat sau sub balcoanele logodnicilor sau iubitelor acestora, fermecându-le cu vocea lui învăluitoare. Îl vedea, apoi, primind de la ei bani pentru frumoasa serenadă. Și-o fi cumpărat chitara punând deoparte ban cu ban de-a lungul multor, multor luni? De ce era o chestiune pe viață și pe moarte pentru el dusul la Talara?

— Acum îmi amintesc că da — zise Moises, filfiind furios din urechi.

— Că da, ce? — Lituma lăsă pe tejghea banii pentru suc de *lucumas*.

— Că era îndrăgostit lulea. Mi-a povestit el mie câte ceva. O iubire imposibilă. Așa mi-a spus.

— Vreo femeie măritată?

— De un' să știu eu, Lituma! Există fel de fel de iubiri imposibile. Să te-amorezezi de-o călugăriță, de exemplu. Dar îmi amintesc perfect că o dată l-am auzit zicând așa ceva. Ce-i mutra asta pe tine, măi greieraș? M-am îndrăgostit, Moises, și iubirea mea e fără speranță. De aia s-o fi făcut aviator, ce crezi?

— Nu ți-a zis de ce era imposibilă dragostea aia a lui? Nici cine era ea?

Moises negă în același timp din cap și din urechi:

— Nu, numai c-o vedea pe ascuns. Și că îi cînta serenade, noaptea, de departe.

— Înțeleg — făcu Lituma. Și-l închipui pe sfrijit fugind din Piura de teama vreunui soț gelos care îl amenințase cu moartea. „Dacă-am ști de cine se îndrăgostise și de ce iubirea lui era imposibilă, am înainta mult.” Poate că ferocitatea cu care îl maltrataseră se explica doar așa: prin mînia dementială a unui soț gelos.

— Dacă te-ajută ce-ți voi spune, află că dragostea lui locuia pe undeva pe la aeroport — adăugă Moises.

— Pe la aeroport?

— Într-o seară stăteam la taclale, aici, cu Palomino Molero. El ședea unde stai tu acum. Auzise că un prieten de-al meu pleca spre Chiclayo și l-a întrebat dacă nu l-ar putea duce pîn' la aeroport. Ce-ai tu de gînd să faci la aeroport așa tîrziu, măi greieraș? „Să-i cînt o serenadă iubitei mele, Moises.” înseamnă că ea locuia pe-acolo.

— Păi acolo nu locuiește nimeni, pe acolo nu-s decît întinderi de

nisip și roșcovi uscați, Moises.

— Pune-ți capul la contribuție, Lituma — își agită urechile Dumbo. Hai, caută, caută.

— Aha — se scarpină pe gît jandarmul, în imediata apropiere e Baza aeriană, sînt casele aviatorilor.

III

— Mda, casele aviatorilor — repetă locotenentul Silva. E un indiciu. Acum scîrba aia împutită n-o să mai poată zice că-l facem să-și piardă timpul.

Dar Lituma își dădu seama că locotenentul, deși nu scăpa firul conversației și vorbea de întîlnirea cu șeful Bazei aeriene, era captivat trup și suflet de harnica agitație a *donei* Adriana, care mătura prin bodegă. Mișcările ei iuți și vioaie îi săltau cînd și cînd volănașul rochiei deasupra genunchilor, lăsînd să se întrevadă pulpa groasă și vînjoasă și, dacă se apleca să strîngă gunoiul pe fâraș, îi descopereau rădăcina sinilor, slobozi și trufași pe sub ușorul veșmînt din percal. Ochii mici ai ofițerului nu scăpau nici o mișcare a stăpînei bodegii și scăpărau de o licărire pofticioasă. De ce naiba *dona* Adriana îl excita într-o asemenea măsură pe locotenentul Silva? Lituma nu înțelegea. Locotenentul avea pielea destul de albă, era tînăr și arătos, cu o mustăcioară bălană și cu niște ochelari de soare pe care și-i scotea rareori de pe nas; nu exista fată în Talara care să-i fi rezistat, dacă și-ar fi pus ochii pe ea. Numai că pe el nu-l interesa decît *dona* Adriana. I-o mărturisise deschis lui Lituma: „Grasa asta mi-a făcut farmece, *carajo*.” Așa să fie?, să-i fi merit pe ursită? Că prea-l ținea înlănțuit. Dar cin' să mai priceapă? Putea să-i fie mamă, fire de păr alb i se îndesau în pieptănătura linsă, și-n plus era o durdulie cu rotunjimi peste tot, una din alea căroră li se zicea prin partea locului „cu mijlocel de antilopă”. Era măritată cu Matias, un pescar căruia îi plăcea să pescuiască noaptea și să doarmă ziua. Odaia din fundul bodegii era căminul lor. Aveau cîțiva băieți, mari și pe picioarele lor, doi dintre ei erau muncitori la International Petroleum Company.

— Dacă vă mai uitați mult așa la *dona* Adriana or să vă doară ochii, dom' locotenent. Măcar puneți-vă ochelarii.

— Pe zi ce trece are mai mult vino-încoa — îngîină lasciv locotenentul, nescăpînd din ochi îmbîrligările măturii *donei* Adriana. Își frecă ghiulul aurit de pe inelar de pantaloni și adăugă: Ce-o face, ce-o drege nu știu, dar adevăru-i că pe zi ce trece e mai nurlie, mai babană.

Luase fiecare cîte o cană de lapte de capră și un sandviș cu brînză grasă în timp ce îl așteptau pe șoferul taxiului. Colonelul Mindreau le fixase întrevederea la opt și jumătate. Erau singurii clienți ai bodegii, o destul de fragilă întocmire din bambus, rogojini și tablă de zinc, cu

rafturile pline de sticle, cutii de carton și conserve, cu niște măsuțe șchioape și, într-un colț, cu un primus, pe care *dona* Adriana le gătea abonaților cărora le oferea și pensiune. Printr-o deschizătură în perete, fără ușă, se vedea, în fund, odaia unde dormea Matias, după noaptea petrecută în largul mării.

— Nu știți cum vă mînca din ochi locotenentul în timp ce măturați, *dona* Adriana — zise Liturna, cu un zîmbet mieros. Stăpîna bodegii venea spre ei mișcînd din șolduri, cu mătura în sus. Zice că, în pofida anișorilor și-a kilelor, tot dumneata ești femeia a mai prima din Talara.

— Zic asta pentru c-așa și cred — șușoti locotenentul Silva, luîndu-și un aer de cuceritor. E adevărul gol. Iar *dona* o știe prea bine.

— În loc să se ție scai de o mamă cu familie, zi-i mai bine locotenentului dumatile să-și facă datoria — suspină *dona* Adriana, așezîndu-se pe o băncuță lingă tejghea, cu fața îndurerată. Zi-i că-n loc să bîrîie la cap femeii măritate, să-i caute mai bine pe ucigașii bietului flăcău.

— Și dacă-i găsesc, eu cu ce m-aleg? — Locotenentul plescăi obscen din limbă. M-aleg cu o nopticică de amor? Pentru un dar ca ăsta, nu numai că vi-i găsesc, dar vi-i și aduc cu obezi la picioare, mă jur.

„Vorbește de parcă ea ar fi gata să-i cadă în brațe”, gîndi Lituma. „Mai va.” Se amuzase pînă atunci de ghidușile locotenentului, dar își aminti de băiat și îi pieri toată buna dispoziție. Dacă scîrba aia de colonel Mindreau ar fi vrut să colaboreze, totul ar fi devenit mult mai simplu. Dacă el — care avea negreșit la dispoziție informații de prima mînă, fișiere cu antecedente, mă rog, tot dichisul, el care-și putea permite să interogheze personalul Bazei — ar fi vrut să pună umărul, atunci ceva indicii tot ar fi apărut, iar ei ar fi pus laba pe nemernicii aceia pînă acum. Însă colonelul Mindreau era un egoist. De ce nu voia să-i ajute? Fiindcă aviatorii se credeau niște prinți cu sînge albastru, de aia. Pe jandarmi îi tratau de sus, îi jigneau la tot pasul nescoțîndu-i din metiși *cholos*, îi disprețuiau.

— Dă-mi drumul, neobrăzatele, sau îl trezesc pe Matias — se înfurie *dona* Adriana, sforțîndu-se să scape. Îi întinsese un pachet de țigări *Inca* locotenentului, și acesta o prinsese de mînă. Du-te de-ți pipăie servitoarele, înfiptule, și dă pace unei mame de familie.

Locotenentul îi dădu drumul ca să-și poată aprinde țigara, și *donei* Adriana i se risipi toată supărarea cît ai bate din palme. Mereu se întîmpla la fel: se mînia la repezeală pentru orice expresie mai deocheată sau pentru orice încercare de-a te da la ea, dar, în fapt, poate chiar îi făceau plăcere. Mai știi! „Toate-s cam curviștine”, gîndi Lituma, deprimat.

— În sat nu se vorbește decît de asta — zise *dona* Adriana. Eu trăiesc aici de cînd mama m-a făcut, și niciodată, dar niciodată, în toți

anii pe care-i duc în spate nu s-a pomenit să fie cineva omorît la Talara cu atîta cruzime. Aici oamenii se omoară cum a lăsat Dumnezeu, înfruntîndu-se de la bărbat la bărbat, cu forțe egale. Dar așa, să răstignești pe cineva, schingiindu-l, asta nu, niciodată, iar domniile-voastre nu faceți nimic, ce rușine!

— Facem, facem, mămico — zise locotenentul Silva. Însă colonelul Mindreau nu ne ajută. Nu-mi dă voie să-i iau la întrebări pe camarazii lui Palomino Molero. Nu se poate ca ei să nu știe ceva. Dacă bîjbiim pîn' acum, e numai din vina lui. Dar adevărul tot va ieși la iveală, mai devreme sau mai tîrziu.

— Vai de mama flăcăului ăstuia — suspină *dona* Adriana. Colonelul Mindreau se crede regele Romei, ajunge să-l vezi cînd se plimbă prin sat cu fiică-sa la braț. Nu salută, nu se uită la nimeni. Iar ea e încă și mai rău. Ce fumuri, ce ifose!

Nu era încă opt și soarele dogorea. Raze aurii străpungeau rogojinile și se filtrau ne-stigherite printre bețele de bambus și îmbinările acestora cu tabla încinsă a acoperișului. În bodegă păreau să se împlînte sulite luminoase în care jucau firicele de praf și roiau zeci de muște. Nu prea era lume pe-afară. Lituma putea auzi, domoală, bătaia cadentată a valurilor și clipocitul din adînc al resacului. Marea — căci așa obișnuiau toți să-i zică Oceanului — era aproape și mirosul ei impregna aerul. Un miros plăcut, care lărgea respirația, dar înșelător, întrucît sugera plaje curate și netede cu ape transparente, pe cînd marea la Talara era întotdeauna îmbibată cu reziduuri de petrol și plină cu lăturile vapoarelor din port.

— Matias zice că băiatul avea o voce îngerească și că era un adevărat artist — exclamă *dona* Adriana.

— *Don* Matias îl cunoștea pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul.

— L-a auzit cîntînd, noaptea, de cîteva ori, pe cînd își pregătea năvoadele — zise *dona* Adriana.

Bătrînul Matias Querecotillo și cele două ajutoare ale lui tocmai cărau mrejele și momeala pe „Leul din Talara”, cînd, deodată, fuseseră surprinși de acordurile unei chitare. Luna era atît de clară și de luminoasă încît n-avuseseră nevoie să aprindă felinarul ca să vadă că micul grup de pe plajă era alcătuit din vreo șase-șapte trupeți de la aviație. Fumau stînd pe nisip, între bărci. Cînd băiatul începuse să cînte, Matias și ajutoarele lui lăsaseră năvoadele și se apropiaseră. Băiatul avea o voce caldă, cu vibrații măiestre ce-ți storceau lacrimi din ochi și te furnicau pe spinare. Cînta *Dos ahnas* și, cînd termină, fu aplaudat. Matias Querecotillo ceruse voie să-i strîngă mina cîntărețului. „M-ai făcut să-mi amintesc de tinerețea mea — îl felicitase. Acu' plec întristat.” Așa aflase că acela era Palomino Molero, un tip adus de ultima recrutare, de felul lui din Piura. „Tu ai putea cînta oricînd la Radio Piura, Palomino”, îl auzise Matias pe unul din trupeți.

De-atunci, soțul *donei* Adriana îi mai văzuse de câteva ori, nu multe, pe aceeași plajă, printre bărcile trase pe uscat, când mergea să pregătească „Leul din Talara”. Și de fiecare dată își amînase pregătirile ca să-l asculte.

— Dacă Matias a făcut una ca asta și i-a zis ce i-a zis, înseamnă că băiatul cînta dumnezeiește — rosti profund convinsă *dona* Adriana. Fiindcă Matias nu-i omul să se emoționeze din orice, nu, el e mai degrabă un soi de om rece, greu de urnit.

„Na, că i-a servit-o ca pe tavă”, gîndi Lituma, și, într-adevăr, locotenentul se linse motănește pe buze:

— Vreți să spuneți că nu mai e bun la pat, *dona* Adrianita? O să vă încing eu, atunci, dacă-mi dați voie. Că mă simt ca un cărbune aprins.

— N-am nevoie să mă încingă nimeni — rîse *dona* Adriana. Cînd mi-e frig, îmi încălzesc patul cu sticle cu apă fierbinte.

— Căldura omenească e mult mai plăcută, mămico — toarse locotenentul Silva, ținându-și buzele spre *dona* Adriana ca și cînd ar fi vrut s-o soarbă.

Și chiar atunci pică *don* Jeronimo, care îi căuta. Nu putea ajunge cu taxiul chiar pînă la bodegă, pentru că străduța aceea era un nisipiș unde s-ar fi împotmolit, așa că își lăsase Fordul la drumul mare, cu vreo sută de metri mai încolo. Locotenentul Silva și jandarmul semnară bonul pentru micul dejun și își luară rămas-bun de la *dona* Adriana. Afară, soarele îi picni fără milă. Deși nu era decît opt și un sfert, vipia te încingea ca în miezul zilei. În lumina orbitoare, lucrurile și oamenii păreau gata să se dezintegreze în orice clipă.

— Talara e plină de bîrfeli, toată lumea vă vorbește de rău — zise *don* Jeronimo, în timp ce se îndreptau anevoie spre automobil, cu picioarele înfundîndu-li-se mereu în solul moale. Găsiți-i pe asasini, altfel lumea o să vă linșeze, domnule locotenent.

— Să mă linșeze — dădu din umeri a pagubă locotenentul. Jur că nu eu l-am ucis.

— Oamenii trîncănesc vrute și nevrute — scuipă *don* Jeronimo, cînd ajunseră la taxi. Nu v-au țiuit urechile?

— Nu-mi țiuie niciodată — replică locotenentul. Și ce trîncănesc, de pildă?

— Că oficialitățile vor să mușamalizeze afacerea, fiindcă asasinii îs ștabi și peștii ai mari îi înghit pe ai mici — *don* Jeronimo învîrtea de zor la manivelă ca să pornească motorul. Repetă, făcînd cu ochiul: — Așa-i că-i vorba de pești din ai babani, domnule locotenent?

— Habar n-am de-s mari sau mici, de-s plevușcă ori rechini — locotenentul urcă în față. Tot ce știu e c-or s-o pățească urît de tot, fie ei cine-or fi. Locotenentul Silva se cacă suveran pe peștii ai babani, *don* Jeronimo, așa s-o știi. Și-acum mîină iute, că nu vreau să întîrzii tocmai la întîlnirea cu colonelul.

Ce-i drept e drept, nimic de zis, locotenentul era om dintr-o bucată, și de-aceea se bucura nu numai de prețuirea, ci și de admirația lui Lituma. Avea el gură bogată, cam spurcată zău așa, îi mai plăcea să tragă la măsea, iar când era vorba de durdulia cîrciumăreasă își pierdea total busola, însă Lituma, în tot timpul de când lucra sub ordinele lui, îl văzuse străduindu-se întotdeauna să facă dreptate în toate denunțurile, scandalurile și bătăile ce ajungeau la Comisariat. Și asta fără pic de părtinire.

— Pînă acum ce-ați descoperit, domnule locotenent? — *don Jeronimo* claxona încontinuu, dar țîncii, cîinii, porcii, asinii și caprele ce treceau prin fața taxiului nu se sinchiseau cîtuși de puțin.

— Rahat! — recunosc locotenentul, strîmbîndu-se.

— Nu-i mare lucru — glumi șoferul. Lituma îl auzi pe șeful lui repetînd întocmai ce-i spusese chiar în dimineața aceea:

— Dar azi descoperim; simt eu că plutește ceva în aer.

Ajunseră la marginea satului și, de-a dreapta și de-a stînga, se vedeau sondele puțurilor de petrol, împănînd terenul pustiu și pietros, în depărtare, scînteiau acoperișurile Bazei aeriene. „Dă Doamne să iasă ceva din afacerea asta”, își zise Lituma ca un ecou. Vor afla ei oare în sfîrșit cine și de ce îl omorîseră pe slăbănog? În afara și pe deasupra oricărui considerent de justiție sau răzbunare, simțea o curiozitate avidă de a-i vedea la față pe cei care îi făcuseră ce-i făcuseră lui Palomino Molero și de a le auzi motivele.

La Corpul de gardă al Bazei, ofițerul de serviciu îi măsură din cap pînă-n picioare, de parcă nici n-ar fi avut știre de existența lor pe lume. Și îi lăsă să aștepte sub soarele dogoritor, fără a-i trece măcar prin minte să-i poftească la umbră, în birou. Pe cînd așteptau, Lituma inspecta rapid din ochi împrejurimile. Fir-ar ei ai dracului de băfțoși! Să stai și să lucrezi într-un loc ca ăsta! La dreapta se alinau casele ofițerilor, toate la fel, din lemn, înălțate pe piloni, zugrăvite în albastru și alb, cu grădinițe cu mușcate bine îngrijite și cu plase fine contra insectelor la uși și ferestre. Văzu doamne cu copii, fete stropind florile, auzi rîsete. Aviatorii naibii!, o duceau aproape la fel de bine ca străinii *gringos* de la International, *carajo!* Te lua cu invidie vîzînd totul atît de curat și de ordonat. Aveau pînă și piscină, undeva prin spatele caselor. Lituma n-o văzuse niciodată, dar lesne și-o imagină, plină de doamne și de domnișoare în costume de baie, prăjindu-se la soare și bălăcindu-se. La stînga se aflau dependințele, hangare, birouri și, în fund, pista. Erau mai multe avioane acolo, formînd un triunghi. „Ăștia o duc ca-n rai”, gîndi. Precum străinii *gringos* de la International, ăștia, îndărătul zidurilor și zăbrelelor, duceau o viață ca-n filme. *Gringos* și aviatorii se puteau privi ochi în ochi și își puteau da mîna peste capetele nenorociților din Talara, care crăpau de căldură ceva mai încolo, în satul împutit așezat pe țărnul mării murdare și unsuroase. Pentru că de la Bază, zburînd peste Talara, se vedeau pe un pro-

monitoriu stîncos, înapoia barierelor păzite zi și noapte de paznici înarmați, căsuțele cochete ale inginerilor, tehnicienilor și ale înalților funcționari de la International. Aveau și ei piscina lor, cu trambulină și cu tot dichisul, și în sat umbla vorba că femeile străinilor se scăldau pe jumătate goale.

În sfîrșit, după o lungă așteptare, colonelul Mindreau trimise după ei să-i cheme în biroul său. Pe cînd se îndreptau spre birouri, pășind printre ofițeri și aviatori, lui Lituma îi trecu prin cap: „Unii dintre ăștia știu perfect ce s-a întîmplat, *carajo*.”

— Intrați! — le zise colonelul, așezat la biroul lui.

Își ciocniră marțial călcăiele, din prag, și înaintară pînă în mijlocul camerei. Pe birou erau un steguleț peruan, un calendar, o agendă, dosare, creioane și cîteva fotografii re-prezentîndu-i pe colonelul Mindreau cu fiica lui sau pe aceasta singură. O tînără cu chip prelung și recalcitrant, foarte serios. Pe birou, o ordine de om maniac, ca și la fișetele, diplomele și marea hartă a Perului, ce slujea drept fundal pentru silueta șefului Bazei aeriene din Talara. Colonelul Mindreau era un bărbat scund, îndesat, cu niște adîncituri accentuate pornind de la tîmple și ducînd pînă spre mijlocul capului și cu o mustăcioară „sare și piper” tăiată milimetric. Dădea aceeași impresie de curățenie și eleganță ca tot biroul său. Îi observa cu niște ochi mici, suri și oțeliți, fără cea mai ușoară urmă de bunăvoință.

— Cu ce vă pot fi de folos? — murmură, cu o politețe dezmințită de expresia-i glacială.

— Ne aduce aici încă o dată asasinarea lui Palomino Molero — răspunse locotenentul, cu mult respect. Venim să vă solicităm colaborarea, domnule colonel.

— N-am colaborat și pînă acum? — îi replică tăios colonelul Mindreau. În vocea lui scorțoasă se ghicea un început de sarcasm. N-ați fost chiar în acest birou, cu trei zile în urmă? Dacă ați pierdut informarea ce v-am dat-o, o am aici în copie.

Deschise repede un dosar așezat în fața lui, scoase o hîrtiuță și citi următoarea fișă, cu o voce plată:

„Molero Sánchez, Palomino. Născut la Piura, la 13 februarie 1936, fiul legitim al *donei* Asunta Sánchez și al lui *don* Teofilo Molero, decedat. Învățămîntul primar complet și cel secundar pînă în clasa a treia gimnazială, la Colegiul Național San Miguel din Piura. Înscriș în contingentul 1953. A început instrucția la Baza aeriană din Talara pe data de 15 ianuarie 1954, în compania a treia, unde, sub comanda locotenentului Adolfo Capriata, a fost instruit împreună cu ceilalți recruți din seria sa. A fost dat dispărut de la Bază în noaptea de 23 spre 24 martie anul curent, cînd nu s-a întors la companie, după o învoire de o zi. A fost declarat dezertor și au fost înștiințate autoritățile de resort.”

Colonelul își dresе glasul și privi țintă la locotenentul Silva:

— Doriți o copie?

„De ce mă-ta ne urăști?”, gîndi Lituma. „Și de ce mă-ta te ții așa de scortos?”

— Nu e nevoie, domnule colonel — zîmbi locotenentul Silva. Fișa nu s-a pierdut.

— Și-atunci? — ridică dintr-o sprînceană colonelul, nerăbdător. Ce înțelegeți dv. prin a colabora? Informarea consemnează tot ce știm noi despre Palomino Molero. Eu însumi am efectuat cercetarea, cu ofițerii, gradații și soldații companiei lui. Nimeni nu l-a văzut, nimeni nu știe cine l-a putut omorî și de ce. Superiorii mei au primit o dare de seamă amănunțită și s-au declarat mulțumiți. Dumneata însă nu, pe cît se pare. Mă rog, e treaba dumitale. Oamenii mei n-au nimic de-a face cu chestiunea asta, și nu văd ce s-ar putea investiga aici, pe terenurile aviației. Era un individ tăcut și retras, nu se împrietenise cu nimeni, nu făcea nimănui confidențe. Se poate spune că n-avea nici prieteni, nici dușmani, aici la Bază. Nu se omora cu instrucția, conform rapoartelor. Poate de-aceea a și dezertat. Sfatul meu e să căutați dincolo, în exterior, să aflați cine îl cunoștea prin sat, cu cine a umblat de la dezertarea lui pînă la ucidere. Aici vă pierdeți timpul, domnule locotenent. Iar eu nu-mi pot permite luxul să mi-l pierd pe al meu.

Oare se va lăsa intimidat șeful lui de tonul tranșant, neconcesiv, al colonelului Min-dreau? Va bate oare în retragere? Dar Lituma văzu că șeful lui nu se clintea din loc.

— N-am fi venit să vă deranjăm dacă n-am fi avut un motiv întemeiat, domnule colonel.

Locotenentul rămăsese în poziție de drepti și vorbea liniștit, fără nici o grabă.

Ochii mici și suri clipiră o singură dată, și pe chip i se schiță o părere de zîmbet.

— Atunci, cu asta trebuia să fi început.

— Jandarmul Lituma a anchetat și a aflat cîte ceva la Piura, domnule colonel.

Lituma avu impresia că șefului Bazei aeriene i se suise sîngele în obraji. Simțea o stînjeneală crescîndă și i se păru că niciodată nu-i va putea expune concis unui personaj atît de ostil faptele și spusele. Totuși, aproape încîndu-se, vorbi. Povesti că, la Piura, aflase despre Palomino Molero că se prezentase de bunăvoie la serviciul militar, fără să fi fost obligat, zicînd că pentru el era o chestiune pe viață și pe moarte plecarea din oraș. Făcu o pauză. Îl asculta? Colonelul privea, cu o expresie între dezgust și bunăvoință, o fotografie înfățișînd-o pe fiica lui înconjurată de dune de nisip și de roșcovi. În sfîrșit, îl văzu întorcîndu-se spre el:

— Ce vrea să zică chestia asta cu „pe viață și pe moarte”?

— Ne-am gîndit că poate a fost mai explicit venind aici, prezentîndu-se — interveni locotenentul. Că o fi explicat de ce trebuia

să plece zor-nevoie din Piura chiar așa de urgent.

Făcea pe nizonaiul șeful lui? Sau era la fel de agasat ca și el de proastele maniere ale colonelului?

Șeful Bazei scrută încruntat fața ofițerului de dinaintea sa, parcă numărându-i crețurile. Locotenentului Silva precis că îi dogoreau obraji, sub o asemenea căutătură. Dar nu lăsa să i se ghicească nici cea mai mică emoție; aștepta, inexpresiv, amorf, ca superiorul lui în grad să catadicsească a-i vorbi.

— Nu v-a trecut prin minte că dacă noi am fi știut așa ceva, am fi notat totul negru pe alb în informare? — silabisii acesta, ca și când interlocutorii lui n-ar fi cunoscut limba spaniolă sau ar fi fost bătuți în cap. Nu v-ați gândit că dacă noi, aici la Bază, am fi știut că Palomino Molero se simțea amenințat sau urmărit de cineva, ne-am fi adresat imediat poliției sau judecătoriei?

Trebui să tacă, pentru că începu să huruie un avion, foarte aproape. Zgomotul crescă, crescă, și Lituma crezu că or să-i pocnească timpanele. Dar se abținu să-și astupe urechile.

— Jandarmul Lituma a mai aflat ceva, domnule colonel — zise locotenentul când vacarmul elicelor se mai domoli. Imperturbabil, părea să nu fi auzit întrebările colonelului Mindreau.

— Ah, da? — făcu acesta, întorcînd capul spre Lituma. Și ce anume?

Lituma își drese glasul înainte de-a răspunde. Expresia sardonică a colonelului îi punea un nod în gît.

— Palomino Molero era foarte îndrăgostit — abia băigui el. Și s-ar părea că...

— De ce te bălbi dumneata? — îl luă la refec colonelul. Nu te simți bine?

— ...că era un amor mai cu cîntec, poate mai deocheat — șopocăi anevoie Lituma. De-aceia o fi fugit din Piura. Adică...

Mutra colonelului, tot mai neplăcută, îl făcu să-și înghită cuvintele. Se poticni. Pînă să fi intrat aici, în birou, ipotezele înjghebate cu nici cîteva ore înainte i se păruseră convingătoare, și locotenentul îi spusese același lucru, că, într-adevăr, își aveau ponderea lor. Dar acum, în fața expresiei aceleia sceptice și sarcastice a șefului Bazei aeriene, se simțea nesigur, ba chiar se rușina de ele.

— Cu alte cuvinte, domnule colonel, s-ar putea ca vreun soț gelos să-l fi prins pe Palomino Molero dîndu-i tîrcoale nevستی-sii și să-l fi amenințat cu moartea — îi sări îndată în ajutor locotenentul Silva. Motiv pentru care băiatul s-o fi înrolat aici.

Colonelul se uită de la unul la altul, tăcut, gînditor. Ce necuviință o să-i mai iasă din gură?

— Cine e soțul cel gelos? — zise, în sfîrșit.

— Asta am vrea să aflăm și noi — răspunse locotenentul Silva. Dacă am ști lucrul acesta, am ști o grămadă de alte chestii.

— Și credeți că eu sînt la curent cu amorurile mai mult sau mai puțin deochete ale sutelor de cădeți, trupeți și ofițeri de aviație de la Bază? — silabisi din nou, cu infinite pauze, colonelul Mindreau.

— Dumneavoastră, desigur, nu, domnule colonel — se scuză locotenentul. Însă ne-am gîndit că altcineva de la Bază... Vreun coleg de dormitor, de pluton, de-al lui Palomino, vreun instructor, careva.

— Nimeni nu știe nimic despre viața particulară a lui Palomino Molero — îl întrerupse din nou colonelul. Eu însumi am făcut cercetări, i-am luat pe toți la întrebări. Era un tip introvertit, nu vorbea cu nimeni despre afacerile lui personale. N-am scris și asta în informare, ce părere aveți?

Lui Lituma i se păru că de fapt colonelului nu-i păsa nici cît negru sub unghie de urgia ce se abătuse asupra sfrijitului. Nici acum, nici data trecută, nu întrezărise la el nici cea mai mică emoție răscolită de crimă. Chiar și-acum, se referea la soldățel ca la un nimeni, cu un dispreț abia disimulat. Să fie asta din cauză că dezertase cu trei-patru zile înainte de-a fi fost ucis? Făcînd abstracție de cît era de antipatic, trebuia să recunoască: șeful Bazei trecea drept un monstru al disciplinei, un maniac al regulamentului. Și-atunci, dacă pirpiriul, fără îndoială sătul pînă peste cap de rectitudine și de popreală, și-o fi luat cîmpii, era clar că în ochii colonelului nu putea trece decît drept o lepădătură oarecare. Poate chiar așa gîndea, că un dezertor nici nu merită o altă soartă.

— Fapt e că există bănuieli, domnule colonel, cum că Palomino Molero ar fi întreținut raporturi amoroase cu cineva de la Baza aeriană din Piura — îl auzi rostind pe locotenentul Silva.

Văzu, chiar în acel moment, că obrajii palizi și bine rași ai colonelului se înroșeau. Expresia acestuia se oțărî și se aprinse în același timp. Dar nu apucă să spună ce-avea de spus fiindcă, deodată, ușa se deschise și Lituma o zări în prag, conturată perfect în lumina lăptoasă a coridorului, pe fata din fotografie. Era subțirică, mai subțirică încă decît părea din poze, tunsă scurt, cu un păr ondulat și un năsuc în vînt, foarte semeț. Purta o bluză albă, o fustă albastră, teniși în picioare, și părea la fel de prost dispusă ca propriu-i tată.

— Plec — declară sec, fără a intra în birou și fără a-i saluta nici măcar din cap pe locotenent și pe Lituma. Mă duce șoferul sau îmi iau bicicleta?

Se ghicea, din felul ei de a vorbi, un dezgust abia reținut, grozav de asemănător celui de care făcea dovadă colonelul Mindreau. „Așchia nu sare departe de trunchi”, gîndi jandarmul.

— Și unde pleci, fetița tatii? — deveni numai lapte și miere, într-o clipă, șeful Bazei.

„Nu numai că n-o ceartă c-a dat buzna așa, întrerupîndu-l, că n-a salutat, că i-a vorbit atît de moșic”, gîndi Lituma. „Ba, pe deasupra, nu știe cum să se gudure pe lîngă ea mai abitir.”

— Ți-am mai zis o dată de dimineață — îi replică feroce fata. La piscina americanilor; asta a noastră n-o să fie plină decît luni, ai uitat? Mă duce șoferul sau plec pe bicicletă?

— Te duce șoferul, Alicia — behăi colonelul. Dar să nu mi-l reții, să-i dai drumul repede, că am nevoie de el. Și zi-i la ce oră să vină să te ia.

Tînăra trînti ușa și dispăru fără un cuvînt de rămas-bun. „Fiică-ta ne răzbună”, gîndi Lituma.

— Prin urmare — dădu să spună locotenentul, dar colonelul Mindreau îl împiedică să-și continue fraza.

— Ce-ați zis adineauri este o nerozie — declară, cu roșeața revenindu-i în obraji.

— Pardon, domnule colonel?

— Ce dovezi aveți?, unde vi-s martorii? Șeful Bazei se întoarse spre Lituma și îl scrută ca pe o gînganie. De unde ai scos dumneata că Palomino Molero întreținea legături amoroase cu o doamnă de la Baza aeriană din Piura?

— N-am dovezi, domnule colonel — bîigui jandarmul, speriat. Tot ce-am aflat este că se ținea acolo de serenade secrete.

— La Baza aeriană din Piura? — silabisi colonelul. Știi dumneata cine locuiește acolo? Familiile ofițerilor. Nu ale aviatorilor de rînd, nu ale gradelor inferioare. Ci numai soțiile, mamele, surorile și fiicele ofițerilor. Adică încerci dumneata să insinuezi că recrutul acesta prăpădit avea legături vinovate și trăia în adulter cu soția vreunui ofițer superior?

Un rasist îpuțit. Asta era și nimic altceva: un rasist îpuțit.

— Nu neapărat cu soția, dar de ce nu cu servitoarea unuia dintre ei, domnule colonel — îl auzi Lituma zicînd pe locotenentul Silva. Îi fu recunoscător din adîncul inimii, pentru că se simțea încolțit și amuțit de furia rece a grangurelui de la aviație. Cu vreo bucătăreasă sau vreo doică de la Bază. Noi nu sugerăm nimic, noi nu facem altceva decît ne străduim să aruncăm o lumină asupra crimei, domnule colonel. E obligația noastră. Uciderea băiatului acestuia a provocat nemulțumire crescîndă în toată Talara. Umblă vorbe de clacă, se zice că Jandarmeria stă cu brațele încrucișate fiind la mijloc persoane influente, bibani din ăi grași. Nu prea știm ce să facem, de-aceea ne aruncăm asupra celui mai neînsemnat indiciu. Nu trebuie să ne-o luați în nume de rău, domnule colonel. Șeful Bazei încuviință din cap. Lituma observă sfortărea pe care o făcea ca să-și ascundă proasta dispoziție.

— Nu știu dacă dumneata ești la curent că eu am fost șeful Bazei aeriene de la Piura pînă acum trei luni — zise, aproape nedeschizînd gura. Mi-am făcut acolo datoria doi ani. Știu tot ce se întîmpla la Bază, atît faptele de la suprafață cît și toate dedesubturile, fiindcă acela mi-era căminul. Nimeni nu-mi poate spune mie în față că un recrut

oarecare a trăit în adulter cu soția vreunuia din ofițerii mei, atîta timp cît nu-mi vine cu dovezi certe.

— N-am zis că ar fi vorba de soția vreunui ofițer — se încumetă să strecoare Lituma. Ar putea fi o servitoare, așa cum bine spune domnul locotenent. Nu-s și servitoare măritate, acolo, la Bază? Mergea să cînte serenade, pe furiș. Asta măcar o știm cu siguranță, domnule colonel.

— Bun, dați de servitoarea aceea, luați-o la întrebări, chestionați-l și pe soțul ei despre așa-zisele amenințări împotriva lui Molero și, dacă recunoaște, aduceți-i la mine. Fruntea colonelului lucea de sudoarea ce-l năpădise o dată cu irupția fiicei lui în birou. Să nu mai veniți aici, în legătură cu această chestiune, pînă nu-mi veți putea cere ceva concret. Se sculă în picioare, foarte rapid, dînd de înțeles că întrevederea luase sfîrșit. Dar Lituma observă că locotenentul Silva nu saluta și nu cerea permisiunea de a se retrage.

— Vă putem cere ceva concret, domnule colonel — zise, neșovăind nici o clipă. Am dori să-i interogăm pe colegii de dormitor ai lui Palomino Molero.

Din stacojie, pielița feței șefului Bazei aeriene din Talara vira iarăși la palid intens. Cearcăne vineții îi înconjurară ochii mici. „Nu numai că-i un porc de ciîne, dar mai e și pe jumătate nebun”, gîndi Lituma. De ce se înfuria în halul ăsta? De ce-l păleau pandaliile alea pe dinăuntru?

— O să vă explic totul încă o dată, pentru că, pe cît se pare, n-ați înțeles nimic din ce v-am spus data trecută. Colonelul tîrșîia fiecă cuvînt de parcă-ar fi cîntărit chintale. Instituțiile Armatei se bucură de anumite privilegii, au tribunale proprii care le judecă și le condamnă membrii. Nu v-au predat lecția aceasta la școlile voastre de jandarmerie? Bun, atunci o să v-o predau eu. Cînd apar probleme de ordin delictual, investigațiile cad în sarcina instituțiilor Armatei și nu în a vreunui organ exterior. Palomino Molero a murit în împrejurări neelucidate, în afara Bazei, aflîndu-se în situația de dezertor. Așa stînd lucrurile, eu mi-am întocmit raportul și l-am înaintat superiorilor mei. Dacă înaltul Comandament consideră lucrul oportun, va ordona o nouă anchetă asupra cazului, prin propriile-i organisme. Sau va transfera întreaga afacere Puterii Judecătorești. Dar atîta timp cît nu-mi va parveni un ordin în acest sens, fie din partea Ministerului Aviației, fie din a Comandamentului Suprem al Forțelor Armate, nici un jandarm nu va viola privilegiile militare în nici o Bază aflată sub comanda mea. Este clar, locotenent Silva? Răspunde. Este clar?

— E cît se poate de clar, domnule colonel — zise locotenentul.

Colonelul Mindreau arătă spre ușă cu un gest definitiv:

— Atunci, vă puteți retrage.

De astă dată, Lituma văzu că locotenentul Silva pocnea din călcîie și își bomba pieptul, îl imită și ieșiră. Afară, își puseră chipiele. Deși soarele bătea mai avan decît la sosire, deși atmosfera era încă și mai

apăsătoare decît în birou, lui Lituma ieșirea la aer liber i se păru răcoroasă, eliberatoare. Răsuflă adînc. Era ca și cînd evadase dintr-o închisoare, *carajo!* Străbătura curțile Bazei spre Corpul de gardă, tăcuți. Se simțea oare locotenentul Silva tot așa de abătut și de maltratat ca el, după ce șeful Bazei îi primise cum îi primise? La Corpul de gardă îi aștepta o nouă belea. *Don Jeronimo* plecase. N-aveau încotro și trebuia să se întoarcă în sat pe jos. O oră de drum, pe puțin, transpirînd prin toți porii și înghițînd colb cu nemiluita.

O luară pe mijlocul șoselei, tot muți, și Lituma gîndi: „După-masă, trag un pui de somn de trei ore.” Avea un chef nelimitat de somn, la orice oră și în orice poziție, și nimic nu-i vindeca mai deplin stările proaste de spirit decît un somn strașnic. Șoseaua șerpuia domol, coborînd spre Talara pe un teren ocru, fără pic de verdeață, printre bolovani și stînci de toate formele și dimensiunile.

Satul era o pată lividă și metalică, hăt-de-parte, în josul pantei, lîngă un ocean — ei îi ziceau mare — verde-plumburiu, fără valuri. În bătaia intensă a soarelui, abia de se conturau profilurile caselor și stîlpii electrici.

— Prin ce momente nasoale ne-a făcut să trecem, nu, domnule locotenent? — zise, șter-gîndu-și fruntea cu o batistă. De cînd sînt, n-am întîlnit tip mai scîrbos. Credeți că detestă Jandarmeria, așa, de rasist ce e, sau din vreun motiv mai special? Ori la fel s-o fi purtînd cu toată lumea? Mă jur pe ce-am mai scump că nimeni nu m-a făcut să înghit atîtea noduri ca scîrba asta de chelbos.

— Prostii, Lituma — spuse locotenentul, frecîndu-și de piepții cămășii ghiulul de aur cu o pietricică roșie, semnul distinctiv al promoției sale. Din punctul meu de vedere, întîlnirea cu Mindreau a picat cum nu se poate mai bine.

— Vă bateți joc de mine, domnule locotenent? Tot e bine că mai aveți puterea să mă luați în târbacă. În ce mă privește, știu că de mult nu m-am simțit atît de descurajat după o simplă întrevedere.

— Ești boboc încă în chestii de-astea, Lituma — rîse locotenentul. Mai ai multe de-nvățat. Află de la mine c-a fost o întrevedere fenomenală, cum nu mi-aș fi dorit alta mai bună. Extrem de utilă.

— Înseamnă că n-am înțeles eu nimic, dom' locotenent. Mie mi s-a părut că ștabul de colonel ne-a porcăit cum i-a venit la gură, c-a dat cu noi de pămînt, că nici dacă-i eram slugi nu s-ar fi purtat mai urît cu noi. Vreți să spuneți că am avut pînă la urmă cîștig de cauză?

— Alea nu erau decît aparențele, Lituma — pufni iar în rîs locotenentul Silva. Înc-o dată îți spun, în ce mă privește, colonelul a sporovăit ca un papagal îmbătat.

Și rîse iar, cu gura larg deschisă, și-și trosni degetele încîntat.

— Înainte, crezusem despre el că nu știa chiar nimic, că ne făcea zile fripte doar de dragul privilegiilor ălora militare de care face atîta caz — explică locotenentul Silva. Acum, în schimb, sînt convins că știe

multe, ba poate știe de-a fir a păr tot ce s-a întâmplat.

Lituma întoarse capul să-l privească. Ghici că, în spatele ochelarilor de soare, ochii mici ai ofițerului exultau, precum fața lui, precum vocea.

— Adică știe cine l-a ucis pe Palomino Molero? — întrebă. Chiar credeți că știe asta colonelul?

— Nu știu ce știe el cu precizie, dar cunoaște o mulțime de chestii — încuviință locotenentul. Acoperă pe cineva. De nu, cum îți explici năbădăile lui? Nu te-ai prins? Vai, ce lipsă de perspicacitate pe tine, Lituma, nu meriți să faci parte din forța noastră care binemerită de la națiune. Nazurile alea, pandaliile, farafasticurile lui, ce crezi că erau? Pretexte, omule, ca să mascheze cât de prost se simțea. Așa-i cum îți zic eu, Lituma. Nu el a fost cel ce ne-a făcut să ne pătăm turul nădragilor. Ci dimpotrivă, noi l-am trecut prin toate chinurile iadului.

Rise gîlgîit din plin, încîntat de viață, și încă mai rîdea cînd, curînd după aceea, auziră un motor. Era o camionetă avînd culorile albastre ale Bazei aeriene. Șoferul opri fără ca ei să-i fi făcut semn.

— Mergeți la Talara? — îi salută prin gemulețul coborît un subofițer foarte tînăr. Urcați, vă ducem noi. Dumneata aici, cu mine, dom' locotenent. Jandarmul poate sui în spate.

Acolo, în spate, erau doar doi trupeți de la aviație, pesemne mecanici, mînjiți cu ulei pînă la nas. Camioneta era plină de cutii de vopsele și lubrifianți și de bidinele.

— Și? — zise unul dintre mecanici. Cum stă chestia? O să dați de urma ucigașilor sau mușamalizați afacerea ca să-i scoateți basma curată pe bibanii ai grași? Răzbătea din întrebarea lui o mare ranchiună.

— Am fi dat noi de ei, pîn' acum, dac-ar fi vrut alde colonelul Mindreau să colaboreze cît de cît — răspunse în doi peri Lituma. Dar nu numai că nu ne-a ajutat, ci de cîte ori ne-a văzut, s-a purtat cu noi cum te-ai purta cu cîinii turbați. Așa se poartă și cu voi, la Bază?

— N-ar fi el om rău — zise soldatul. E foarte drept în hotărîri și, grație lui, Baza merge ca pe roate. Dacă însă se poartă așa urît, de vină-i numai fie-sa.

— Îl ține tot în șuturi, nu? — bombăni Lituma.

— E o fiță nerecunoscătoare ce nu s-a pomenit — interveni celălalt aviator. Căci colonelul Mindreau i-a ținut loc și de tată și de mamă. Bătrîna a murit cînd era ea mică. El a crescut-o cum s-a priceput, de unul singur. Și eu zic că ăsta nu-i puțin lucru.

Camioneta frînă în apropiere de Comisariat. Locotenentul și Lituma coborîră.

— Dacă nu-i descoperiți pe asasini, toată lumea o să creadă c-ați primit peșcheș de la bibanii ai grași — își luă la revedere subofițerul cel imberb.

— N-avea tu grijă, băiețaș, sîntem pe drumul ăl bun — îl auzi

Lituma murmurînd printre dinți pe locotenentul Silva, pe cînd camioneta se pierdea într-un nor de praf de culoarea berii.

IV

Știrea despre scandalurile provocate de ofițerașul cu grad de locotenent la bordelul din Talara parveni la Comisariat prin gura uneia din fetele ce „lucrau” acolo, poreclite afectuos „moli”. Într-adevăr, molia zisă Foca veni să se plîngă că proxenetul ei o snopea în bătaie în ultimul timp mai des ca de obicei:

— Din cauza vînațăilor de pe trup, nu prea mai am clienți. Așa că nu-i pot da bani, și-a-tunci el iar mă zvîntă. Te rog frumos pe mata, explică-i, dom' locotenent Silva. Eu fac tot ce pot, și el nimic, nu vrea să-nțeleagă.

Foca le povesti cum în noaptea trecută apăruse iar ofițerașul, singur. Se îmbătase criță deșertînd păhărel după păhărel de tărie *pisco*. Vîra în el ca-ntr-un spital, zicea molia, le da de dușcă de parcă erau păhărele cu apă. Adică nu bea *pisco* de plăcere, degustîndu-l și savurîndu-l, ci de parcă ar fi urmărit doar atît: să se facă pulbere cît mai repede. Cînd se îmbătase cui, se desfăcuse la șliț și urinase pe moliile din apropiere, pe clienți și pe proxeneți. Apoi se cocoțase pe tejghea și făcuse acolo cercul dracului pînă venise Poliția Aeronautică să-l ia pe sus. Chinezul Liau potolea lumea să nu se pună cu el, să nu-i facă nimic: „Dacă-l bateți, mă nenorociți pe mine și vă nenorociți și pe voi, fiindcă vin ăia și-mi închid taraba. Și-atunci ce vă faceți? ăia cîștigă întotdeauna.”

Locotenentul Silva nu păru să pună preț pe sporovăielile Fociei. A doua zi, pe cînd prîn-zeau la bodega *donei* Adriana, un client le povesti că în seara precedentă ofițerul de la aviație repetase tîmbălăul, ba încă o făcuse și mai lată, spărgînd de astă dată sticle și declarînd că îi place să vadă cum zboară țandările prin aer. Astfel că iar a trebuit să intervină și să-l umfle Poliția de la Baza. A treia zi, chinezul Liau în persoană se prezentă la Post, smiorcîindu-se:

— Azi-noapte a bătut recordul. Și-a dat pantalonii jos și a vrut să se spurce pe ringul de dans. E nebun, domnule locotenent. Vine numai ca să provoace, și-o caută cu lumînarea, de parc-ar aștepta să-l mardească cineva ori să-l omoare. Singur se bagă-n bucluc. Faceți ceva, vă rog, altfel pîn' la urmă își găsește nașul. Careva o să-i facă felul, nu-i de glumit. Și eu nu vreau să am de furcă după aia cu grangurii de la Bază.

— Du-te de-i spune toate astea colonelului Mindreau, Chinezule — îl povățui ca un părinte locotenentul Silva. Treaba asta îl privește.

— Ba n-o să mă duc să-i spun nimic colonelului Mindreau. Nici pomeneală — răspunse Chinezul... Mă tem de Mindreau ca de foc. Zice

lumea că nu poate suferi tipi ca mine, că e corectitudinea însăși.

— Pai atunci ce să-ți fac, măi Chinezule! Eu n-am autoritate asupra aviatorilor. Dacă era vorba de un civil, cu multă plăcere.

Chinezul Liau se uită la Lituma și la locotenent, înmărmurit:

— N-aveți de gând să faceți chiar nimic?

— O să ne rugăm pentru tine — îl expedie ofițerul. Ciao, Chinezule, omagii damelor.

Dar când Liau plecă, locotenentul Silva se întoarse spre Lituma care, bătînd la vechea mașină de scris Remington cu un deget, redacta raportul zilnic și, pe un ton ce îl făcu deodată atent pe jandarm, comentă:

— Chestia asta cu aviatorul nu miroase a bine, nu ți se pare, Lituma?

— Ba da, dom' locotenent — se grăbi să aprobe jandarmul. Făcu o pauză, înainte de a întreba: — Și de ce nu miroase a bine?

— Nimeni n-o face pe nebunul în halul ăsta la bordel, unde dai peste tipii cei mai primejdioși din Talara, doar așa de florile mărului. Și încă patru zile la rînd! Ceva nu-i în regulă. Nu ți se pare?

— Cum de nu, dom' locotenent — îl asigură Lituma. Nu înțelegea unde bătea șeful lui, dar stătea încordat să priceapă, era numai urechi: — Adică vreți să ziceți că?

— Că tu și cu mine musai să mergem să bem o berică la Liau, Lituma. Pe spezele instituției, se-nțelege.

Bordelul chinezului Liau rătăcise prin jumătate de Talara, urmărit cu inverșunare de paroh. Părintele Domingo, de cum îl localiza undeva, îl și închidea prin rîvna Primăriei. La nici cîteva zile după închidere, bordelul reînvia în vreo magherniță sau cabană, cu trei-patru străzi mai încolo. Tot chinezul Liau fu cel ce cîștigase partida, pînă la urmă. Acum se lăfăia la ieșirea din sat, într-o magazie puchinoasă din scînduri înjghebate ca vai de lume. Localul era primitiv și calic, pe jos cu pămînt bătătorit și stropit zilnic ca să nu se stîrnească praful, și pe sus cu un acoperiș făcut din bucăți de tinichea ondulată ce scîrțîia la bătaia vîntului. Odăițele moliilor, în fundul localului, erau pline de crăpături la care se îmbulzeau copiii și bețivii veniți să tragă cu ochiul la zbenguiala perechilor dinăuntru.

Locotenentul Silva și Lituma ajunseră la bordel mergînd agale pe jos, după ce văzuseră un film cu cow-boys, la cinematograful în aer liber al domnului Frias (ecranul era zidul dinspre nord al bisericii, ceea ce îi dădea părintelui Domingo dreptul să cenzureze filmele). Lituma își tîrșîia ghetele pe pămîntul clisos, abia ridicîndu-le. Locotenentul fuma netulburat.

— Spuneți-mi măcar ce idee v-a venit, dom' locotenent. De ce credeți că nebuniile aviatorului ăstuia au vreo legătură cu moartea sfrijitului?

— Nu mi-a venit nici o idee — slobozi o gură de fum locotenentul

Silva. Numai că, întrucît în afacerea asta nu dăm de nici un indiciu, uite că trebuie să bîjbîim în toate părțile, doar-doar vom înhăța un capăt de fir, ceva, chiar și din pură întîmplare. De nu, tot ne-om folosi de prilej ca să dăm o raită pe la bordel și să trecem în revistă materialul. Deși știu că nu acolo o voi găsi pe femeia visurilor mele.

„Acum iar o să mă toace la cap cu grăšana, gîndi Lituma. Ce manie pe el!”

— Azi-noapte i-am arătat-o — își aminti locotenentul Silva, cu melancolie. Cînd am ieșit să urinez, în curtea din spate. Ea venise să-i aducă apă scroafei. S-a uitat la mine și i-am arătat-o. Ținînd-o cu amîndouă mîinile, uite-așa. „Asta-i pentru tine, mămico. Zi-mi, cît ai s-o mai ții la post?”

Rise nervos, ca de fiecare dată cînd vorbea de *dona* Adriana.

— Și ea ce-a făcut, dom' locotenent?— îi cîntă în strună Lituma. Știa că nu-i putea face plăcere mai mare decît vorbindu-i de *dona* Adriana.

— A rupt-o la fugă, bineînțeles. Făcînd pe supărata — suspină locotenentul. Dar mi-a văzut-o. Sînt sigur că s-a gîndit la ea, poate a văzut-o și-n vis. O fi comparînd-o cu a lui *don* Matias, care precis că-i de mult bleaga, un boț acolo de carne fleșcăită. Asta o s-o dea pe brazdă, Lituma. Pîn' la urmă tot o să-mi cadă ea în brațe. Și-atunci să te ții, Lituma, mă jur să te invit la o beție de pomină, cu băuturică de-aia faină.

— Adevăru-i că nu vă lăsați deloc, dar deloc, dom' locotenent. Ați merita ca *dona* Adriana să vă cadă-n brațe, măcar ca premiu pentru atîta străduință.

Era lume puțină la bordel. Chinezul Liau le ieși în întîmpinare, fericit.

— Cît vă sînt de recunoscător c-ați venit, domnule locotenent! Știam eu că n-o să mă lăsați de izbeliște. Pofțiți, pofțiți. De ce credeți că e localul așa gol? Din cauza bolîndului ăluia, de-aia. Lumea vine aici să se distreze, nu să fie batjocorită și stropită cu pișat. I-a mers ăluia buhul și nimeni nu vrea să se ia la harță cu un aviator. Dar nu se mai poate, totul are o limită, nu-i așa?

— N-a apărut încă?—întrebă locotenentul.

— Apare cam pe la unsprezece, în general — zise chinezul Liau. Vine el, nici o grijă. Așteptați-l aici.

Îi așeză la o măsuță în colțul cel mai ferit și le aduse două halbe de bere. Cîteva molii se dădură la ei și încercară să înnoade o conversație, dar locotenentul le trimise la plimbare. Nu le putea intra în voie, s-avem pardon, că de data asta venise pentru o treabă între bărbați. Foca, recunoscătoare pentru că Lituma îi băgase în sperieți proxenetul amenințîndu-l cu carcera dacă o mai maltrata, îl pupă cu foc pe jandarm pe ureche: „Dacă mă vrei, vino oricînd”, îi susură. De trei zile n-o mai bătea, le zise.

Ofițerașul apăru la bordel cam pe la miezul nopții. Lituma și șeful lui băuseră deja patru beri mari. Fără să fi fost preveniți de chinezul Liau, Lituma, care examinase chipurile tuturor nou-veniților, simți că era el. Destul de tânăr, într-adevăr, subțirel, brunet, cu părul tuns foarte scurt perie. Purta cămașa și pantalonii kaki de uniformă, însă fără însemne sau galoane. Intră singur, fără să salute pe nimeni, indiferent la efectul produs de apariția sa — coate date și primite, priviri, semne din ochi, șușoteli între molii și între puținii clienți — și se duse întins să se rezeme de bar. „Unul mic”, ordonă. Lituma observă că inima îi bătea grăbit. Nu-l scăpa din ochi. Îl văzu dînd pe gît pătărelul de tărie *pisco* și cerînd imediat altul.

— Așa se-ntîmplă în fiecare noapte — le șopti Foca, așezată la masa de alături cu un marinar. După al treilea sau al patrulea pătărel înghițit pe nerăsuflăte, începe cercul.

În noaptea aceea însă, cercul începu între al cincilea și al șaselea. Lituma ținuse foarte atent socoteala țoiurilor cu *pisco*. Îl spiona peste capetele perechilor ce dansau în sunetele revărsate de un mic radio cu baterii. Aviatorul își ținea capul în mîini, privind fix pătărelul așezat între brațele lui, parcă păzind să nu i-l fure careva. Nu se clintea din loc. Părea cufundat într-o meditație ce îl distanța de molii, de codoși și de întreaga lume. Se însuflețea doar cînd își ducea țoiul la buze, cu o mișcare automată, după care imediat se transforma iar în statuie. Dar între al cincilea și al șaselea pătărel, Lituma fu neatent numai o clipă și, cînd îl căută iarăși din ochi, nu-l mai văzu lîngă teighea. Își făcu ochii roată și îl descoperi pe pista de dans. Înainta, hotărît, spre una din perechi: Roșcovana și un bărbat scund, cu cravată dar fără haină, care se mișca foarte conștiincios, ținîndu-se atîrnat de molie și care era în pericol de înec. Ofițerașul îl înșfacă de cămașă și îl îmbrînci cît colo, lătrîndu-i cu o voce atît de tare încît îl auzi tot bordelul:

— Dă-mi voie; e rîndul meu s-o joc pe domnișoara.

Mititelul cu cravată tresări și privi în jur, cerînd parcă deslușiri sau indicații în legătură cu cele întîmplate. Lituma îl văzu pe chinezul Liau cum îi făcea semn aceluia, cu amîndouă mîinile, să stea liniștit, să nu se pună cu nebunul. Asta și făcu pînă la urmă clientul, ridicînd din umeri. Se îndreptă spre celelalte molii și o luă la dans pe Pistruiata, cu un aer amărît. Între timp, ofițerașul, bîțîind din încheieturi, sărea ca apucatul, dădea din mîini, se scâlîmbăia ca toți dracii. Dar nu arăta nici cel mai mic semn de chef în toiul maimuțărelilor. Ce naiba voia? Ținea cu dinadinsul să atragă atenția asupra lui? Nu, urmărea să-i scoată din sărite pe cei din jur, să-i provoace. Țopăielile și dezarticulările lui, figurile acelea paroxistice erau un pretext de a împărți în dreapta și în stînga lovituri cu cotul, cu umărul, cu șoldul. Ținea să-i scoată din sărite pe cei din imediata apropiere. „Ce dobitoc!” gîndi Lituma. Și ei, cînd vor interveni? Iată că locotenentul Silva fuma, foarte calm, uitîndu-se amuzat la aviator

printre rotocoalele de fum, de parcă giumbușlucurile aceleia l-ar fi amuzat grozav. Și ce răbdare pe oamenii din jur! Clienții care primeau izbiturile aviatorului se fereau, zîmbeau politicos, ridicau din umeri cu mutre pe care se citea „ce să-i faci, fiecare cu țicneala lui, doar n-o să ne supărăm din atîta lucru". Cînd muzica încetă, ofițerașul se întoarse la bar și mai ceru un *pisco*.

— Știi cine e, Lituma? — îl auzi pe șeful lui zicîndu-i.

— Nu. Îl cunoașteți cumva? Locotenentul Silva făcu da din cap, cu o expresie malițioasă.

— E pretendentul fiicei lui Mindreau. Da, n-ai auzit greșit. I-am văzut mai demult țî-nîndu-se de mîină la chermiza organizată de Ziua Aviației. Ba și cîteva duminici la rînd, la liturghie.

— De-aia i-o fi suportînd colonelul mofturile și bîzdîcurile — murmură Lituma. Pe oricare altul l-ar fi băgat la pîrnaie, pe pîine și apă, pe motiv că dezonorează forțele armate.

— Apropo de bîzdîcuri, nu-l pierde pe ăsta de-acum — îi zise șeful. Ca să nu-ți pară rău după aia, Lituma.

Ofițerașul se cocoțase pe teigheaua barului, cu o sticlă de *pisco* în mîină, luînd atitudinea celui ce ar ține un discurs. Desfăcu larg brațele și strigă: „O dușcă bună în cinstea curvei care v-a fătat!" Duse sticla la gură și gîlgîi o înghițitură atît de copioasă, încît Lituma simți o arsură în stomac numai la gîndul efectului acelui foc lichid asupra mațelor. Dar și pe ofițeraș îl arse năprasnic, căci se strîmbă hidos și se cocîrjă de parcă ar fi primit o directă în plex. Chinezul Liau se apropie de el, numai lapte și miere, încercînd să-l convingă cu binișorul să se dea jos de pe teighea și să nu mai facă tărăboi. Dar aviatorul îl trimise în p... mă-sii și îi zise că, dacă nu-și ține gura, îi face praf toate sticlele din local. Chinezul Liau se îndepărtă atunci, adoptînd o expresie plină de filozofie. Veni și se lăsă pe vine lîngă Lituma și locotenentul Silva.

— N-aveți de gînd să interveniți?

— Lasă-l să se îmbete și mai rău — hotărî locotenentul.

Aviatorul îi provoca acum pe proxeneți și pe clienți — care evitau să-l privească și continuau să danseze, să discute și să fumeze ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat — să se dezbrace la pielea goală, dacă erau bărbați. De ce umblau cu pantaloni? — gesticula. Le era rușine să-și arate scula? Sau n-aveau ce arăta? Sau era așa de mititică încît se rușinau de ea? Lui, dimpotrivă, nu-i era rușine nicidecum, avea ce arăta.

— Na-vă, bă, căscați ochii! — răgi. Și cît ai clipi se descătărămă, și Lituma văzu cum pantalonii kaki îi lunecau iute jos, dezvelindu-i picioarele slăbănoage și păroase. Îl văzu zbatîndu-se să-și elibereze picioarele încurcate în pantaloni, dar fie că era prea beat, fie că făcea toate mișcărilor acelea prea cu turbare, fapt e că se încurcă mai rău, se împiedică și căzu grămadă de pe teigheaua barului pe pista de dans. Sticla din mîină i se făcu țândări, trupul i se zdumcă de sol ca un sac

cu cartofi. Urmă o salvă de rîsete. Locotenentul Silva se ridică rapid:

— Acum e momentul, Lituma. Jandarmul veni după el. Traversară pista de dans. Ofițerașul zăcea pe spate, cu ochii închiși, cu picioarele goale, cu pantalonii înfășurați pe glezne, în mijlocul unui cerc de cioburi mai mari sau mai mici. Răsufla greu, amețit. „S-a prăvălit cum e mai rău”, gîndi Lituma. Îl apucară de brațe și îl săltară. Începu să bătăcănă din miini și să zică porcării împleticite. Îi curgeau balele din gură, într-atît era de beat. Îi ridicară pantalonii, îl încătărămară la loc și, ținîndu-l de subsuori, unul de-o parte și altul de alta, îl tîrîră spre ieșire. Moliile, clienții și codoșii aplaudară, fericiți că scăpau de nebun.

— Acu' ce facem cu el, dom' locotenent? — întrebă Lituma, cînd ajunseră afară. Bătea vîntul, tinicheaua de pe bordel vuia, stelele pe cer parcă se înmulțiseră. Luminițele Talarei păreau și ele tot stele ce ar fi coborît la nivelul mării, profitînd de întuneric.

— Să-l cărăm pînă pe plaja de colo — zise șeful său.

— Dați-mi drumul, pui de cățea — articula ofițerașul. Dar rămase liniștit, neîncercînd cîtuși de puțin să le scape din brațe.

— Acușica îți dăm drumul, drăguțele — îi zise locotenentul, afectuos. Dar stai cuminte, nu te agita.

Îl tîrîră vreo cincizeci de metri, pe o pîrtie bătătorită prin nisipiș și smocuri de iarbă uscată, pînă la o plajă cu pietriș și nisip fin. Îl lăsară răschrăcarat pe jos și i se așezară de o parte și de alta. Șandramalele din apropiere zăceau cufundate în întuneric. Vîntul purta hăt-departe pe întinsul mării muzica și zgomotele amestecate ale bordelului. Aromea a sare și pește, iar clipocitul stins al apei la maluri adormea simțurile ca un somnifer. Lituma simți pornirea de a se culca făcut covrig pe nisip, de a-și tuflă chipiul pe mutră și de a uita de toate și de toți. Dar venise să muncească, *so carajo!* Era încordat și nițel speriat la gîndul că trupul acela pe jumătate prăvălit la picioarele lor le va face o destăinuire zguduitoare.

— Te simți mai bine, măi frate-miu? — zise locotenentul Silva. Îl săltă grijuliu pe aviator pînă îl făcu să șadă proptindu-l de propriul trup, petrecîndu-i brațul pe după umeri, de parcă individul i-ar fi fost frate de cruce. Tot beat ești sau a început să-ți treacă?

— Cine aia mă-tii ești tu și cine aia mă-tii e lîngă tine? — balmăji împiedicat aviatorul, lăsîndu-și greu capul pe umărul locotenentului Silva.

Agresivitatea vocii nu se potrivea cîtuși de puțin cu docilitatea trupului, bleg și împleticit, zăcînd rezemat de șeful lui Lituma ca de un spătar.

— Eu îți sînt prieten fain, măi frățioare — zise locotenentul Silva. Mulțumește-mi că te-am scos din bordel. Dacă ai fi continuat să-ți vînturi coaiele pe-acolo, ăia ți le-ar fi tăiat. Și ce te-ai fi făcut tu pe tot restul zilelor tale fără fudulii, zău, ia gîndește-te.

Tăcu brusc, pentru că pe aviator îl încercau tot mai crîncene icneli

de vomă. Nu borî; însă, din prudență, locotenentul îi împinse capul mai încolo și i-l ținu aplecat peste nisip.

— Las' că știu eu cine-mi ești: vreun poponar din ăia scîrboși — se bîlbîi, tot oțărît, cînd îl lăsară icnelile. M-ai adus aici ca să-ți fac hatîrul să ți-o bag undeva?

— Nu, frate — rîse locotenentul Silva. Ce-i drept, te-am adus aici ca să-mi faci un hatîr. Dar nu ăsta.

„Are el felul lui de a-i trage de limbă pe năzgîmbii ăștia", gîndi Lituma, plin de admirație.

— Și ce hatîr vrei să-ți fac, băga-te-aș în mă-ta? — sughiță aviatorul și lăsă să-i curgă balele, proptindu-se cu nădejde în umărul locotenentului Silva, cu totală încredere, ca un pisoi orb ce-și caută căldura în blana pisicii.

— Să-mi spui ce s-a întîmplat cu Palomino Molero, mă frate-miu — susură ofițerul.

Lituma tresări.

Aviatorul însă nu reacționase. Nu mișca, nu vorbea, ba chiar părea, gîndi Lituma, să fi rămas cu respirația tăiată. Stătu așa preț de cîteva minute, înlemnit. Jandarmul trase cu coada ochiului la șef. O să-l mai întrebe înc-o dată? Înțelesese năzgîmbul întrebarea sau făcea pe niznaiul?

— Să-ți spuie mă-ta ce s-a întîmplat cu Palomino Molero — scînci, în sfîrșit, dar așa de încet încît Lituma trebui să-și întindă gîtul. Se sprijinea în continuare, la fel de neajutorat, de locotenentul Silva, și părea să dîrdîie din toate încheieturile.

— Biata măicuța mea, Dumnezeu s-o odihnească, nu știe nici cine-i Palomino Molero — răspunse blînd șeful lui, pe același ton binevoitor. Tu însă știi. Hai frățioare, dă-i drumul, zi-mi ce s-a întîmplat.

— Eu nu știu nimic de Palomino Molero! — răcni deodată aviatorul, încît Lituma, luat prin surprindere, sări de pe nisip ca ars. — Nu știu nimic! Nimic, nimic!

I se frîngea glasul și tremura din cap pînă în picioare.

— Ba știi, cum să nu știi, frățioare — îl consolă locotenentul Silva, plin de afecțiune. De-aia vii și te îmbeți la bordel noapte de noapte. De-aia te-ai sonat de nu se mai poate înțelege omul cu tine. De-aia îi provoci pe cuțitari și pe codoși, de parcă ți s-ar fi urît cu viața.

— Nu știu nimic! — urlă din nou ofițerașul. Nimic, dar absolut nimic!

— Spune-mi mie confidențial ce-a fost cu sfrijitul și-o să te simți mai bine — continuă insinuant locotenentul, parcă torcîndu-i la ureche. Zău așa, mă jur pe ce vrei, măi firtate, că doar nu degeaba sînt și eu puțin psiholog. Uite, mi te mărturisești mie ca la spovedanie. Și apoi, pe cuvînt c-o să-ți fie mult mai bine.

Pe Lituma îl trecură toate nădușelile. Își simțea cămașa lipită de

spate. Și nu era cald deloc, dimpotrivă, mai degrabă răcoare. Briza stârnea vâlurașe ce se zdrobeau la câțiva metri de țărnișă, cu un plescăit sîcîitor. „Ce naiba te sperie, Lituma?“, gîndi. „Calmează-te, omule, calmează-te“. I se năzărea mereu pe dinaintea ochilor imaginea sfrijitului, acolo departe printre pietroaie, și gîndea: „Acum voi afla cine l-a ucis.“

— Ia-ți inima în dinți și spune-mi totul — îl încuraja locotenentul Silva. Te vei simți mai bine după-aceea. Și nu mai plînge.

Asta pentru că ofițerul începuse să plîngă cu sughițuri, ca un copil mic, strivindu-și fața de umărul locotenentului Silva.

— Nu plîng de ce crezi tu — îngăimă, sufocîndu-se, muncit de alte noi icneli. Mă-mbăt pentru că porcul de cîine mi-a înfipt pumnalu-n spate. Nu-mi dă voie să-mi văd tipa! Mi-a interzis s-o mai văd. Nici ea nu vrea să mă vadă, *carajo*. Tu crezi că-i drept să-i faci cuiva una ca asta?

— Sigur că nu-i, măi frățîne — îl bătui părintește pe spate locotenentul Silva. Porcul de cîine care ți-a interzis să-ți mai vezi tipa e Mindreau?

Abia acum ofițerașul își săltă capul de pe umărul șefului lui Lituma. În strălucirea lăptoasă a lunii, jandarmul îi văzu fața năclăită de mucii și bale. Avea pupilele dilatate și scăpărătoare, bete de frămîntări și de gînduri negre. Mișca din buze fără a scoate însă nici un cuvînt.

— Și de ce ți-a interzis colonelul să te mai vezi cu fiică-sa, măi frate? — îl întrebă locotenentul Silva, la fel de firesc ca și cînd l-ar fi întrebat dacă plouă. Ce i-ai făcut fetei? Ai lăsat-o grea?

— Șșșt, șșșt, *carajo* — lăsă să-i scape, salivînd, aviatorul. *Carajo, carajo*, nu-i zice pe nume! Vrei să mă nenorocești?

— Sigur că nu, frățioare — îl domoli locotenentul. Tot ce vreau eu e să te ajut. Nu-mi place să te văd așa, nefericit, îmbătîndu-te, făcînd scandal. Îți periclitizezi cariera, nu-ți dai seama? O.K., n-o să-i zicem pe nume, fii pe pace. Îți dau cuvîntul meu de onoare.

— Trebuia să ne căsătorim de cum primeam avansarea de anul viitor — gemu ofițerașul, lăsîndu-se iar să cadă pe umărul locotenentului Silva. Porcul de cîine m-a făcut să cred că era de acord și că ne va logodi chiar de Sărbătoarea Națională. M-a dus cu preșul, înțelegi? Cum poate să fie cineva atît de trădător, de lichea, de canalie în viață, *carajo*?

Se deplasase întrucîtva, și acum se uita țintă la Lituma.

— Nu, nu se poate, domnule locotenent — mormăi jandarmul, zăpăcit.

— Da' cine-i individul ăsta? — bolborosi aviatorul, lăsîndu-se iar cu toată greutatea pe locotenentul Silva. Ce caută aici? De unde a apărut și împușitul ăsta?

— Fii cuminte, nu-i nimeni, e ajutorul meu, un tip de ispravă — îl

liniști locotenentul Silva. Te poți bizui pe el ca pe mine însumi. Nu face caz de el. Și nu mai face atîta caz nici de colonelul Mindreau.

— Sșșt, șșșt, șșt, *carajo*, nu-i pomeni numele.

— Ai dreptate, am uitat — îl bătui ușurel pe spate locotenentul Silva. Vezi tu, în general taților nu le place să li se mărite fetele. Nu vor să le piardă. Eu zic să ai răbdare, să lași timpul să treacă; pîn' la urmă taică-su se va da pe brazdă și-ți va da fata de soție. Pot să-ți dau un sfat? Las-o grea, mă, umple-o. Cînd o s-o vadă așa, bătrînul n-o să mai aibă de ales și o să vă cunune el cu mîna lui. Ei, și-acum povestește-mi cum a fost cu Palomino Molero.

„Omul ăsta e un geniu”, gîndi Lituma.

— Ba n-o să se dea pe brazdă niciodată, fiindcă nu-i om ca toți oamenii. N-are pic de suflet, înțelegi? — scînci aviatorul.

Icni din nou a vomă printre sughițuri de bețiv, și pe Lituma îl trecu gîndul că nenorocita aia de cămașă a șefului său devenise o scîrboșenie de cîrpă.

— E un monstru care s-a jucat cu mine cum a vrut, înțelegi? Acu' pricepi de ce nu mai am chef de viață? Acu' pricepi că nu-mi mai rămîne altceva de făcut decît să-mi beau mințile în fiecare seară?

— Pricep, cum de nu, măi frate — zise locotenentul Silva. Ești îndrăgostit și suferi că nu te lasă să-ți vezi aleasa inimii. Dar și tu, să-ți vină să te îndrăgostești tocmai de fata lui Mindreau!, pardon, voiam să spun a despotului ăluia. Hai s-o lăsăm încurcată, și mai bine zi-mi cum s-au petrecut lucrurile cu Palomino Molero.

— Te crezi șmecher al naibii, nu? — se bîlbii ofițerașul, ridicînd capul.

Părea deodată să-și fi revenit din beție. Lituma se grăbi să-l oprească, i se năzărise o clipă că voia să dea în șeful lui. Dar nu, nici pomeneală, era mult prea beat, nu se putea ține drept și se prăbuși iarăși peste locotenentul Silva.

— Haide, haide, frățioare — îl consolă acesta. O să-ți facă bine, o să te facă să-ți uiți of-ul. Măcar așa n-o să te mai gîndești tot timpul la aleasa inimii tale. L-au omorît fiindcă se încurcase cu nevasta vreunui ofițer? Zi-mi, de aia?

— Uite ce-i, eu n-o să-ți spun ție nici un *carajo* din treaba cu Palomino Molero — răcni ofițerașul, îngrozit. Poți să mă omori și tot nu-ți zic.

— Vezi, ești un nerecunoscător — îl muștră locotenentul cu blîndețe. Eu te-am scos afară din bordel, unde ăia ți-ar fi tăiat fudu-liile. Eu te-am adus aici la aer curat, să te faci bine și să te întorci la Bază ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, cu fruntea sus și neriscînd nici o pedeapsă. Tot eu îți slujesc acum de batistă, de pernă și de frate de cruce. Uite-te-ncoa, dacă nu mă crezi, în ce hal m-ai mînjit de bale. Este? Iar tu nici atît nu vrei, să-mi zici și mie de ce i-au făcut felul lui Palomino Molero. Te temi de ceva?

„N-o să-l facă să ciripească", se descurajă Lituma. Își pierduseră timpul de pomană, iar el — culmea prostiei — își făcuse iluzii absurde. Bețivanul acela n-o să-i scoată la nici un liman.

— Nici ea nu-i mai brează, ba eu zic că-i încă mai rea decît tat'su — se plînse, printre dinți. Încîndu-se după o nouă icneală, continuă:

— Deși eu, iertîndu-i toate cîte mi-a făcut, o iubesc. Cine să mai înțelegă! Da, *carajo*. Aici o port, în inimă. Cu toate că e o cățea.

— Păi de ce zici despre ea că nu-i cu nimic mai de soi decît taică-su, măi frățioare? — întrebă locotenentul Silva. Ea trebuie să asculte de el, nu? Sau nu te mai iubește? Te-a trimis la plimbare? Ți-a dat papucii?

— Ea nu știe ce vrea, ea e vocea stăpînului, „his master's voice", cățeaua de pe discurile RCA Victor, asta-i ea. Face și zice numai ce-i dictează monstrul. Cel ce m-a trimis la plimbare a fost el, prin gura ei.

Lituma încerca să și-o amintească pe fată, așa cum o văzuse, în scurta-i apariție în biroul tatălui ei. Îi răsuna încă în urechi dialogul dintre cei doi, dar nu-și putea aminti dacă era ori nu era drăguță. Întrezărea o siluetă destul de scundă, bănuia că avea mult caracter după felu-i de a vorbi și intuia cu precizie că era extrem de încrezută. Mutrița aia a ei părea să declare răspicat că privește întreaga lume de pe un tron, nu? Mai mult ca sigur că dăduse de pămînt cu bietul ofițeraș, că scosese untul din el, și-acu poftim în ce hal îl adusesese!

— Povestește-mi cum a fost chestia cu Palomino Molero, măi frate, măi — repetă neabătut locotenentul Silva. Zi-mi numai ce vrei, nu-ți cer mai mult. Măcar zi-mi dacă l-au omorît pentru că se încurcase, la Piura, cu nevasta vreunui ofițer. Ei hai, asta măcar poți să-mi zici.

— Oi fi eu beat, dar dobitoc nu-s, să-ți fie clar, cu mine n-o să-ți joci tu caii cum poftești — se burzului aviatorul.

Făcu o pauză și adăugă, plin de năduf:

— Dar dacă ții neapărat să știi, află că tot ce-a pățit ăla și-a căutat-o cu lumina.

— Cine? Palomino Molero, adică? — susură locotenentul.

— Adică exact porcul de cîine de Palomino Molero, na.

— Bine, porcul de cîine de Palomino Molero, de acord — toarse ca un motan locotenentul Silva, bătîndu-l ușurel pe braț. De ce zici că și-a căutat-o cu lumina?

— Fiindcă a tins prea sus — își drese glasul ofițerașul, cu furie. Acolo unde nu era de nasul lui. S-a băgat unde nu-i fierbea oala. Și asta se plătește scump. Iar el a plătit-o scump, oho, că scump a mai plătit-o: așa i-a trebuit.

Lituma simți că i se face pielea de găină. Țtia știa. Țtia știa precis cine și de ce l-a ucis pe sfrijit.

— Așa-i, frățioare, așa-i, cine năzuiește prea sus, cine își bagă nasul unde nu-i fierbe oala plătește întotdeauna, mai devreme sau mai

tîrziu — rosti ca un ecou locotenentul Silva, mai prietenos ca oricînd. Dar în ce oală și-a băgat nasul Palomino?

— În a mă-tii care te-a fătat! — se stropși ofițerașul, desprinzîndu-se de rezemătoarea lui naturală. Încerca din răsputeri să se scoale în picioare. Lituma îl văzu sforțîndu-se, ri-dicîndu-se doar pe jumătate, căzînd mototol și rămînînd tehui în patru labe.

— Nu, nu acolo, frățîne, și tu o știi prea bine — continuă locotenentul Silva, neobosit și cordial. Ci undeva pe la Piura, într-o căsuță de-a Bazei aeriene, las' că știu eu. Una din cele din preajma aerodromului. Este c-am dreptate?

Ofițerașul ridică privirea și capul, stînd tot în patru labe, și lui Lituma îi lăsă impresia că o să înceapă să latre. Se uita tîmp la ei cu niște ochi sticloși, de fiară încolțită, și părea să depună imense sforțări să-și depășească starea de beție. Clipea încontinuu.

— Da' cin' ți-a spus ție una ca asta, băga-te-aș pe unde-ai ieșit?

— Păi vezi c-aici e clenciul, măi frățioare, vorba lui Cantinflás — rîse bonom locotenentul Silva. Nu numai tu știi anumite chestii. Mai știu și eu cîte ceva. Eu îți spun tot ce știu, tu îmi spui tot ce știi, și-i dăm de capăt împreună mai dihai ca Mandrake Magicianul.

— Zi-mi tu întîi ce știi despre Baza din Piura — articula anevoie aviatorul. Stătea tot în patru labe, și Lituma socoti că acum chiar că i-a trecut beția.

Așa s-ar fi zis, cel puțin după felul cum vorbea și după faptul că părea să-și fi învins întrucîtva teama.

— Cu multă plăcere, măi frate-miu — zise degajat locotenentul Silva. Dar vino-ncoace, stai jos, fumează chiștocul ăsta. E pe cale să-ți treacă fumul beției, nu? Eh, cu-atît mai bine.

Aprinse două țigări și îi întinse pachetul lui Lituma. Jandarmul scoase și el una și și-o aprinse.

— Uite, eu știu că Palomino avea o legătură amoroasă acolo, la Baza din Piura. Îi cînta serenade cu chitara, îi sucea capul cu vocea aceea faimoasă a lui de care toți își amintesc. Dar asta noaptea, pe furiș. Neapărat c-o vrăjea cu boierouri, pare-se că erau specialitatea lui. Vezi, ți-am spus tot ce știu. E ceva, trebuie să recunoști. Acum e rîndul tău. Cui îi cînta serenade Palomino Molero?

— Nu știu nimic, absolut nimic— behăi aviatorul.

Era din nou foarte înspăimîntat. Dinții nu încetau să-i clănțane în gură.

— Ba da, știi — îl încuraja șeful lui Lituma. Știi că soțul cuconiței căreia îi cînta serenade a mirosit ceva sau i-a surprins, și mai știi că Molero a trebuit ș-o șteargă repejor din Piura. De-aceea a venit aici, de-aceea s-a înrolat la Talara. Numai că soțul cel gelos a dat de el, a venit special să-l caute și i-a făcut felul. Motivul e cel pe care chiar tu l-ai spus, fîrtate: a țintit prea sus, și-a vîrît nasul unde nu-i fierbea oala. Hai, dă-i drumul, nu mai face pe misteriosul. Cine l-a curățat?

Aviatorul icni iarăși a vomă. De data asta însă, vomită din plin, încovoiat, scoțind sunete spectaculoase. Când termină, se șterse cu mâna la gură și începu să scîncească a plîns. Sfirși prin a plînge copios, nemîngiat, ca un copil de țîță. Lituma simțea așa ca un amestec de greață și milă. Nenorocitul suferea cu adevărat, de bună seamă.

— Ai să zici: de ce ții tu neapărat să-ți povestesc cum a fost — reflectă locotenentul, scoțind rotocoale de fum. Din curiozitate, frate dragă, doar din curiozitate. Dacă ăl de l-a curățat e cineva de la Baza din Piura, eu ce-i pot face? Nimic. Voi aveți privilegiile voastre, vă judecați între voi după legi proprii. Eu nu mă pot amesteca. Deci din pură curiozitate, e clar? Dar să-ți mai spun ceva. Dacă eu aș fi însurat cu dolofana mea și ar veni cineva să-i cînte serenade de inimă albastră sau bolerouri romantice, i-aș face și eu felul, nu l-aș cruța. Așa că, cine l-a lăsat rece pe Palomino, măi frăține?

Pînă și-n asemenea momente tot trebuia să-și aducă aminte de *dona* Adriana pișicherul de locotenent! Măi să fie, asta era boală curată și mai multe nu. Ofițerașul se clinti într-o parte, ferind nisipul spurcat de boritură, și rămase așezat, acolo, la cîțiva centimetri de Lituma și de șeful lui. Se sprijini cu coatele pe genunchi și își ascunse capul în miini. Pesemne se resimțea de ultimele efecte ale beției. Lituma retrăi senzația aceea de gol cu furnicături, de rău imposibil de precizat, generalizat, bine cunoscut lui din vremurile-i glorioase de „Neînvins”.

— Da' de unde știi că se ținea de serenade la Baza din Piura? — întrebă aviatorul pe neașteptate. Uneori părea temător, alteori mînios, iar acum părea și una și alta. Cine *carajo* ți-a povestit asta?

În momentul acela, Lituma sesiză că se apropiau niște umbre. După cîteva clipe, umbrele îi înconjurară, plasîndu-se ca un evantai deschis. Erau șase. Aveau puști și bastoane de cauciuc și, la lumina lunii, Lituma le recunoscuse brasardele. Poliția Aeronautică, în timpul nopții răscoleau cîrciumile, locurile de petrecere, bordelul, în căutarea oamenilor de la Bază care și-ar fi făcut de cap.

— Sînt locotenentul Silva, de la Jandarmerie. Ce este?

— Am venit să-l luăm pe locotenentul Dufo — răspunse unul din ei. Nu i se vedeau însemnele, dar probabil era un subofițer.

— Spală-te pe gură înainte de a-mi rosti numele! — zbieră aviatorul. Reuși să se ridice și să se țină pe picioare, deși se bălăbănea atît de rău încît părea gata să-și piardă oricînd echilibrul și să cadă în nas. Pe mine n-o să mă ducă nimeni nicăieri, *carajo*.

— Este ordinul domnului colonel, domnule locotenent — replică șeful patrului. Vă cerem scuze, dar trebuie să vă conducem.

Aviatorul bîigui ceva și, parcă filmat cu încetinitorul, alunecă din nou cît era de lung pe nisip. Cel ce comanda patrula dădu un ordin și

siluetele se apropiară. îl luară pe locotenentul Dufo de brațe și de picioare și îl duseră pe sus. El se lăsă dus, bombănind ceva de neînțeles.

Lituma și locotenentul Silva îi văzură dispărînd în beznă. La puțin timp după aceea, în depărtare, demară un jeep. Patrula, fără îndoială, își lăsase mașina lângă bordel. Își fumară țigările pînă la capăt, cufundați în gînduri. Locotenentul fu primul care se sculă în picioare, pregătindu-se de înapoiere. Trecînd pe lângă bordel, auziră muzică, voci și rîsete. Părea înțesat de lume.

— Sînteți neîntrecut în arta de a-i face pe oameni să ciripească — zise Lituma. Ce formidabil l-ați adus unde ați vrut, încet-încet făcîndu-l să lepede cîte ceva.

— N-am scos de la el tot ce știa — afirmă locotenentul. Dacă am fi avut încă puțin timp la dispoziție, poate aș fi stors întreg adevărul. Scuipă și respiră adînc, cu poftă, parcă umplîndu-și plămîinii cu aerul marin. Ascultă aici, Lituma. Ceva tot am mirosit eu: știi ce?

— Ce, dom' locotenent?

— Că la Baza aeriană toată lumea știe ces-a întîmplat. Toți, de la portar pînă la Min-dreau.

— Nu m-ar mira — încuviință Lituma. Cel puțin asta a fost impresia ce mi-a lăsat-o locotenentul Dufo. Că știa cum nu se poate mai bine cine l-a ucis pe nenorocitul de sfrijit.

Mai merseră cîtva timp, tăcuți, printr-o Talara adormită. Majoritatea căsuțelor de lemn zăceau cufundate în beznă; doar ici și colo, la mari răstimpuri, vedeai clipind o luminiță. Sus, departe, îndărătul rețelelor de sîrmă, în zona rezervată, noaptea era la fel de compactă.

Deodată, locotenentul vorbi cu o voce complet diferită:

— Fă-mi un pustiu de bine, Lituma. Mergi de dă o raită pe la plaja pescarilor. Vezi dacă „Leul din Talara” a plecat în larg. Dacă da, te duci frumușel la culcare. Dacă însă vezi barca pe plajă, vii urgent și-mi dai de știre la bodegă.

— Cum, dom' locotenent! — făcu ochii mari Lituma. Vreți să ziceți că...

— Vreau să zic ca o să încerc — recunosc locotenentul, cu un chicotit nervos. Nu știu de s-o întîmpla minunea în noaptea asta. Poate că nu. Dar încercarea moarte n-are. E cu mult mai greu decît aș fi crezut. Dar într-o zi tot o să se întîmple. Fiindcă, știi ceva?, creștinul ăsta al lui Dumnezeu, de lângă tine, n-o să pună mîinile pe piept pînă n-o să-și facă pofta cu dolofana și pînă n-o afla cine l-a ucis pe Palomino Molero. Astea mi-s scopurile în viață, Lituma. Jinduiesc după ele mai mult decît după avansare, deși n-o să mă crezi. Hai pleacă, du-te odată.

„Cum naiba poate să-i ardă de așa ceva acum?” reflectă Lituma. Se gîndi la *dona* Adriana, culcușită în pătucul ei, visînd neștiutoare,

neașteptându-se la o asemenea vizită de noapte. Ah, *carajo*, ce dezvățat se dovedise a fi locotenentul ăsta Silva! Dintre cocioabele cufundate în beznă ieși un câine să-l latre. Îl puse pe fugă cu un șut. Întotdeauna mirosea a pește la Talara, dar în unele nopți, ca aceasta, duhoarea devenea insuportabilă. Lituma simți că i se învîrtea capul. Merse cîțva timp astupîndu-și nările cu batista. Multe bărci plecaseră în larg, la pescuit. Nu rămăseseră decît vreo cinci-șase pe plaja îngustă, și nici una din ele nu era „Leul din Talara”. Le examina una după alta, ca să fie sigur. Cînd era cît pe ce să plece, observă o siluetă obscură, pe jumătate sprijinită de una din bărcile de pe nisip.

— Bună seara — abia murmură.

— Bună — zise femeia, parcă supărată că nu era lăsată în pace.

— Ei asta-i, dar ce căutați dumneavoastră aici la o asemenea oră, *dona Adriana*?

Stăpîna bodegii purta un șal mare negru pe umeri și era desculță, ca de obicei.

— I-am adus gustarea lui Matias. Și, după ce-a plecat în larg, am mai rămas nițel să iau aer. Nu prea mi-e somn. Dar tu, Lituma? Ia zi, ce-ai pierdut pe-aici? Vreo întîlnire amoroasă?

Jandarmul începu să rîdă. Se lăsă pe vine, în fața *donei Adriana*, și, pe cînd rîdea, în lumina părelnică — un nor acoperea luna —, cîntări din ochi formele acelea pline, generoase, atît de rîvnite de locotenentul Silva.

— Ce ai de rîzi așa — îl întrebă *dona Adriana*. Ai căpiat sau te-ai pilit? Ah, știi, ai dat pe la chinezul Liau.

— Nu-i asta, *dona Adriana* — continuă să rîdă Lituma. Dacă vă spun, o să muriți și dumneavoastră de rîs, zău.

— Atunci spune. Și nu te mai strica așa de rîs, de unul singur, de parc-ai fi un zărghit.

Proprietăreasa pensiunii era îndeobște bine dispusă și prietenoasă, dar lui Lituma i se păru, în noaptea aceea, destul de tristă. Stătea cu brațele încrucișate peste piept și cu laba piciorului zgreptăna nisipul.

— Sînteți necăjită de ceva, *dona Adriana*? — o întrebă, de-acum serios.

— Necăjită, nu. îngrijorată, Lituma. Matias nu vrea să se ducă la spital, la Asistența socială. E foarte căpos și nu-l pot convinge. Făcu o pauză și suspină. Povesti că, de mai bine de o lună, soțului ei nu-i trecea o răgușeală urîță și că, atunci cînd avea accese puternice de tuse, scuipa sînge. Ea îi cumpărase niscai medicamente de la farmacie, ce se pricepuse, și i le dăduse cu de-a sila, dar n-avuseseră nici un efect. Poate avea ceva grav, ce nu se vindeca doar cu cîteva pilule de la farmacie. Poate trebuia să facă radiografii sau o operație. Căposul nu voia s-audă de Asistența socială și zicea c-o să-i treacă de la sine, că numai un fătălău s-ar duce la doctor pentru o prăpădită de

tuse. Dar ea nu se lăsa înșelată, nu era ea femeia s-o duci de nas: se simțea mai rău decît spunea, din moment ce devenise un chin pentru el ieșitul, noaptea, la pescuit. O oprise cu strășnicie să le spună băieților că scuipa sînge. Dar ea considera necesar să le spună, musai chiar duminica asta, cînd or veni s-o viziteze. Să vedem dacă vor ei să-l ducă la doctor.

— Îl iubiți mult pe *don Matias*, nu, *dona Adriana*?

— Eh, de aproape douăzeci și cinci de ani sînt cu el — zîmbi stăpîna pensiunii. Nu-ți vine a crede cum zboară timpul, Lituma. *Matias* m-a luat tinerică de tot, abia de-mplinisem cincisprezece ani. Mi-era frică de el, din cauza diferenței de vîrstă. Dar atît s-a ținut de capul meu, încît a rămas pe-a lui. Părinții mei nu voiau să mă mărit cu el. Ziceau că-i prea bătrîn pentru mine, că n-o să țină căsătoria noastră. S-au înșelat, după cum vezi. A ținut și, dacă stau să socotesc, n-am dus-o chiar rău împreună. De ce mă întrebî dacă-l iubesc?

— Fiindcă acum mi-e al naibii de rușine să vă spun ce căutam eu pe-aici, *dona Adriana*.

Piciorul ce scormonea alene prin nisip rămase nemișcat, la cîteva milimetri de locul unde stătea pe vine jandarmul.

— Lasă-te de taine, Lituma. Îmi spui ghicitori, sau ce?

— Locotenentul m-a trimis să văd dacă *don Matias* a plecat ori ba la pescuit — șopti, cît putu de încet și pe un ton malițios. Rămase în așteptare și, fiindcă ea nu-l întreba nimic, adăugă: Plănuia să vă facă o vizită, *dona Adriana*, și nu ținea să fie surprins de soțul dumneavoastră. Chiar în momentele acestea, probabil, vă bate la ușă.

Urmă o tăcere scurtă. Lituma auzea clipocitul micilor valuri ce veneau să lingă țărnul, aproape de el. După alte cîteva clipe, o auzi pe *dona Adriana* rîzînd încetișor, amuzată, parcă nevrînd ca el s-o audă. Rîse și el, ceva mai tare, din nou. Sfirșiră prin a rîde împreună, tot mai cu poftă, molipsindu-se unul de la altul.

— Cîtă cruzime să ne batem joc așa de pasiunea locotenentului, *dona Adriana*!

— Pesemne că și-acum mai ciocănește la ușă și la geam, implorîndu-mă să-l las să intre — rosti printre hohote de rîs stăpîna pensiunii. Promițîndu-mi orice, numai să-i deschid. Hahaha! Vorbînd cu pereții! Hahaha! Mai rîseră cîtva timp. Cînd se potoliră, Lituma văzu că piciorul stăpînei bodegii reîncepea să scormone prin nisip, metodic și încăpățînat. În depărtare, șuieră sirena rafinăriei. Intra noul schimb, fiindcă acolo se lucra ziua și noaptea. Auzi, de asemenea, uruit de camioane pe șosea.

— Adevăru-i că l-ați vrăjit pe locotenent, *dona Adriana*. Dacă l-ați auzi ce zice! Țsta e singuru-i subiect. Și nu se uită la nici o altă femeie. Pentru el, dumneavoastră sînteți regina Talarei.

O auzi pe *dona Adriana* rîzînd iar, măgulită.

— Țsta e mîină-lungă, tot încearcă să mă pipăie, într-o zi o s-o

încaseze dacă își mai permite multe cu mine — zise, fără pic de supărare. L-am vrăjit, spui? Nici pomeneală, nu-i decît o toană de-a lui, Lituma. Și-a băgat el în cap să mă cucerească zor-nevoie și, fiindcă nu-l iau în seamă, s-a înrăit. Gîndești că pot eu crede că un flăcău ca el se-ndrăgostește de-o femeie ce i-ar putea fi mamă? Doar nu-s toantă, Lituma. Vrea să-și facă pofta, asta-i. Dacă l-aș lăsa o singură dată, gata, i-ar pieri pe dată tot amorul.

— Și n-o să-i faceți pe plac măcar o dată, *dona* Adriana?

— Nu, n-o să-l las nici a zecea parte dintr-o singură dată, așa s-o știi — răbufni, fals supărată, stăpîna bodegii. Dar Lituma simți că mima supărarea. Eu nu-s una din alea. Eu îs mamă de familie, Lituma. De mine nu se atinge altcineva decît bărbatul meu.

— *Ay, ay*, atunci locotenentului nu-i rămîne decît să moară, *dona* Adriana. O să se topească pe picioare, pentru că, mă jur, n-am mai văzut pe cineva atît de mușcat de strechea asta. Vă adoră, credeți-mă, vă pomenește numele și-n vis, închipuiți-vă.

— Și ce zice cînd pomenește de mine în vis?

— Nu pot să vă spun, că-s măscări, *dona* Adriana.

Ea pufni iar în rîs. Cînd se satură de amuzament, se sculă de pe marginea bărcii și, mereu cu mîinile încrucișate peste piept, o porni către casă. O luă de-a dreptul spre bodegă, urmată îndeaproape de Lituma.

— Îmi pare bine că te-am întîlnit — zise. M-ai făcut să rîd, ne-am luat cu una, cu alta și am uitat de grijile ce mă frămîntau.

— Și mie îmi pare bine, *dona* Adriana — zise jandarmul. Tot vorbind și vorbind, am uitat de nenorocitul acela de țică omorît. Nu-mi iese din cap, de cînd l-am văzut spînzurat de-un roșcov. Am început să am coșmaruri de-atunci. Sper ca măcar noaptea asta să nu-l visez.

Se despărți de *dona* Adriana în pragul barăcii și o luă domol spre Post. El și locotenentul acolo dormeau, ofițerul într-o odaie spațioasă de lîngă birou și Lituma într-un fel de cămară dînd în strîmtul *patio* unde erau celulele. Ceilalți jandarmi erau căsătoriți și locuiau pe la casele lor, prin sat. Pe cînd străbătea străduțele pustii, și-l închipui pe locotenent bătînd în geamurile bodegii și îndrugînd vîntului cuvinte de amor.

Ajuns la Comisariat, văzu o hîrtie înfiptă în clanța ușii. Fusese pusă acolo intenționat, ca el s-o poată vedea de cum ar fi intrat. O scoase cu grijă și, intrînd — o cameră cu scînduri pe jos, o stemă, un drapel, două birouri și un coș de gunoi —, aprinse lampa cu gaz. Era scrisă cu cerneală albastră, de cineva avînd un scris egal și îngrijit, cineva care știa să scrie curent, fără greșeli de ortografie:

„Cei ce l-au ucis pe Palomino Molero l-au scos din casa *donei* Lupe, din Amotape. Ea știe ce s-a întîmplat. Întrebați-o.”

Comisariatul primea frecvent anonime, mai ales cu privire la adultere și la afaceri necurate învîrtite pe la Vama portuară. Aceasta

însă era prima care se referea la moartea sfrijitului.

V

— *Amotape* („Stăpîne, astupă”), auzi nume! — glumi locotenentul Silva. O fi adevărat că vine de la istorioara aceea cu popa și cu slujnica lui? Dumneata ce crezi, *dona Lupe*?

Amotape se află cam la cincizeci de kilometri sud de Talara, în mijlocul unor terenuri pietroase calcinate și-al unor dune arzătoare. Jur-împrejur vezi mărăcinișuri uscate, pădurici de roșcovi și cîte un eucalipt prizărit, pete de verdeață pălită ce înviorează cît de cît monotonia cenușie a peisajului. Copacii s-au cocîrjat, s-au răsfirat și s-au închiricît ca să absoarbă puțina umezeală din atmosferă, încît, de la distanță, par vrăjitoare care gesticulează. La umbra binefăcătoare a coroanelor spasmodice stau mai tot timpul niște turme de capre ogîrjite, mestecînd păstăile crocante ce se desprind de pe ramuri; așijderea, măgăruși somnolenți; așijderea, cîte un păstor, în genere un prichindel sau o fetiță de cîteva anișori, cu pielea arsă de soare și cu ochi foarte vii.

— Credeți că istorioara aceea despre *Amotape*, cu popa și cu slujnica lui, e adevărată, *dona Lupe*? — reluă locotenentul Silva.

Așezarea este un vălmășag de colibe din chirpici, cu ogrăzi sau țarcuri îngrădite, și cîteva case mai acătării, cu grilaj nobil, strînse ciopor în jurul unei vechi piețișoare cu chioșc de lemn, migdali, arbuști de *bougain-ville* și un monument din piatră închinat memoriei lui Simon Rodriguez, dascălul lui Bolivar, care a murit în paraginile acestea. Locuitorii așezării *Amotape*, oameni sărmani și prăfuiți, trăiesc de pe urma caprelor, a plantațiilor de bumbac și a camionagiilor sau șoferilor de autobuz ce se abat din drumul dintre Talara și Sullana și dau pe aici ca să cinstească o cinzeacă de *chicha* fermentată sau să ciugulească o gustărică. Numele locului, conform unei legende din Piura, datează de pe vremea Coloniei, cînd *Amotape*, localitate importantă, avea un paroh avar ce nu putea suferi să le dea ceva de mîncare străinilor în trecere. Servitoarea lui, care îl sprijinea într-o zgîrcenie, de cum vedea că apare un călător îl avertiza: „*Amo, tape* (Stăpîne, astupă), astupă oala că vine lume.” O fi adevărat?

— Cine știe — glăsui, în sfîrșit, femeia. Așa o fi. Ori poate ba. Dumnezeu știe.

Era foarte slabă, cu o piele măslinie, pergamentoasă, ce i se adîncea scofilcîndu-se printre oasele teșite ale pomeților și brațelor. De cînd îi văzuse apărînd, se uita la ei plină de neîncredere. „O neîncredere încă mai vădită decît cea cu care ne întîmpină de obicei oamenii”, gîndi Lituma. Îi scruta cu niște ochi adînciți în orbite și

sperioși și, din cînd în cînd, își freca brațele ca năpădită deodată de frisoane. Dacă privirea i se încrucișa cu a unuia din ei, zîmbetul scremut i se schița atît de fals, încît părea o strîmbătură. „Ce frică ți-e matale, cumătră”, gîndea Lituma. „E clar că știi tu ceva.” Așa se uitase la ei și cînd le servise felioare de banană prăjită, sărată, și o mîncare de banane cu carne fiartă înăbușit. Așa îi privea ori de cîte ori îi cerea locotenentul să le umple tigva cu vin „profiriu”. Cînd oare s-o apuca șeful lui s-o descoasă? Lituma simțea cum *chicha* băută înainte începea să-i aburească mintea. Era către amiază, se lăsase o căldură ucigătoare. El și locotenentul erau singurii clienți. Din tractir vedeau, pieziș, biserița San Nicolas rezistînd eroic trecerii timpului, și mai încolo, dincolo de nisipiș, la cîteva sute de metri, camioanele ce se îndreptau în viteză spre Sullana sau Talara. Pe ei îi adusese un astfel de camion, plin de cuști din sită, pentru pui. Îi lăsase pe șosea. Traversînd așezarea, văzuseră ițindu-se mutre curioase de prin toate bordeiele din Amotape. Cîteva cabane aveau flamuri improvizate, albe, filfiind în vîrfurile unei prăjini: semn de birt. Locotenentul întrebă care din casele acelea unde se servea *chicha* era a *donei* Lupe. Cercul de plozi ce îi înconjurase arătă imediat spre tractirul unde se găseau acum. Lituma suspină, ușurat. Bun, tot e ceva, femeia exista; deocamdată nu s-ar putea zice despre călătorie c-a fost făcută degeaba. Ajunseseră pînă aici în condiții oribile, înghițind duhoarea găinașului

de pui, apărîndu-se de fulgii ce le intrau în gură și în urechi, asurziți de piuitul și cloncănitul tovarășilor de drum. Vilvătaia necruțătoare a soarelui îi dăduse dureri de cap. Acum, la întoarcere, trebuiau să revină la șosea, să rămînă acolo și să facă semne desperate pînă cînd un șofer avea să se milostivească și să-i readucă la Talara.

— Bună ziua, *dona* Lupe — rostise locotenentul Silva, intrînd. Am venit să vedem dacă *chicha* dumitale și gustările din banane sînt atît de bune precum le-a mers buhul. Ne-au fost recomandate special. Sper să nu ne dezamăgești.

Numai că, judecînd după felul de a-i privi, stăpîna birtului nu înghițise scornelile debitate de locotenent. Mai cu seamă, gîndi Lituma, avînd în vedere cît de acră îi era *chicha* și cît de insipide bucățelele de carne plutind în mîncarea de banane. La început, liota de plozi din Amotape se tot învîrtise pe lîngă ei. Încetul cu încetul însă, se plictisiseră și plecaseră. Acum nu mai rămăseseră în colibă, în jurul vetrei, oalelor de lut, patului desfundat și celor trei mescioare șchioape înfipte în pămînt, decît niște fetițe foarte mici ce-și făceau de treabă cu niște tărtăcuțe goale. Păreau să fie ale *donei* Lupe, deși era ciudat ca o femeie la vîrsta ei să aibă copii atît de mititei. Sau poate nu era așa de bătrînă? Orice încercare de a intra în vorbă cu ea se dovedise inutilă. Fie că-i vorbeau de vreme, de secetă, de recolta de bumbac din acel an ori de numele sătucului Amotape, răspunsurile ei erau aceleași.

Monosilabice, tăceri sau mormăieli evazive.

— O să-ți zic ceva să te lase cu gura căscată, Lituma. Pînă și tu crezi despre *dona* Adriana că e o grăsună, așa-i? Ei bine, te înșeli. E o femeie bine împlinită, ceea ce-i cu totul altceva.

Cînd o să înceapă locotenentul? Cum va proceda? Pînă una-alta, Lituma ședea ca pe jăromatic, împărțit între surpriza și admirația ce i le stîrneau dibăciile șefului său. Nu se îndoia nici o clipă că locotenentul Silva era la fel de avid ca și el să descurce misterul morții lui Palomino Molero. Fusese, cu o seară înainte, martorul excitației prilejuite de anonimă. Șeful, adulmecînd hîrtia ca un copoi prada, decretase: „Nu-i renghi, nu-i plasă. Miroase a chestie valabilă. Musai să mergem la Amotape.”

— Știi care-i diferența între o grăsună și o femeie bine împlinită, Lituma? Grăsună e fleșcăită, cu cărnuri atîrnîndu-i, bleaga. Pui mîna și ți se înfundă ca într-o materie brînzoasă. Te simți păcălit, decepționat. Femeia bine împlinită e zdravănă, plinuță, are tot ce-i trebuie și ceva pe deasupra. Totul, unde se cuvine să fie. Este bine drămuită și perfect proporționată. Atingi și rezistă, atingi și-ți sare mîna înapoi, ricoșează. E mereu ceva în plus, generos din prea-plin, te sature și mai lași și la alții.

În drum spre Amotape, în vreme ce soarele deșertului le sfredelea chipiele, locotenentul o ținuse una și bună numai despre anonimă, lansînd presupuneri peste presupuneri, despre locotenentul Dufo, colonelul Mindreau și fiica acestuia. Nu-i tăcuse gura o clipă. Dar, de cînd intraseră în coliba *donei* Lupe, curiozitatea vie a locotenentului Silva față de tot ce ținea de Palomino Molero parcă se eclipsase. Cît durase masa, nu făcuse decît să melițeze despre numele Amotape sau (ce să mai vorbim!) despre *dona* Adriana. Și asta strigînd cît îl ținea gura, nepăsîndu-i că *dona* Lupe era acolo de față și că-i auzea toate picanteriile. Lasciv, de!

— Asta-i deosebirea dintre grăsime și mușchi, Lituma. Grăsună e doar osînză. Pe cînd bine-împlinită e un mănunchi de mușchi. Niște țîțe pietroase îs tot ce poate fi mai grozav pe lume, mai grozav chiar decît mîncărca asta a *donei* Lupe. Nu te rîde, Lituma, ascultă-mă pe mine că știu eu ce spun. Tu nu te pricepi la asta, dar eu da, și încă cum! Află că un funduleț tare și musculos, niște pulpe pietroase, niscai umeri și șolduri de femeie trupeșă sînt bucate pentru prinți, regi și generali. Oho, Doamne Sfinte! Oho-ho-ho! Așa-i tipa mea din Talara, Lituma. Nu-i grăsană, ci strașnic împlinită. O femeie cu mușchi, *carajo*. După asta mă dau eu în vînt.

Jandarmul rîdea, disciplinat, dar *dona* Lupe asculta toate pălăvrăgelile ofițerului, foarte serioasă, scrutîndu-i. „Așteptînd”, gîndea Lituma, „învădat că stă și ea ca pe ghimpi”, cum stătea și el. Cînd naiba s-o hotărî locotenentul să înceapă? S-ar fi zis că nimic nu-l grăbea, avea tot timpul la dispoziție. Dă-i și dă-i cu veșnica lui

țacăneală, grāsana.

— Te vei fi întrebînd: bun, da' de unde știe locotenentul că *dona* Adrianita e împlinită bine, nu grasă? A atins-o el mai cu dinadinsul? Nu prea, Lituma, ăsta-i baiul, nu prea, ci abia-abia. Mda, abia-abia, mai în treacăt, mai la înghesuială. Fleacuri, recunosc, ai tot dreptul să gîndești cum gîndești. Numai că eu am văzut-o, Lituma. Țin' te bine, acum o să afli secretul. Am văzut-o scaldîndu-se, în combinezon. Acolo, pe plaja aia mică unde se duc să facă baie femeile din Talara, special să nu le vadă bărbații, aia de după far, plină cu pietre și stînci, aia de lîngă movila crabilor. Te-ai prins? De ce crezi tu că mă car zilnic pe la cinci, luîndu-mi binoclul și păcălindu-te cum că m-aș duce să beau o cafeluță la Hotel Royal? De ce crezi tu că mă aburc pe movila ce domină plaja aia mică? Cum de ce, Lituma! Ca să-mi văd nimfa, mă, cum se scaldă în cămășuța ei roz. Dă-ți seama, de cum se udă cămășuța parcă o văd goală, Lituma. Doamne Sfînte, stropește-mă cu apă, *dona* Lupe, că iau foc! Stinge iute incendiul din mine! Abia atunci se vede ce înseamnă un trup bine împlinit, Lituma. *Ay, ay!* Fesele tari, țîțele piatră, numai mușchi din cap pînă-n picioare. Într-o zi o să te iau cu mine și o să ți-o arăt. O să-ți împrumut binoclul meu. Și-atunci să vezi, Lituma!, o să rămii sașiu. Abia atunci ai să-mi dai dreptate. O să vezi cel mai nurliu trup din Talara. Da, Lituma, eu unul nu-s gelos, cel puțin pe subordonați. Dacă te porți frumos, într-o bună zi te iau cu mine la movila crabilor. O să rămii crăcănăt de fericire c-ai văzut cu ochii tăi o asemenea zdrahoană.

Parcă ar fi uitat cu desăvîrșire ce anume venise să facă la Amotape, *so carajo!* Dar tocmai cînd nerăbdarea începu să-l scoată din minți pe Lituma, locotenentul Silva, deodată, amuți. Își scoase ochelarii cu lentile fumurii — jandarmul văzu că șeful lui avea pupilele strălucitoare și privirea tăioasă —, îi șterse bine cu batista și îi puse la loc pe nas. Apoi cu mult calm își aprinse o țigară. Glăsui cu o voce înceată, dulceagă:

— Am să vă rețin numai o clipă, *dona* Lupe. Pofțiți, pofțiți, așezați-vă lîngă noi cîteva momente. Avem ceva de discutat, nu?

— Despre ce? — șopti femeia, cu dinții clănțănindu-i.

Începuse să tremure ca scuturată de friguri. Lituma se surprinse dîrdîind și el.

— Despre Palomino Molero, păi cum, *dona* Lupe, despre ce altceva! — îi surîse cu toată dantura locotenentul Silva. Că doar n-oi vorbi cu dumneata despre amorașul meu din Talara, despre dolofănioara mea iubită, nu? Hai, hai, poftim. Ia puțin loc aici.

— Nu știu despre cine vorbiți — se bîlbîi femeia, schimbată la față. Se așeză ca un automat pe taburetul pe care i-l arăta locotenentul. Se scofilcise la chip dintr-o dată și părea încă și mai slabă decît înainte. Făcînd o schimă ciudată, ce îi strîmba gura, repetă: Mă jur că nu știu cine e.

— Cum să nu știi mata cine-i Palomino Molero, *dona Lupe!* — o muștră locotenentul Silva. Nu mai zîmbea deloc, ci vorbea pe un ton rece și dur, care îl surprinse pe Lituma. Acesta gîndi: „Da, da, în sfîrșit om afla ce s-a întîmplat”. — E elevul de la aviație asasinat la Talara. Ăl de l-au ars cu țigările și l-au spînzurat de-un pom. Ăl de i-au vîrît un țăruș în anus. Palomino Molero, un pîrpiriu care cînta bolerouri. A fost aici, în casa asta, unde ne aflăm dumneata și cu mine. Chiar nu vi-l mai amintiți?

Lituma văzu că femeia căsca mari și ochii și gura. Dar nu proferă un cuvînt. Rămase așa, descompusă, tremurînd. Una din fetele începu să se smiorcăie.

— O să vă vorbesc pe șleau, doamnă — locotenentul slobozi o gură de fum și păru să se distragă, urmărind volutele. Continuă pe neașteptate, sever: Dacă n-o să ne ajutați, dacă n-o să ne răspundeți la întrebări, singură vă veți vîrî într-un bucluc de unde nu vă mai scoate nimeni. V-o spun de la obraz, cu cuvinte tari, ca să înțelegeți că nu-i de glumit. Nu țin deloc să vă arestez, să vă duc la Talara, să vă bag la pîrnaie. Nu țin să vă petreceti restul zilelor la închisoare, ca tînuitoare și complice a unei crime. Vă asigur că nu doresc să vă văd îndărătul gratiilor, *dona Lupe*.

Fetița se smiorcăia mai departe și Lituma, ducînd un deget la buze, îi făcu semn să tacă. Ea scoase limba la el și îi zîmbi.

— Or să mă omoare — gemu femeia, rar.

Dar nu plîngea. În ochii ei uscați se citeau ură și teamă animalică. Lituma nu cuteza nici să respire, i se părea că de se va mișca ori de va face vreun zgomot o să declanșeze ceva cumplit. Văzu că locotenentul Silva, cu mișcări foarte încete, își deschidea tocul armei, își scoase pistolul și îl puse pe masă, dînd la o parte resturile mîncării. Îi mîngîie metalul rece, în timp ce vorbea:

— Nimeni n-o să vă clintească un fir de păr, *dona Lupe*. Cu condiția să ne spuneți adevărul. De-o fi nevoie, drăcovenia asta vă va apăra, n-aveți grijă.

Răgetul înnebunit al unei măgărițe risipi, în depărtare, liniștea din exterior. „A pătruns-o masculul”, gîndi Lituma.

— M-au amenințat, mi-au zis „dacă deschizi gura crapi”, urlă femeia, ridicînd brațele, își afunda fața în miini și se contorsiona din cap pînă-n picioare. I se auzeau dinții clănțănind. Ce vină am eu!, ce-am făcut eu, *senor*? N-am voie să mor, să-mi las fetele pe ulițe. Pe omul meu l-a călcat un tractor, domnule.

Copiii ce se jucau pe jos se întoarseră auzind-o țipînd, dar, după cîteva clipe, nu se mai uitară la ea și își reluară jocul. Fetița care se smiorcăia ajunsese în patru labe pînă pe pragul bordeiului. Soarele îi înroși părul, pielea. Își sugea degetul.

— Și ei mi-au arătat pistoalele; eu acum de cine să ascult, de dumneavoastră sau de ei? — urlă femeia.

Dădea să plîngă, se schimonosea a plîns, își frîngea brațele, dar ochii îi erau tot uscați. Se lovi cu pumnul în piept și își făcu semnul crucii.

Lituma aruncă o iute ochire afară. Nu, țipetele femeii nu-i alarmaseră pe vecini. Prin golul ușii și crăpăturile dintre scînduri se vedeau poarta închisă a biseriței San Nicolas și piața centrală pustie. Copiii, care pînă mai adineauri alergau și băteau mingi de cîrpă împrejurul chioșcului din lemn, nu mai erau acolo. Gîndi: „I-au luat de-aici, i-au ascuns. Părinții, negreșit, i-au apucat de ceafă și i-au băgat cu de-a sila în colibe, să n-audă, să nu vadă ce se va întîmpla aici.” Asta înseamnă că toți știau ce-a fost cu Palomino Molero; toți fuseseră martori. Misterul era pe cale să se lămurească, nu mai încăpea îndoială.

— Calmați-vă, s-o luăm cu încetul, nu ne grăbește nimeni — zise locotenentul. Însă tonul lui, spre deosebire de cuvinte, nu ținea s-o liniștească, dimpotrivă, să-i sporească teama. Era un ton rece și amenințător: N-o să vă omoare nimeni, e clar?, nimeni n-o să vă caute pricină. Mă pun eu chezaș. Cu condiția să-mi vorbiți fără tertipuri. Și să-mi ziceți tot adevărul.

— Nu știu nimic, nu știu nimic, mi-e frică, Doamne Sfinte — se văicări femeia. Dar din expresia ei, din neajutorarea ei, se vedea cît colo că știa totul și că nu găsea în ea puterea de a refuza să vorbească. Vino-mi în ajutor, San Nicolas.

Se închină de două ori și își sărută degetele împreunate.

— De la început! — ordonă locotenentul. Cînd și de ce a venit aici Palomino Molero? De cînd îl cunoașteți?

— Nu-l cunoșteam, nu-l văzusem în viața mea — protestă femeia. Vorbea cînd prea tare, cînd prea încet, de parcă și-ar fi pierdut controlul asupra gîtlejuîui, și își rotea înnebunită ochii. Nu i-aș fi dat patul să doarmă aici, de n-ar fi fost fata. Îl căutau pe paroh, pe Părintele Ezequiel. Dar lipsea. Lipsește mai tot timpul, e mereu pe drumuri.

— Fata? — îi scăpă lui Lituma.

O căutătură aspră a locotenentului îl făcu să-și muște limba.

— Fata — dîrdîi *dona* Lupe. Da, ea. Atîta m-au rugat, că mi s-a făcut milă. Nu pentru bani am făcut-o, *senor*, deși unul Dumnezeu știe cîtă nevoie am de ei. Pe omul meu l-a călcat tractorul. Nu v-am spus? Mă jur pe viul Dumnezeu care ne vede și ne aude de-acolo de sus, și pe San Nicolasito mă jur, că-i patronul nostru. Ei nici n-aveau bani. Poate doar de plătit mîncarea, poate, dar de altceva, nu. Patul li l-am dat gratis. Pentru că voiau să se cunune. Din milă, că prea necopți erau; niște copii, dar tare mai erau îndrăgostiți, *senor*. Cum să-mi treacă prin cap c-o să se sfîrșească totul rău! Ce Ți-am făcut eu, păcătoasa, Doamne Sfinte, ca să-mi trimiți asemenea năpastă!

Locotenentul, lansînd rotocoale de fum și fulgerînd-o pe femeie

prin ochelarii fumurii, așteptă ca *dona* Lupe să-și facă cruce, să-și frece brațele pînă la jupuire și să-și lovească fața cu pumnii strînși ca într-o încercare de a se desfigura.

— Eu știu că dumneata ești femeie cumsecade și că n-ai nici un amestec, mi-am dat seama de cum am intrat — zise, pe același ton. Nu-ți face griji, continuă! Cîte zile au stat aici turturelele?

Răgetul obscen deșiră din nou dimineața, mai aproape, și Lituma auzi de asemenea un galop. „Și-a terminat treaba masculul”, deduse.

— Numai două — răspunse *dona* Lupe. Au rămas să-l aștepte pe paroh. Dar Părintele Ezequiel era dus din sat. Că mereu pleacă și nu-i dai de urmă. Zice că se duce să boteze și să însoare oamenii din fermele de pe podișurile înalte, că se duce la Ayabaca fiindcă îi este foarte devotat Hristului Captiv, dar cine știe! Lumea pălăvrăgește, că prea umblă brambura. Eu le-am zis, nu-l mai așteptați, poate să lipsească o săptămînă, zece zile, cine știe. Erau cît pe ce să plece în dimineața următoare, la San Jacinto. Era în zi de duminică și chiar eu i-am sfătuit să se ducă acolo. În fiecare duminică, un părinte din Sullana vine la San Jacinto ca să slujească. El putea, așadar, să-i căsătorească în capela cea mică a fermei. Asta își doreau și nimic altceva, un preot care să-i cunune. Aici, degeaba așteptau, le-am zis. Plecați, plecați la San Jacinto.

— Dar turturelele n-au mai apucat să plece în duminica aceea — o întrerupse locotenentul.

— Nu — se înecă *dona* Lupe. Amuți și îl privi în ochi pe ofițer, apoi pe Lituma și din nou pe locotenent. Tremura toată, clănțănea din dinți.

— Fiindcă... — o ajută ofițerul, silabisind.

— Fiindcă au venit după ei sîmbătă seara — se tăinui ea, cu ochii ieșindu-i din cap.

Nu se întunecase încă. Soarele era o minge de foc printre eucalipti și roșcovi, tinicheaua de pe unele case răspîndea limbi de jăratic o dată cu înstăpînirea apusului, cînd, deodată, ea, care bucătărisea aplecată peste gura cuptorului, văzuse automobilul. Părăsind șoseaua, o luă spre Amotape și, hurducîndu-se, pîrîind, stîrnind nori de praf, ajunse drept în piață. *Dona* Lupe nu-și luă ochii de pe ei, văzîndu-i cum se apropie. Ei, la rîndul lor, o simțiră și o văzură. Dar n-o luară încă în seamă, pînă cînd nu frînară lîngă biserică.

— Ședeau aici, unde v-arăt eu, sărutîndu-se. Doamne, ce se mai pupau! Toată ziua, giugiulindu-se. Da' terminați odată, gata, ce exemplu dați copiilor! Mai bine stați și voi de vorbă sau cîntați.

— Asta pentru că el cînta frumos, nu? — susură locotenentul, încurajînd-o să vorbească. Bolerouri, mai ales?

— Și valsuri și *tonderos* — încuviință femeia. Suspină atît de tare, încît Lituma tresări. Ba pînă și *cumananas*, știți, cîntecul acela în care perechea se înfruntă. Grozav cînta, simpatic mai era.

— Vasăzică mașina a intrat în Amotape și dumneata ai văzut-o de cum a intrat — îi aminti locotenentul. Ei au luat-o la fugă? S-au ascuns?

— Ea a vrut să fugă, să se ascundă. Îl speria zicîndu-i: „Fugi, iubite, încearcă să scapi, iubite, fugi, fugi, nu sta, nu vreau să...”

„Nu, iubito, nu se poate, dă-ți seama singură, ai fost a mea, am petrecut două nopți împreună, îmi ești nevastă de-acum. Nimeni nu ne mai poate sta în cale. Vor trebui să cedeze înaintea iubirii noastre. Nu plec, nu fug. O să-l aștept, o să-i vorbesc.”

Dar ea, îngrozită: „Fugi, fugi, or să te, nu știu ce-or să-ți facă, ascunde-te, eu îi țin în loc, nu vreau să te omoare, iubite.”

Era într-atît de îngrozită încît și *dona* Lupe se speriasse de moarte:

„Cine-s ăștia? — îi întrebuse, arătînd spre automobilul mînjit de noroi, spre siluetele ce coborau și se profilau, întunecate, fără fețe, pe orizontul incendiat. Ce caută? Doamne Sfinte, Dumnezeule, ce au de gînd?”

— Cine erau, *dona* Lupe? — lansă cîteva rotocoale de fum locotenentul.

— Cin' să fie — murmură femeia, aproape printre dinți, cu o furie care o făcu să-și uite de teamă. Cine, dacă nu de-alde voi ăștia.

Locotenentul Silva nu-și pierdu cumpătul:

— Noi ăștia? Jandarmeria, adică? Poate vrei să spui Poliția Aeronautică, tipii de la Baza aeriană din Talara. Nu?

— Voi ăștia, voi în uniforme — șopti femeia, din nou temătoare. Nu-i tot aia?

— Nu prea e, de fapt — zîmbi locotenentul Silva. Dar nu-i nimic, continuați.

Și chiar atunci, fără a pierde un cuvîntel din revelațiile *donei* Lupe, Lituma îi văzu. Ședeau acolo, ferindu-se de soare sub acoperișul de rogojini, unul lîngă altul, lipiți, cu degetele înlănțuite, cu o clipă înainte ca nenorocirea să se abată asupra lor. El își aplecase capul cu bucle negre și scurte pe umărul fetei și, atingîndu-i urechea, îi cînta. Două suflete ce-n lume le unește Dumnezeu // două suflete-îndrăgite, asta eram tu și eu. Zguduită de tandrețea și delicatețea cîntecului, ea avea ochii umezi și, ca să audă mai bine melodia sau din cochetărie, ridica puțin din umăr și-și încrunta ușor fețișoara de fată îndrăgostită. Nu mai citeai nici urmă de antipatie, nici de aroganță, în acele trăsături adolescentine îndulcite de iubire. Lituma se simțea ca strivit de o tristețe sfișietoare și vedea apărînd, pe unde precis c-a apărut și s-a apropiat, anunțat de mugetul motorului, în nori de colb gălbui, automobilul purtătorilor de uniformă. Străbătea printre bulucul de case din Amotape la căderea serii și, după un șir de clipe atroce, se oprea la cîteva metri de aceeași colibă fără ușă în care se aflau ei acum. „Probabil însă că măcar în cele două zile petrecute aici a fost foarte fericit”, gîndi. — Doar două? — întrebă locotenentul. Lituma se

miră, văzîndu-și șeful atît de mirat.

Evita să-l privească în lumina ochilor, dintr-o obscură superstiție.

— Doar două — repetă femeia, speriată, nesigură. Se uită încruntată în lături, ca re-vizuindu-și datele memoriei spre a-și da seama unde s-a înșelat. Două persoane, da.

Atît. S-au dat jos și jeep-ul a rămas gol. Căci mașina era un jeep, acuma se vedea. Nu erau decît doi oameni, sînt sigură. De ce, *senor*?

— Nu, nu-i nimic — spuse locotenentul, storcoșind cu talpa chiștocul aruncat. Îmi închipuisem c-au trimis pe urmele lor cel puțin o patrulă. Se mai înșală omul. Dar dacă ai văzut dumneata doi, doi erau, e clar. Continuați, doamnă.

Alt răget o întrerupse pe *dona* Lupe. Se iscă în atmosfera sufocantă a amiezii din Amotape, lung, plin de modulații, adînc, focos, seminal și, cît ai clipi, fetițele ce se jucau pe jos săriră în picioare și ieșiră în goană, îmbrîncindu-se sau căzînd în patru labe, moarte de rîs și cu sclipiri de șiretenie. Fugeau după măgăriță, gîndi Lituma, fugeau să vadă cum o încăleca masculul care o făcea să ragă în halul acela.

„Ești bine? — zicea umbra celui mai vîrstnic, umbra celui ce nu ținea un revolver în mînă. Ți-a făcut vreun rău? Te simți bine?”

Se întunecase în cîteva secunde. În puținul timp cît se scursese înainte ca perechea de bărbați să ajungă de la jeep la bordei, seara devenise noapte.

„Dacă-i faci ceva, mă omor — vorbise fata, fără să strige, provocatoare, cu călcîiele bine înfipite în pămînt, cu pumnii încleștați, cu bărbia vibrîndu-i. Dacă-i faci ceva, mă omor. Dar, înainte, voi spune totul lumii întregi. Toți or să moară de scîrbă de tine și de rușine, auzindu-mă.”

Dona Lupe tremura ca foaia de hîrtie: „Ce se întîmplă, *senores*, cine sînteți, cu ce vă pot fi de folos?, asta-i căsuța mea modestă, eu nu fac rău nimănui, nu-s decît o biată femeie.”

Cel ce ținea arma, umbra care scapără din ochi de fiecare dată cînd se uita la băiat — căci bătrînul nu avea ochi decît pentru fată — se apropiase de *dona* Lupe și-i înfipsese pistolul între țîțele fleșcăite:

„Noi nu sîntem aici, noi n-am venit, nu existăm — îi ordonase, beat de ură și mînie. Dacă deschizi gura, crapi ca o cățea turbată. Te omor cu mîna mea. Înțeles?”

Ea se lăsase să cadă în genunchi, implorînd. Nu știa nimic, nu înțelegea. Ce făcuse ea, *senor*? Nimic, nimic, promise doi tineri care-i ceruseră casă și masă. În numele Domnului, al măicuței dumneavoastră, *senor*, nu cumva să trageți, nu cumva să curgă sînge la Amotape.

— Nu cumva ăl tînăr îi zicea ălui mai bătrîn „domnule colonel”? — o întrerupse locotenentul Silva.

— De un' să știu, domnule! — răspunse ea, încercînd să-și amintească. Se dădea de ceasul morții dibuînd după cuvintele cele mai

nimerite, mai favorabile ei: Domnule colonel? Al tînăr alui mai bătrîn? Poate da, poate nu. Eu nu-mi amintesc așa ceva. Eu mi-s sărmană și proastă, *șeilor*. Eu nu mi-am dorit să trec prin ce-am trecut, dar ce-i poți face întîmplării. Al cu pistolul mi-a zis că, dacă voi deschide gura și voi povesti ce vă povestesc acu', o să se întoarcă să-mi tragă un glonț în cap, unul în burtă și încă unul în... între picioare. Acu' eu ce mă fac, ce mă fac! Mi-am pierdut omul, mi l-a călcat tractorul. Am șase copii și-abia de le dau ceva de mîncare. Treișpe am avut, dar șapte mi-au murit. Dacă mă omoară, mor și ailalți șase. Și-apăi drept e asta?

— Cel ce ținea revolverul în mînă era sublocotenent? — insistă locotenentul. Avea un galon pe epoleți? Și-un singur însemn la chipiu?

Lituma se gîndi că există transmiterea gîndurilor. Șeful lui punea exact întrebările pe care el însuși le-ar fi pus. Era sleit de-atîta concentrare și simțea ceva ca o amețelă vertiginoasă.

— N-am habar de-așa ceva! — aproape că urlă femeia. Nu mă încurcați și mai rău, aoleo, vă rog, nu-mi puneți întrebări încuietore. Ce-i aia sublocotenent, ce-i aia?

Lituma o auzea, dar îi vedea din nou, cu claritate, în pofida umbrelor albăstriei ce în-văluiseră Amotape. *Dona Lupe*, în genunchi, se smiorcăia și gemea la picioarele tînărului frenetic și ațîțat, colo, între bordei și străduță; bătrînul se uita cu amărăciune, durere, dezolare, la fata provocatoare, care îl apăra cu toată ființa ei pe pirpiriu și nu-l lăsa pe acesta nici să înainteze, nici să li se adreseze celor nou-veniți. Vedea cu ochii lui cum sosirea străinilor îi măturase de pe uliți și-i înmormîntase prin case, ca și acuma, pe copiii și pe bătrînii, ba pînă și pe ciinii și caprele din Amotape, cu toții îngroziți să nu se trezească amestecați în cine știe ce blestemăție. „Tu taci, tu nu vorbi, cine te crezi, cu ce drept, tu n-ai ce căuta aici — zicea fata, acoperindu-l, protejîndu-l, îndepărtîndu-l, ținîndu-l, împiedicîndu-l să avanseze, să vorbească. Și, în același timp, continua să amenințe umbra celui mai în vîrstă: Mă omor și spun totul tuturor.”

„Eu o iubesc din tot sufletul, eu sînt cinstit, îmi voi închina viața s-o ador și s-o fac fericită” — se bilbîia sfrijitul.

Nu putea, orice ar fi făcut, să dea la o parte scutul format de trupul fetei și să iasă mai la iveală. Umbra bătrînului nu se întorcea nici acum spre el; rămăsese concentrată numai și numai asupra fetei, ca și cum în Amotape, în lumea întreagă, nu exista decît ea. Dar cel tînăr, auzindu-l, se răsucise pe jumătate și se năpustise la el, blestemînd printre dinți, cu revolverul ridicat ca pentru a i-l încrusta în cap. Fata se interpunea, luptînd, și-atunci umbra celui bătrîn, seacă și tăioasă, ordonase o singură dată: „Calm”. Celălalt ascultase numaidecît.

— Atîta a spus, „Calm”? — întrebă locotenentul Silva. Sau: „Calm, Dufo”? Sau: „Calm, sublocotenent Dufo”?

Asta nu mai era transmiterea gândurilor, era de-a dreptul o minune. Superiorul lui punea întrebări folosind aceleași cuvinte care îi veneau pe limbă lui Li turna.

— Eu nu știu — se jură *dona* Lupe. N-am auzit nici un nume. Am aflat că-l chema Pa-lomino Molero doar când i-am văzut pozele în „El Tiempo” din Piura. L-am recunoscut pe loc. Mi s-a rupt inima, *senor*. El e, el, flăcăul ăla care a furat-o pe fată și a adus-o la Amotape. Nici atunci n-am știut, nici acum, cum o chema pe ea sau cum îi chema pe domnii de-au venit după ei. Da' nici că vreau să știu. Să nu-mi spuneți, vă rog, chiar dacă dumneavoastră îi știți. Doar v-am spus totul, nu? Să nu-mi spuneți numele alea!

„Nu te speria, nu țipa, nu mai spune prostiile astea — zicea umbra celui în vîrstă. Copila mea, copila mea scumpă. Cum e cu putință să mă ameninți? Să te omori tu, tu?”

„Dacă-i faci ceva, dacă te-atingi de el cu un singur deget...” — îl înfruntase fata.

Pe cer, în spatele vălului siniliu, umbrele sporeau și apăruseră primele stele. Cîteva opaite începeau să licărească printre scîndurile, stufurile și chirpiciul din care era plămădit Amotape.

„Mai degrabă îi întind mîna și din toată inima îi spun: «Te iert»” — murmură umbra celui mai în vîrstă.

Într-adevăr, întinsese brațul, deși tot nu se uita încă la el. *Dona* Lupe simțise că reînvie. Văzuse că își dădeau mîna. Băiatul abia de îngăima ceva.

„Eu vă jur că, eu voi face tot ce — se îneca de emoție: — ea e lumina vieții mele, e tot ce poate fi mai sfînt, ea...”

„Și voi doi la fel, imediat, strîngeți-vă mîna — ordonase umbra celui mai vîrstnic. Fără gânduri ascunse. Fără șefi și subordonați. Fără. Ci doar ca doi bărbați, trei bărbați, reglîndu-și între ei socotelile, de la egal la egal, cum le stă bine bărbaților. Ești mulțumită acum? Te-ai liniștit, în sfîrșit? Gata, vezi, s-a terminat cu neînțelegerea dintre noi. Acum putem pleca de-aici.”

Se grăbise să-și scoată portofelul, din buzunarul de la spate al pantalonilor. *Dona* Lupe simțise că-i puneau niște bancnote asudate în mîna și auzise o voce distinsă mulțumindu-i, scuzîndu-se pentru deranj și recomandîndu-i să uite totul. Apoi văzuse că umbra celui mai vîrstnic ieșea și se îndrepta spre jeep-ul rămas cu portierele deschise. Dar cel cu pistolul, înainte de a pleca, și-a mai proptit o dată țeava în pieptul ei:

„Dacă dumneata deschizi gura, știi ce te așteaptă. Adu-ți aminte.”

— Și pipiriul și fata s-au suit așa, de bunăvoie, în jeep? Și au plecat cu ei?

Locotenentului nu-i venea să creadă, judecînd după mutra lungă ce o făcuse. Nici Lituma nu părea convins.

— Ea nu voia, n-avea încredere și a încercat să-l rețină — zise

dona Lupe. „Să rămînem aici! Nu-l crede, nu-l crede!”

„Lăsați prostiile, veniți odată, scumpa mea — le dădea ghes, din interiorul jeep-ului, vocea celui mai în vîrstă. E un dezertor, nu uita. Trebuie să se întoarcă. Trebuie să aranjăm chestia asta cît mai repede, să-i curățăm pata asta din dosar. Doar ne gîndim și la viitorul lui, dragă fetișo. Haideți odată.”

„Da, iubito, are dreptate, ne-a iertat, haidem, să-l ascultăm, știe el ce spune, hai sus — trăgea de ea băiatul. Eu am încredere în el. Cum să n-am încredere, doar este cine este!”

„Doar este cine este.” Lituma simți cum o lacrimă i se scurgea pe obraz pînă la colțul gurii. Era sărată, o picătură de apă de mare. O auzea în continuare, ca pe un zvon marin, pe *dona* Lupe, întreruptă din cînd în cînd de întrebările locotenentului. Înțelegea vag că *dona* nu le mai povestea nimic nou, că își deșertase sacul și că acum nu făcea altceva decît să-și căineze soarta, să se întrebe ce-o să pățească și din cauza căror păcate o pedepsea Cerul cu atîta strășnicie, amestecînd-o într-o istorie atît de oribilă. Uneori, scăpa și cîte un suspin. Dar nimic din ce turuia ea acum nu-l mai interesa pe Lituma. Într-un fel de somnambulism, cînd și cînd i se năzărea pe dinaintea ochilor fericita pereche, bucurîndu-se din plin de luna-i de miere prematrimonială pe umilele străduțe din Amotape: el, un pîrlit de metis *cholos* din mahalaua Castilia; ea, o albă de familie bună. Dragostea nu cunoaște opreliști, zicea valsul. În cazul lor, fusese adevărat; dragostea năruise prejudecățile sociale și rasiale, umpluse prăpastia economică. Dragostea ce pesemne c-au simțit-o unul pentru altul fusese negreșit intensă, arzătoare, nestăvilită, dacă i-a împins să facă ce au făcut. „N-am încercat niciodată o asemenea iubire”, gîndi. „Nici măcar atunci cînd m-am îndrăgostit de Meche, iubita lui Josefino.” Nu, el se aprinsese de cîteva ori, ce-i drept, dar fuseseră doar capricii ce se potoleau parcă de la sine, după ce femeia îi ceda sau rezista atît de mult încît obosea el primul. Însă nicicînd o pasiune nu i se păruse atît de impetuoasă încît să-și riște pentru ea viața, cum făcuse sfrijitul, sau să înfrunte pentru ea întreaga lume, cum făcuse fata. „Probabil că nu mi-a fost scris să mă nasc ca să gust din adevărata dragoste”, gîndi. „Pesemne că tot petrecîndu-mi viața printre molii, cu Neînvinșii, mi s-a curvit pînă și inima, de n-am fost în stare să iubesc o femeie cum a făcut-o pîrlitul.”

— Eu ce m-oi face de-acu înainte, *senor*? — o auzi pe *dona* Lupe implorînd. Dați-mi un sfat, măcar.

Locotenentul, în picioare, întreba cît costau mîncarea și băutura consumate. Cînd femeia răspunse nimic, nimic, el insistă. Că nici vorbă, *senor a*, el nu era unul din polițaii aceia mîr- lani și plini de ifose, el plătea tot ce consuma, fie că se deplasa în interes de serviciu, fie că nu.

— Dar vă rog, spuneți-mi măcar ce să fac acum — se rugă

îngrijorată *dona* Lupe. Ședea cu palmele lipite, ca la rugăciune. Or să mă omoare ca pe bietul băiat. Nu vă dați seama? Nu știu unde să mă duc, n-am unde. Nu v-am spus eu totul, așa cum mi-ați cerut? Ziceți-mi ce să fac acum.

— Să stați liniștită, *dona* Lupe — zise locotenentul, afabil, lăsându-i banii datorăți lângă clondirul de *chicha* din care băuse. N-o să vă omoare nimeni. Nimeni n-o să vină să vă facă vreun rău. Continuați-vă viața ca și pînă acum și uitați tot ce-ați văzut, ce-ați auzit și ce ne-ați povestit. Fiți pe pace. La revedere.

Duse două vîrfuri de deget la viziera chipiului, într-un gest de bun-rămas care îi era obișnuit. Lituma se sculă și el în picioare, grăbit, și, uitînd s-o mai salute pe stăpîna locantei, îl urmă. Ieșitul la aer liber, cu șocul unui soare vertical, fără apărătoarea rogojinilor și a scîndurilor, fu ca o scufundare în infern. După nici cîteva clipe, își simțea cămașa kaki udă learcă și țeasta vîjiindu-i. Locotenentul Silva înainta cu o aparentă ușurință; lui, în schimb, i se afundau pantofii în nisip și mergea anevoie. Străbăteau o stradă sinuoasă, strada principală din Amotape, în direcția locurilor virane și a șoselei. Din mers, cu coada ochiului, Lituma deslușea ciorchinii umani dindărătul parilor sau șipcilor căscioarelor, privirile curioase și neliniștite ale sătenilor. Văzîndu-i sosind, se ascunseseră, speriați de poliție și, era încredințat, de cum vor părăsi ei Amotape, se vor rezezi claie peste grămadă la bordeiul *donei* Lupe ca s-o întrebe ce s-a întîmplat, ce i-au zis, ce i-au făcut. Mergeau tăcuți, cufundați în gîndurile lor, locotenentul cu doi sau trei pași înainte. Cînd treceau prin fața ultimelor coșmelii ale așezării, o potaie rîioasă se dădu la ei arătîndu-și colții. Pe întinderea de nisip, șopîrle iuți apăreau și dispăreau cît ai clipi, printre pietre. Lituma se gîndi că, prin pustietățile acelea, precis erau și vulpi. Pirpiriul și fata, în cele două zile cît s-au refugiat la Amotape, desigur că le auzeau urlînd noaptea, cînd se apropiau, înfometate, să dea tîrcoale țarcurilor cu capre și găini. S-o fi speriat tare fata, auzindu-le zgomotele? S-o fi lipit de el, tremurînd, căutînd protecție, și el o fi liniștit-o șoptindu-i cu duioșie în auz? Ori, în marea lor iubire, or fi fost, noaptea, atît de fermecați unul de altul, atît de absorbiți, în-cît nici nu auzeau zgomotele lumii? Or fi făcut dragoste întîia oară aici, la Amotape? Sau înainte, poate pe nesfîrșita întindere de nisip dimprejurul Bazei aeriene de la Piura?

Cînd ajunseră la buza fișiei de asfalt a șoselei, Lituma era ud din cap pînă-n picioare, ca și cum ar fi fost aruncat îmbrăcat într-un șanț de irigații. Văzu că și pantalonii verzi ai locotenentului Silva și cămașa lui crem prezentau mari rotocoale de sudoare și că fruntea îi era brobonită de picături. Nu se vedea nici un vehicul, nimic. Șeful lui, într-un gest de resemnare, ridică din umeri. „Răbdare”, murmură. Scoase un pachet de Inca, îi întinse o țigară lui Lituma și își aprinse și el una. Cîțva timp fumară în tăcere, crăpînd de căldură, gîndind,

observînd năzările de lacuri și izvoare și mări drept în fața lor, iscate de reverberațiile încinse ale nesfirșitu-lui întins de nisip. Primul camion ce trecu în trombă spre Talara nu se opri, în ciuda gesturilor frenetice pe care amîndoi le făcură cu chipiele.

— La Abancay, unde am fost repartizat imediat după absolvirea Școlii de ofițeri, aveam un șef căruia nu i-ai fi putut face figura asta. Era căpitan și, dacă pătea așa ceva, știi ce făcea, Lituma? Scotea revolverul și trăgea în cauciucuri. Locotenentul se uită cu amărăciune după camionul ce se îndepărta. Noi îi ziceam Căpitanul Găoază, că tare era fustangiu. Nu-ți vine să faci la fel, cu porcul ăla de ciine?

— Ba da, dom' locotenent — murmură Lituma, distrat.

Ofițerul îl privi, plin de curiozitate.

— Ești foarte impresionat de cele auzite, așa-i?

Jandarmul încuviință.

— Tot nu-mi vine a crede că ce ne-a spus *dona* e adevărul adevărat. Că s-au întîmplat atîtea în gaura asta blestemată.

Locotenentul făcu să zboare chiștocul cu un bobîrnac pînă de cealaltă parte a pistei și, cu batista-i udă learcă, își șterse încă o dată fruntea și gîtul.

— Mda, ne-a spus niște chestii trăsnet — recunosc.

— N-aș fi crezut niciodată c-așa s-au petrecut lucrurile — zise Lituma. Multe mi-am închipuit eu. Dar asta, nu.

— Vrei să spui că tu știi ce s-a întîmplat pîn' la urmă cu sfrijitul, Lituma?

— Bun, mai mult sau mai puțin, dom' locotenent — bolborosi jandarmul. Și, cu oarecare teamă, adăugă: Dumneavoastră, nu?

— Eu încă nu — zise ofițerul. Asta-i încă o chestie pe care trebuie s-o bagi la cap. Nimic nu-i simplu, Lituma. Adevărurile ce-ți par cele mai adevărate, de sar în ochi nu alta, dacă le cumpănești tu bine, dacă le privești mai îndeaproape, nu mai sînt decît pe jumătate adevăruri, sau chiar deloc.

— Bun, așa o fi, nu zic nu — murmură Lituma. Dar în cazul ăsta, nu-i totul clar?

— Deocamdată, oricît ți s-ar părea ție că vorbesc în dodii, eu nici măcar nu-s sigur că cei ce l-au omorît au fost colonelul Mindreau și locotenentul Dufo — zise locotenentul, fără pic de ironie în glas, ci cugetînd parcă cu voce tare. Tot ce știu e că ei doi și nu alții au venit după tineri și i-au luat. Atît.

— O să vă spun ceva — șopocăi jandarmul, clipind des. Nu asta m-a impresionat cel mai tare. Ci știți ce? Acum știu de ce flăcăul s-a înrolat voluntar la Baza din Talara. Ca să fie cît mai aproape de fata pe care o iubea. Nu vi se pare extraordinar să facă cineva așa ceva? Adică să vină, el care era scutit de armată, și să se înroleze din proprie inițiativă, numai din dragoste, ca să se știe lî-gă aleasa inimii?

— Mă rog, ce ți se pare atît de ciudat în asta? — rîse locotenentul

Silva.

— Nu-i ceva obișnuit — insistă jandarmul. Așa ceva nu vezi în fiecare zi.

Locotenentul Silva începu să-și agite brațele spre un vehicul ce se vedea sclipind în depărtare.

— Înseamnă că nu știi ce-i amorul — îl auzi glumind. Eu m-aș face aviator, soldat prost, preot, gunoier, ba aș mânca și caca dac-ar trebui, numai să mă văd desfătându-mă cu grāsana mea, Lituma.

VI

— Uite-o, nu ți-am zis?, uite-o că apare — exclamă locotenentul Silva, cu binoclul aproape înfipt în orbite. întindea, nesățios, un cap de girafă. Punctuală ca o englezoaică. Bine-ai venit, mămică scumpă. Hai, dezbracă-te odată, să te pot vedea în lege. Lasă-te pe vine, Lituma, apleacă-te naibii că dacă ne simte face stînga-mprejur.

Lituma se feri îndărătul stîncii lîngă care așteptaseră mai bine de o jumătate de oră. Să fie *dona* Adriana norulețul acela de praf, colo departe, stîrnit dinspre sectorul de coastă Punta Arena, ori gîndurile lui scabroase îl făceau pe locotenentul Silva să aibă vedenii? Stăteau pe movila crabilor, foișor natural peste mica plajă destul de pietroasă, cu ape liniștite, ferită de brizele serii la adăpostul unei faleze prăfoase și-al mai multor magazii de-ale firmei International Petroleum Company. În spatele lor se desfășura în evantai golful, cu ambele-i cheiuri, cu rafinăria împănată de tuburi, scări și turle metalice și cu dezordinea satului. Cum naiba descoperise locotenentul că *dona* Adriana venea aici să se îmbăieze, după-amiaza tîrziu, cînd soarele se înroșea și căldura se mai astîmpăra? Fiindcă, da, norulețul de praf era ea; jandarmul recunoștea acum formele compacte și mersul cadentat ale stăpînei bodegii.

— Asta-i cea mai mare dovadă de prețuire pe care i-am arătat-o vreodată cuiva, Lituma — murmură locotenentul, fără a-și dezlipi binoclul de ochi. O să-i vezi dolofanei mele fesele. Îți dai tu seama? Și sîinii arzului. Ba poate, c-un dram de noroc, pînă și borta ceea a ei cu floci. Țin'te bine, Lituma, c-ai să crapi. Asta-ți va fi cadou de aniversare, avansare în grad. Ce baftă pe tine să ai un șef ca mandea, măi omule.

Locotenentul Silva trîncănea ca un papagal de cînd stăteau acolo, dar Lituma abia de-l auzea. Era mai atent acum la crabi decît la mascările șefului sau la sosirea *donei* Adriana. Movila își merita numele: erau cu sutele, poate cu miile. Fiecare din găurelele acelea în pămînt era o ascunzătoare. Lituma, fascinat, îi vedea apărînd ca niște mici pete pămîntii mișcătoare și, odată ieșiți afară, întinzîndu-se în lung și în lat pînă recuperau acea inimaginabilă formă pe care o aveau, și luînd-o la fugă, pieziș, într-o mișcare atît de confuză încît era cu

neputință să-ți dai seama dacă înaintau sau se retrăgeau. „Parcă-am fi noi, în afacerea asta cu Palomino Molero”, gîndi.

— Tupilează-te, tupilează-te, să nu te vadă — îi ordonă șeful, cu jumătate de gură. Ce minune, omule, a început să se dezbrace.

Îi veni în minte că, învederat, toată movila era perforată de galeriile săpate de crabi. Și

dacă, deodată, ceda? Locotenentul Silva și cu el s-ar prăbuși în niște hăuri întunecoase, nisi- poate, asfixiante, populate cu puhoai de astfel de cruste vii, înarmate cu clești. Înainte de-a pieri, aveau să aibă parte de o agonie de coșmar. Încercă solul. Dur, foarte dur, uf, cu-atît mai bine.

— Atunci, dați-mi și mie binoclul — bombăni pe un ton de dojana. Mă invitați să mă uit și, cînd-colo, vă uitați numai dumneavoastră, dom' locotenent. Nu-i frumos.

— Că doar nu degeaba ți-s șef, măi sulică — zîmbi locotenentul. Uită-te iute. Nu vreau să mi te vezi.

Jandarmul potrivi gradațiile binoclului adaptîndu-l vederii lui și privi. O văzu pe *dona* Adriana acolo jos, lipită parcă de faleză, dezbrăcîndu-se cît se poate de calm. Oare zăbovea așa ca să-l întărite pe locotenent? Nu, mișcările ei aveau lîncezeala și uitarea de sine ale omului ce se crede la adăpost de orice priviri indiscrete. Își împăturise hainele și se înălțase pe vîrfuri să le așeze pe o stîncă mai proeminentă, unde nu ajungeau stropii zvîrliți de mare. Așa cum bine îi spusese șeful, purta pe dedesubt un combinezon roz, scurt și Lituma îi putu vedea pulpele, groase cît trunchiul de laur, și sîinii ce-i dădeau pe dinafară pînă aproape de sfîrcuri.

— Cine-ar fi zis că, la anii ei, *dona* Adriana este atît de nurlie — se miră sincer.

— Nu te mai holba așa că mi-o consumi — îl certă ațîțat locotenentul, smulgîndu-i binoclul, în realitate, chestia a mai prima vine abia acum, cînd intră în apă. Cînd combinezonul i se lipește de trup și devine transparent. Țsta nu-i spectacol pentru jandarmi de rînd, Lituma. E un *show* pentru gradați de la locotenent în sus.

Jandarmul rîse, din amabilitate, nu pentru că poantele locotenentului l-ar fi amuzat. Nicidecum: se simțea stingherit și nerăbdător. Să fie din cauza lui Palomino Molero? Poate. De cînd îl văzuse tras în țeapă, răstignit și torturat, printre bolovani, avea senzația că nici o clipită nu mai reușise să și-l șteargă din minte. Înainte vreme credea că, de cum vor afla cine și de ce îl omorîseră, va scăpa de umbra lui. Dar acum, deși cît de cît misterul se mai clarificase, viziunea sumbră a flăcăului îl însoțea zi și noapte. „îmi amărăști viața, rahat de aschimodie ce-mi ești”, gîndi. Hotărî ca, la sfîrșit de săptămînă, să-i ceară permisiune șefului său s-o întindă la Piura. Era zi de plată. O să-i caute pe Neînvinși și-o să-i cinstească în legea lui pînă i-o vedea beți criță, la crișma Haioasei. Atunci, or să-și

încununeze noaptea la Casa Verde, cu moliile. Asta poate l-o mai remonta nițel, 'tu-i maica mă-sii.

— Dolofana mea face parte dintr-o rasă superioară de muieri — susură pofcios locotenentul Silva. Alea de nu poartă chiloți. Cască ochii mari, Lituma, cască ochii și vezi avantajele unei femei care bate drumurile vieții fără chiloți.

Li întinse mărinimos binoclul, dar, oricît își ageri privirea, Lituma tot nu desluși mare lucru. *Dona Adriana* se îmbăia lângă țarm, stropind în dreapta și-n stînga, plescăind cu palmele și bucurîndu-se de mîngîierea apei; oricum, printre plescăielile ei și spuma continuă, adusă de micile valuri, ceea ce se putea ghici din anatomia-i intimă, oricît de transparent i-ar fi fost combinezonul, era o nimica toată.

— Probabil că n-am eu ochii dumneavoastră de șoim sau, mai degrabă, n-am imaginația dumneavoastră înfierbîntată, dom' locotenent — i se plînse, înapoindu-i binoclul. Ca să spun drept, tot ce-am văzut a fost spuma aia fină.

— Atunci, na, crapă de ciudă — șopocăi locotenentul, ducîndu-și iar binoclul la ochi. Eu, în schimb, o vād cum mă vezi, în detaliu. De sus pînă jos și de la dreapta la stînga. Și din față, și din spate. Și, ca să mă crezi, o să-ți spun că are flori creți, ca ai negreselor. Ba pot să-ți spun și cîți are, dacă vrei tu neapărat. Fii atent, ca să-ți dovedesc și-i număr unul cîte unul.

— Și mai ce? — zise, din spatele lor, vocea fetei. Lituma căzu în fund. În același timp, întoarse capul atît de brusc încît rămase cu gîtul sucit. Deși vedea cu ochii lui că nu era așa, încă i se părea că vorbise nu o femeie, ci un crab.

— Ce alte porcării o să mai debitați? — întrebă fata. Ședea cu pumnișorii în brîu, ca un matador ce-și înfruntă fiara. Ce alte măscări, în afara celor zise deja? Mai există cuvinte murdare în dicționar? Le-am auzit pe toate. Nu vă sfiți, vă rog, continuați. Am văzut în ce hal vă puteți comporta. De-ați ști cîtă silă îmi faceți.

Locotenentul Silva se aplecă să ridice binoclul ce-i căzuse din mîini auzind-o pe fată. Lituma, încă în fund pe nisip, cu vaga idee că strivise, căzînd, carapacea goală a unui crab, văzu că șeful lui tot nu-și revenea din surpriză. Ci își scutura nisipul de pe pantaloni, încercînd să tragă de timp. îl văzu schițînd o vagă plecăciune, îl auzi spunînd:

— E primejdios să surprindeți așa autoritățile în exercițiul funcțiunii, domnișoară. Dacă mă-ntorceam fulgerător și trăgeam?

— În exercițiul funcțiunii? — îl ațîță ea, cu un hohot de rîs sarcastic. Asta vă e funcția, să spionați femeile la scaldă?

Abia atunci își dădu seama Lituma că era fata colonelului Mindreau. Da, Alicia Min-dreau. Inima îi zvîcni în piept. De acolo, de jos, se auzea glasul înfuriat al *donei* Adriana, îi descoperise, bineînțeles, din cauza larmei. Ca în vis o văzu ieșind în patru labe din

apă și fugind aplecată, acoperindu-se pe cît putea cu mîinile, spre haine, pe cînd își scutura pumnul la ei, amenințîndu-i.

— Sînteți nu numai porcoși, dar și abuzivi — repetă fata. Poftim ce mai polițiști! Sînteți încă mai răi decît zice toată lumea că sînt polițiștii.

— Movila aceasta este un observator natural, de unde putem descoperi ambarcațiunile ce aduc mărfuri de contrabandă din Ecuador — zise locotenentul, cu o asemenea convingere în glas încît Lituma se întoarse spre el să-l privească, picat din nori. Dacă n-o știați pînă acum, atunci aflați-o, domnișoară. De altfel, insultele unei doamne sînt flori pentru un cavaler. Așa că, dacă țineți neapărat, faceți-vă chef, împroșcați-ne cu insulte.

Cu coada ochiului, Lituma observă că *dona Adriana*, îmbrăcată la repezeală, cum dăduse Dumnezeu, se îndepărta indignată pe plajă spre Punta Arena. Mișca oțărîță din șolduri, călca apăsător și, cu spatele la ei, încă le mai adresa gesturi mînioase. Precis că-i înjura de mamă, asta era clar. Puștoaica rămăsese tăcută, privindu-i, ca și cum deodată îi pieriseră și furia și dezgustul. Era stropită cu tină din creștet pîn' la tălpi. Imposibil să-ți dai seama ce culoare aveau bluzița-i și mocasinii din picioare sau panglica din păru-i tuns scurt, prezentau toate același ton ocru cenușiu al întinderilor de nisip dimprejur. Lui Lituma i se păru încă mai slăbuță decît în ziua cînd o văzuse apărînd intempestiv în biroul colonelului Mindreau. Aproape fără piept și cu șoldurile strîmte, era exact ceea ce șeful lui numea, disprețuitor, o femeie-scîndură. Cît despre năsucul acela pretențios, ce părea să dea note tuturor mirosurilor omenești, i se păru încă mai semeț decît data trecută, îi amușina de undeva de sus, ca și cum ei doi nici într-un caz n-ar fi trecut examenul. Cît să aibă?, șaisprezece?, optsprezece?

— Ce caută o domnișoară ca dumneavoastră printre atîția crabi? — zise amabil locotenentul Silva, considerînd incidentul ca închis.

Își așază binoclul în toc și începu să-și șteargă tacticos ochelarii fumurii cu batista.

— E prea departe locul acesta de Baza aeriană, ca să veniți tocmai pe-aici să vă plimbați. Dacă vă mușca o dihanie împruțită din astea? Și ce-ați pățit? Vi s-a spart un cauciuc?

Lituma descoperi abia atunci bicicleta Aliciei Mindreau, la fel de mînjită cu tină, la vreo douăzeci de pași mai încolo, jos, la poalele movilei. Jandarmul se uita la fată și încerca să și-l închipuie lîngă ea pe Palomino Molero. Se țineau de mîină, își ziceau fleacuri tandre privindu-se beți de fericire în ochi. Ea, clipind iute din gene ca din aripioare de fluture, îi șoptea la ureche: „Cîntă-mi, hai, cîntă-mi ceva frumos numai pentru mine.” Nu, fir-ar să fie, nu putea, îi era peste poate să și-i imagineze așa.

— Tata știe că l-ați tras de limbă pe Ricardo — zise brusc, pe un ton tăios; fețișoara ei privea bătăios în sus, și din ochi cîntărea ce efect

avuseseră asupra lor cuvintele pronunțate. Profitînd de faptul că era beat, zilele trecute.

Locotenentul rămase la fel de placid. își puse calm ochelarii fumurii și începu să coboare dîmbul, spre potecă, lăsîndu-se să alunece ca pe un tobogan. Ajuns jos, își scutură bine hainele cu palma.

— Pe locotenentul Dufo îl cheamă Ricardo? — întrebă. Înseamnă că i-oți fi zicînd Ri-chard sau Riky?

— Știe și că v-ați dus la Amotape, s-o descoaseți pe *dona* Lupe — adăugă fata, cu o nuanță de sarcasm. Era mai degrabă scundă, subțirică, cu niște forme abia-abia ghicite. Nu se putea spune că era o mîndrețe. Să se fi îndrăgostit de ea Palomino Molero numai pentru că era cine era? — Știe absolut tot ce faceți și dregeți.

De ce vorbea așa? De ce se exprima în felul acesta, atît de ciudat? Cu-atît mai mult cu cît Alicia Mindreau nu părea să-i amenințe, ci, mai curînd, să rîdă de ei sau să se distreze pe seama lor, ca și cînd ar fi pus la cale o șotie. Lituma cobora și el dîmbul, cu mici salturi prudente, în spatele puștoaicei. Printre pantofii lui fugeau crabii, cu zigzaguri năucitoare. Împrejur, cît vedeai cu ochii, nu era țipenie de om. Tipii de pe la depozite or fi plecat și ei demult, fiindcă ușile masive erau zăvorite și nu se auzeau zgomote dinăuntru. Colo jos, în radă, un remorcher brăzda marea, între cheiuri, slobozind inele de fum cenușiu și țipete răgușite de sirenă la intervale tot mai dese. Abia hăt-de-parte, pe plaja mare, se vedeau forfotind ca furnicile grupuri de oameni.

Ajunseră la drumeagul care, șerpuiind de la măgură în jos, ducea la rețeaua metalică ce despărțea instalațiile lui International Petroleum de satul Talara. Locotenentul luă bicicleta și o puse în mișcare acționînd cu o singură mînă. Mergeau fără grabă, tustrei unul lîngă altul. Sub tălpi scrișneau pietricele sau cîte un crab strivit.

— M-am ținut după domniile-voastre încă de la Comisariat, și nu v-ați dat seama de nimic — zise pe același ton imprevizibil, pe jumătate furios, pe jumătate zeflemitor. Halal polițai! La rețeaua de colo n-au vrut să-mi dea drumul, dar i-am amenințat cu taică-meu și m-au lăsat să trec. Nici că m-ați simțit. V-am auzit debitînd toate grosolăniile imaginabile, și tot nimic, erați în lună. Dacă nu v-aș fi adresat cuvîntul, și-acum puteam să vă spionez nestingherită.

Locotenentul recunoscuse c-așa era, rîzînd încetîșor. Bîțîia din cap, amuzat, luînd totul în șagă:

— Cînd bărbații-s numai între ei și nu-i aude nimeni, mai dau drumul și la măscări — se scuză. Veniserăm în inspecție, să vedem dacă nu ne pică în mînă vreun contrabandist. Nu-i vina noastră dacă anumite sătence aleg locul ăsta ca să se îmbăieze tocmai acum. Astea-s coincidențe de-ale vieții. Așa-i, Lituma?

— Da, dom' locotenent — aprobă jandarmul.

— Oricum ar fi, sîntem la ordinele dumneavoastră pentru

indiferent ce și oricînd, domnișoară Mindreau — adăugă ofițerul, îndulcindu-și vocea. Spuneți, vă ascultăm. Sau preferați să stăm de vorbă la Post? Între patru pereți și bînd o limonadă, discutăm mai bine. Dar trebuie să vă avertizez, ca să nu vă simțiți dezamăgită, că prăpăditul nostru de Comisariat nu-i nici pe departe atît de confortabil ca Baza aeriană a tăticului dumneavoastră.

Fata nu spuse nimic. Lui Lituma i se părea că-și simte sîngele curgîndu-i în vene, lent, gros, roșu-închis, și-și auzea pulsul bătînd în tîmple. Trecuseră dincolo de rețeaua de sîrmă și jandarmul de serviciu — îl cunoștea, era Lucio Tinoco, din Huancabamba — îl salută militărește pe locotenent, iar lui îi făcu pe furiș cu ochiul. Mai erau acolo trei santinele, de la serviciul de securitate al firmei. Rămaseră cu ochii după fată, mirați s-o vadă cu ei. S-o fi aflat deja prin sat și prin împrejurimi de descinderea lor la Amotape? Dacă da, nu din vina lui Lituma, în nici un caz. El își ținuse gura, el respectase cu sfințenie ordinul dat de șef, de-a nu scăpa o vorbuliță despre cele aflate de la *dona* Lupe. Trecură pe lîngă spitalul Companiei, cu scîndurile lui proaspăt vopsite în verde. La Căpitănia portului, doi marinari stăteau de pază, cu puștile la umăr. Unul din ei se strîmbă expresiv către Lituma, spunîndu-i parcă: „Ce grup nepotrivit mai e și ăsta”. Un stol de pescăruși trecu chiar pe lîngă ei, foarte aproape, bătînd puternic din aripi și țipînd. Începea să se însereze. Printre scările și balustradele de lemn ale hotelului Royal, unicul din sat, Lituma văzu cum soarele începea să se scufunde în mare. O prospețime răcoroasă, plăcută și ospitalieră, lua cu încetul locul arșiței de peste zi.

— Știe domnul colonel Mindreau că ați venit să ne faceți o vizită? — insinua cu delicatețe locotenentul Silva.

— Vă poftesc să n-o faceți pe idiotul cu mine — ridică glasul fata. Sigur că nu știe.

„O s-o afle rapid”, gîndi Lituma. Toată lumea holba ochii de mirare văzîndu-i trecînd. Se uita lung după ei și începea să murmure.

— Ați venit doar să ne spuneți că domnul colonel a aflat de discuțiile noastre cu locotenentul Dufo și cu *dona* Lupe, din Amotape? — insistă locotenentul Silva.

Vorbea privind drept îninte, fără a întoarce capul spre Alicia Mindreau, iar Lituma, care rămăsese cu cîțiva pași în urmă, vedea că și ea își ținea capul tot drept, evitînd să-l privească în ochi pe ofițer.

— Da — o auzi răspunzînd.

Gîndi: „Minciună”. Ce naiba venise să le spună? O fi trimis-o colonelul? În orice caz, părea să-și calce pe inimă; sau, poate, o apucase brusc descurajarea. Era încruntată, gura și-o ținea întredeschisă, iar nările năsucului ei arogant tremurau de încordare. Avea pielea foarte albă și genele foarte lungi. Oare tocmai aerul ăsta al ei, delicat, fragil, de fetiță răsfațată, să-l fi fermecat într-atîta pe sfrijit? Indiferent de ceea ce venise să le spună, părea vădit acum că mai

curînd o să-și muște limba decît să deschidă gura.

— Foarte amabil din partea dumneavoastră că ați venit să stăm puțin de vorbă — murmură locotenentul, siropos. Vă mulțumesc mult, vă rog să mă credeți.

Mai făcură vreo cincizeci de metri în tăcere, ascultînd țipetele porumbeilor și bătaia cadențată a valurilor. În cîteva din căsuțele de lemn, femei îndemînatice spintecau peștii și-i goleau imediat de măruntaie. În juru-le, arătîndu-și colții, se agitau niște cîini, așteptînd să le pice vreo bucățică. Mirosea de te trăsnea.

— Cum era Palomino Molero, domnișoară? — se pomeni zicînd, deodată.

I se înfiora toată șira spinării de surpriză. Vorbise fără să-și dea seama, îi scăpaseră cuvintele din gură. Dar nici locotenentul, nici fata nu se întoarseră să-l privească. Acum, Lituma era la un pas de ei și continua să înainteze poticnit.

— Era bun ca pîinea caldă — o auzi spunînd. Și după o pauză: Un înger căzut din cer.

N-o spunea cu vocea tremurătoare, înmuiată de amărăciune și nostalgie. Dar nici cu afecțiune. Ci cu același ton bizar, neobișnuit — inocent și batjocoritor totodată, în care, cînd și cînd, scapără cîte o scînteie de mînie.

— Asta zic toți cîți l-au cunoscut — murmură Lituma cînd tăcerea amenință a se prelungi. Că era omul cel mai cumsecade.

— Cred că ați suferit foarte mult după nenorocirea abătută asupra băiatului acela, domnișoară Alicia — zise ofițerul, după încă un moment. Nu?

Alicia Mindreau nu-i răspunse nimic. Ocoleau un grup de locuințe pe jumătate construite, unele fără acoperiș, altele cu scîndurile despărțitoare dintre camere stivuite sau ridicate pripit. Toate aveau terase, înălțate pe piloni, printre care se furișau limbi de mare. Vasăzică începea fluxul. Se vedeau bătrîni în maieu așezați pe trepte, copii goi culegînd scoici și pîlcuri de femei guralive. Se auzeau rîsete, iar mirosul de pește îți strîmba nările.

— Prietenii mei susțin că l-am auzit și eu cîntînd o dată, la Piura, acu' cîtva timp — se auzi zicînd din nou, cu stupoare, Lituma. Dar, oricît m-aș căzni să mi-l amintesc, nu pot. Zic toți că n-avea rival la bolerouri.

— Nu numai în bolerouri, ci și la muzica creolă — îl corectă fata, dînd energic din cap. Ca să nu mai vorbesc de cîntatul la chitară, era de neîntrecut!

— Într-adevăr, chitara — se auzi zicînd Lituma. Era obsesia maică-sii. *Dona Asunta*, o doamnă din Castilia. O tot ținea morțiș, că să-i găsim chitara. Cine știe cine i-o fi furat-o.

— E la mine — zise Alicia Mindreau. Vocea i se frînse deodată, ca și cînd spusese i-ar fi scăpat fără voie.

Tăcură din nou, îndelung. Mergeau spre centrul Talarei și, pe măsură ce se afundau în vălmășagul de case, întâlneau tot mai mulți oameni pe străzi. În spatele rețelelor de sîrmă, pe vîrfurile promontoriului cu farul și la Punta Arena, unde erau casele străinilor *gringos* și ale funcționarilor superiori de la International, se aprinsese deja iluminatul public, deși era încă ziuă. La fel, colo sus, deasupra falezelor, la Tablazo, la Baza aeriană. La un capăt al golfului, scheletul unei sonde avea un panaș de foc, roșcat și auriu. Părea un crab uriaș, ce și-ar fi muiat labele în mare.

— Biata *dona*, o ținea una și bună: „Găsiți-i chitara și-i veți găsi pe ai de l-au omorît” — se auzi zicînd Lituma, aproape șoptind. Nu c-ar fi știut *dona* Asunta ceva. Nicidecum, era pur și simplu intuiția ei de mamă și de femeie.

Simți că locotenentul se întorsese să-l privească și tăcu chitic.

— Cum este dînsa? — zise fata. Acum într-adevăr își întorsese fața și, în răstimp de-o clipă, jandarmul i-o văzu: stropită cu pămînt, palidă, irascibilă, curioasă.

— Vă referiți la *dona* Asunta, mama lui Palomino Molero? — întrebă.

— E metisă *chola*? — preciza fata, cu o mișcare de nerăbdare.

Lui Lituma i se păru că șeful lui lăsase să-i scape un chicotit.

— Bun, ce să zic, e o femeie din popor. Ca toțiăștia pe care-i vedem învîrtindu-se pe-aici, ca și mine — se auzi zicînd și singur se miră de înverșunarea cu care vorbea. Bineînțeles că nu-i de categoria dumneavoastră sau a domnului colonel Mindreau. Asta voiți să știți?

— El nu părea *cholo* — zise Alicia Mindreau, împlînzindu-și tonul și parcă vorbindu-și sieși. Avea părul moale, fin, bătînd puțin în blond. Și era băiatul cel mai bine crescut din cîți am văzut vreodată. Nici Ricardo, nici măcar tata nu se puteau compara cu el. Nimeni n-ar fi crezut că a fost educat și a studiat într-un liceu public sau că era din mahalaua Castilia. Singurul lucru de *cholo* la el era numele ăsta, Palomino. Cît despre al doilea nume, era și mai rău: Temistocles.

Lui Lituma i se păru că șeful său își înăbușise un alt chicotit. Însă lui nu i se părea nimic de rîs în cele spuse de fată. Era nedumerit și intrigat. Ce simțea ea, milă, mînie sau ce, față de moartea flăcăului? Imposibil de precizat. Fiica lui Mindreau vorbea ca și cum Palomino Molero n-ar fi fost omorît în felul bestial știut de toți, ci de parcă era viu și nevătămat. N-o fi și ea pe jumătate țicnită?

— Unde l-ați cunoscut pe Palomino Molero? — întrebă locotenentul Silva.

Ajunseseră în spatele bisericii. Zidul acela văruiat servea drept ecran cinematografului ambulant al domnului Teotonio Caile Frias. Era un cinema fără acoperiș, fără scaune, în aer liber. Spectatorii care voiau să vadă filmul așezați erau nevoiți să-și aducă scaunele de acasă. Însă majoritatea localnicilor ședeau pe vine sau se trînteau de-a

dreptul pe pământ. Ca să treacă de frînghia ce limita mai mult simbolic spațiul imaginar al localului, trebuiau să plătească cinci *reali*. Locotenentul și Lituma se bucurau de intrare liberă. Cei ce nu voiau să plătească jumătate de *sol* puteau vedea filmul pe gratis, dindărătul funiei. Se vedea și de-acolo, dar oricum mai prost, și se alegeau cu mădularele înțepenite. Se adunase deja destulă lume care aștepta să se întunece. *Don Teotonio Caile Frías* trebuia pe lîngă aparatul de proiecție. N-avea decît unul; funcționa prin legătura electrică făcută de însuși proprietarul, care fura energie de la stîlpul din colț. După fiecare rolă, urma o pauză îndelungată, pentru montarea următoarei. Astfel, filmele se vizionau cu întreruperi și durau neobișnuit de mult. Dar chiar și-așa, locul era mereu plin, mai ales în lunile de vară. „De cînd cu afacerea asta cu sfrijitul, aproape că n-am mai dat pe la cinema”, gîndi Lituma. Ce film rula astă-seară? Unul mexican, desigur: *Rîu ascuns*, cu Dolores del Rio și Columba Domínguez.

— La ziua de naștere a Lalei Mercado, la Piura — zise deodată fata. Întîrzia atît de mult cu răspunsurile, încît Lituma uita la ce întrebare răspundea. Îl angajaseră să cînte la petrecere. Toate fetele ziceau „ce frumos cîntă, ce voce minunată”. Și mai ziceau ceva: „ce frumușel e, parcă n-ar fi *cholo*”. Într-adevăr, n-ai fi zis că este.

„Albii ăștia!” se indignă Lituma.

— V-a dedicat vreun cîntec? — întrebă locotenentul.

Purtarea lui era incredibil de respectuoasă. Clipă de clipă, descoperirea la șeful lui o nouă tactică. Asta, ultima, era a bunelor maniere.

— Trei — afirmă fata. „Ultima noapte cu tine”, „Rază de lună” și „Păpușică mîndră”.

„Nu-i întregă la cap, pe bune, e izăltată rău”, hotărî jandarmul. Bicicleta Aliciei Min-

dreau, ghidată de locotenentul Silva cu mîna stingă, începuse să scîrțîie neunsă, cu un scrîșnet ascuțit ce se isca și dispărea la intervale regulate. Pe Lituma scîrțîitul repetat îl călca pe nervi.

— Am și dansat împreună — adăugă fata. Un singur dans. Cu toate fetele a dansat numai o dată. Doar cu Lala Mercado de două ori. Poate și unde era ziua ei, plus că ne era gazdă, nu din alt motiv. Nimănui nu i s-a părut nepotrivit să danseze cu noi, toate fetele doreau să le invite. Se purta ca un om decent. Și dansa foarte bine.

„Om decent”, gîndi Lituma, făcînd un pas alături ca să nu calce o stea de mare uscată, acoperită de furnici. Pe locotenentul Silva, de pildă, l-o fi socotind Alicia Mindreau un om decent? Pe el nu, nici pomeneală. „Că doar mi-s *cholo* patent, cum scrie la carte”, gîndi. „Și încă din mahalaua La Mangacheria, spre cîntea mea.” Mergea cu ochii închiși pe jumătate și nu mai vedea seara de la Talara, ce se pregătea cu destulă grabă să facă loc nopții, ci freamătul și eleganța salonului și grădinii pline de perechi tinere, frumos îmbrăcate, din

cartierul acela al albilor care se învecina cu întinderile de nisip unde trona crîșma-bar a Haiioasei — cartierul Buenos Aires —, în casa numitei Lala Mercado. Tînăra pereche care dansa în colțul acela, mîncîndu-se din ochi, grăindu-și din ochi, erau Alicia Mindreau și pirpiriul. Aș, nu, imposibil. Și totuși ea povestea, ea continua să le povestească.

— Cînd m-a invitat la dans, mi-a zis că de cum m-a văzut s-a îndrăgostit de mine — o auzi spunînd. Dar nici acum, nu deslușeai melancolie sau tristețe în vocea ei. Vorbea repede și fără implicare, parcă transmitînd un mesaj. Mi-a zis că întotdeauna a crezut în dragostea la prima vedere și că acuma știa că există. Pentru că mă îndrăgise de cum mă văzuse, instantaneu. Că puteam să rîd de el dacă voiam, dar acela era adevărul. Că niciodată nu va iubi o altă femeie, ci numai și numai pe mine. Mi-a zis că și de nu-l voi lua în seamă și de-l voi scuipa sau de mă voi purta cu el cînește, el tot după mine va veni iubindu-mă pînă la moarte.

„Aici a brodit-o bine”, gîndi Lituma, amar. Plîngea cumva fata? Cîtuși de puțin. Jandarmul nu-i putea vedea mutrița — continua să meargă cu un pas înapoia locotenentului și al ei —, dar glasul puștoaicei nu era plîn-găreț, ci sec, ferm, de o detașată severitate. În același timp însă, părea a nu-și vorbi nici măcar sieși ca și cînd tot ce povestea n-ar fi privit-o intim, n-ar fi fost vărsare de sînge și moarte în istoria aceea.

— Mi-a zis că va veni să-mi cînte serenade. Că, astfel cîntîndu-mi noapte de noapte, va izbuti să mă facă să mă îndrăgostesc de el — urmă, după o scurtă pauză. Scrișnetul bicicletei mai că-l scotea din minți pe Lituma; îl aștepta și, auzindu-l, se înfiora din cap pînă-n picioare. Își auzi șeful. Locotenentul piuia ca o pitulice:

— Și-așa a fost? Așa s-a întîmplat? S-a ținut de cuvînt? A venit să vă cînte serenade acasă, la Baza aeriană din Piura? V-ați îndrăgostit de el pînă la urmă?

— Nu știu — răspunse fata.

„Nu știe? Cum adică? Cum să nu știe așa ceva?” gîndi înmărmurit jandarmul. Se căzni să-și aducă aminte cînd se îndrăgostise el cel mai tare. Oare de Meche, iubita lui Josefino, bruneta aceea ochioasă cu boiul sculptural, căreia niciodată nu îndrăznise să-i declare amorul? Da, negreșit, ea îi căzuse mai cu tronc, față de nici o alta nu simțise ceva asemănător. Cum să nu știi dacă ești îndrăgostit ori ba? Ce tîmpenie! Bine s-a gîndit el că-i lipsea o doagă. Zănatică, ce mai!, de n-o fi într-o ureche. Sau o făcea special pe nebuna, ca să-i încerce? O fi învățat-o colonelul să se poarte așa cu ei? Nici una din presupuneri nu-l mulțumea.

— Bine, dar Palomino Molero a venit să vă cînte serenade la Baza aeriană din Piura, nu-i așa? — îl auzi murmurînd dulceag pe locotenent. De multe ori?

— În fiecare zi — spuse fata. De-atunci, de la aniversarea Lalei Mercado. N-a fost zi să nu vină, pînă cînd tata a fost transferat aici.

Niște puști cu praștii ocheau și trăgeau în pisoiiul chinezului Tang, băcanul. Pisoiiul miorlăia, îngrozit, fugind de la un capăt la altul al acoperișului băcăniei. Chinezul Tang apăru de după colț, cu mătura în mînă, și puștii o zbughiră care-ncotro, topindu-se de rîs.

— Și ce zicea de serenadele acelea tatăl dumneavoastră? — piui locotenentul Silva. Sau nu l-a surprins niciodată cîntînd?

— Tata știa că-mi cîntă serenade, că doar nu era surd — replică fata.

Lui Lituma i se păru că, pentru întia oară, Alicia Mindreau șovăia. De parcă ar fi dat să mai spună ceva și și-ar fi mușcat limba în ultimul moment.

— Și ce zicea? — repetă șeful lui.

— Că, fără îndoială, eu eram pentru el Regina Angliei — afirmă fata cu seriozitatea mortală cu care vorbea întotdeauna. Cînd i-am povestit ce-mi zisese, Palito mi-a spus: „Tatăl tău se înșală. Tu ești pentru mine cu mult mai presus decît Regina Angliei. Dacă e să te compar, tu-mi ești ca Fecioara Măria.”

Lui Lituma i se păru că aude pentru a treia oară chicotitul reținut, sarcastic, al locotenentului Silva. Palito? Așa-l rebotezase ea pe Palomino? Adică porecla aceea ridicolă, de Palito, era un nume decent, pe cînd Palomino sau Temistocles erau nume *cholos*. „Tu-le maica măsii de albi plini de ifose”, gîndi.

Ajunseră la Postul de jandarmerie. Jandarmul de serviciu, Ramiro Matelo, de felul lui din Chiclayo, plecase fără să le lase vorbă, iar ușa era încuiată. Ca s-o descuie, locotenentul sprijini bicicleta de zid.

— Pofțiți înăuntru și făceți-vă comodă — o rugă ofițerul, schițînd o ușoară plecăciune. Vă putem oferi o răcoritoare gazoasă sau o cafeluță. Intrați, domnișoară.

Se întunecase de-a binelea. Înăuntru, pe cînd se munceau să aprindă lămpile cu gaz, rămaseră cîtva timp pe întuneric, lovindu-se de lucruri. Fata aștepta, liniștită, în tocul ușii. Nu, n-avea ochii strălucitori sau umezi. Nu, nu plînsese, nicidecum. Lituma îi vedea umbra zveltă, desenîndu-se pe fundalul tablei negre pe care prindeau ei în pioneze înștiințările, rapoartele și avizele zilei, și se gîndea la sfrijit. Își simțea inima grea și îl încerca o nedumerire enormă. „Tot ce se întîmplă mă depășește. Văd și nu-mi vine a crede”, gîndi. Chiar le mărturisise cîteva adevăruri despre Palomino Molero figurina aceea mititică? O vedea cu ochii lui și tot degeaba, de parcă puștoaica nici n-ar fi fost acolo cu ei, de parcă nu le-ar fi zis nimic, n-ar fi existat, și totul n-ar fi fost decît scornirea minții lui inventive. Ceva era în neregulă. Ce?

— Nu v-a obosit plimbarea? — Locotenentul tocmai aprindea primusul, pe care se afla întotdeauna un ceainic plin cu apă. Oferă-i

un scaun domnișoarei, Lituma.

Alicia Mindreau se așeză pe marginea scaunului împins de jandarm. Stătea cu spatele la ușa dinspre stradă și la lampasul de la intrare; fața îi rămânea pe jumătate în umbră și un nimb gălbui îi învăluia silueta. Așa, părea și mai puștoaică decît era. O fi terminat liceul sau încă nu? Cineva prăjea ceva la un foc, într-o casă din vecini. Un glas spart de bețivan fredona, în depărtare, ceva hodoronc-tronc despre marea la Paita.

— Ce aștepti ca să-i servești un suc domnișoarei, Lituma! — îl dojeni locotenentul.

Jandarmul se grăbi să pescuiască o sticlură de suc Pasteurină din găleata cu apă unde le țineau la rece. O destupă și i-o întinse, scuzîndu-se:

— Știți, n-avem nici pahare, nici pai. Va trebui să beți direct din sticlă, ce să-i faci.

Ea luă sucul și-l duse la buze ca un automat. Era țicnită? O fi suferind oare pe dinăuntru și s-o fi sfiind să arate? O fi părînd atît de stranie tocmai de aia, pentru că, încercînd să-și mascheze suferința, devenea nenaturală? Lui Lituma i se păru că fata rămăsese ca hipnotizată.

Parcă nu-și dădea seama că se afla acolo cu ei și nu-și amintea de cele spuse înainte. Lituma se simțea oarecum nelalocul lui, stingherit și incurcat, văzînd-o atît de serioasă, de concentrată și de nemișcată. I se făcu de-a dreptul frică. Și dacă apărea deodată colonelul, acolo la Post, cu o patrule, cerîndu-le socoteală pentru conversația aceea cu fiică-sa?

— Vă rog, beți, poftim și o cafeluță — zise locotenentul. Îi întinse cana de tablă în care amestecase o lingură de cafea măcinată. Cîte bucățele de zahăr să-i pun? Una, două?

— Ce va păți tata? — întrebă fata, cu bruschețe. Din vocea ei nu răzbătuse decît o răbufnire de ură. Va fi arestat? Va fi împușcat pentru asta?

Nu luase cana de tablă, și Lituma își văzu șeful ducînd-o la gură și sorbind cu plăcere.

Locotenentul se așeză într-o rîină, pe un colț al biroului său. Afară, bețivanul nu mai cîn-ta acum, ci dondănea întruna pe aceeași temă: calcanii cu ghimpe în coadă, din marea de la Paita. Zicea că l-au înțepat și că avea o rană la picior. Căuta o femeie miloasă care să-i sugă otrava.

— Tatăl dumneavoastră nu va păți nimic — negă din cap locotenentul Silva. De ce, la o adică, să pățească ceva? Mai mult ca sigur că va scăpa basma curată. Nici să nu vă gîndiți la asta, domnișoară Alicia. Chiar nu doriți o ceșcuță de cafea? Pe asta am băut-o eu, dar vă prepar alta cît ai bate din palme.

„Asta-i dracul gol", gîndi Lituma. „E în stare și pe-un mut să-l

îmbie la vorbă." Făcuse, discret, câțiva pași îndărăt, pînă ajunsese să se sprijine cu spatele de perete. Vedea, pieziș, profilul delicat al fetei, năsucul ei solemn, care te ațintea și îl înțelese deodată pe Palomino: n-o fi fost ea o frumusețe, dar avea ceva fascinant, misterios; ceva ce putea înnebuni un bărbat exista în fețișoara aceea rece. Simțea îndemnuri contradictorii. Dorea ca locotenentul să aibă cîștig de cauză și s-o facă pe Alicia Mindreau să spună tot ce știa; în același timp, și nu înțeleg ea de ce, i se făcea milă la gîndul că fetița aceea o să le dezvăluie toate secretele ei. I se părea că o atrag pe Alicia Mindreau într-o cursă. Și simțea nevoia s-o salveze. Chiar o fi țicnită?

— Însă cel ce o va păți, fără doar și poate, este micuțul gelos — insinua locotenentul, de parcă ideea în sine i-ar fi făcut un rău nespus. Ricardo Dufo, vreau să zic. Richard. Așa i se spune, Richard, nu? Sigur că gelozia este un factor de care orice judecător, dacă-i un bun cunoscător în ale inimii omenești, va ține seamă. Un factor atenuant. În ce mă privește, eu susțin sus și tare că gelozia e întotdeauna o circumstanță atenuantă. Dacă un bărbat e înnebunit după o femeiușcă, atunci musai să fie gelos. O știu pe propria piele, domnișoară, fiindcă știu ce-i amorul și sînt teribil de gelos. Gelozia întunecă mințile, nu te lasă să gîndești. Întocmai ca băutura. Dacă pretendentul dumneavoastră poate dovedi că i-a făcut ce i-a făcut lui Palomino Molero pentru că era obnubilat de gelozie — asta-i cuvîntelul-cheie, foarte important, ob-nu-bi-lat, nu-l uitați —, atunci s-ar putea să fie tratat drept iresponsabil în momentul crimei. Cu puțin noroc și cu un avocat bun, scapă. Prin urmare, nici pentru micuțul gelos nu trebuie să vă faceți prea multe griji, domnișoară Mindreau.

Duse cana de tablă la gură și sorbi zgomotos din cafea. Pe frunte îi rămăsese dunga de la chipiu, și Lituma nu-i putea vedea ochii, ascunși în spatele lentilelor fumurii, ci numai mustăcioara, gura și bărbia. O dată îl întrebă: „De ce nu vă scoateți ochelarii pe întuneric, dom' locotenent?" Și el îi răspunsese, glumind: „Ca să nu-mi citească nimeni gîndurile."

— Eu nu-mi fac griji — murmură fata. Eu îl urăsc. Îi doresc tot răul de pe lume. I-o spun în față, tot timpul. O dată, s-a dus în camera de alături și s-a întors cu revolverul. Mi-a zis: „Apeși aici, așa. Ia-l. Dacă mă urăști atît de mult, înseamnă că-mi merit moartea din mîna ta. Trage, omoară-mă."

Urmă o lungă tăcere, întreruptă de sfîrșitul tigăii din casa alăturată și de monologul confuz al bețivanului, care acum se îndepărta: nimeni nu-l iubea, așa că se va duce la o vrăjitoare din Ayabaca, ea îi va vindeca piciorul rănit, *ay, ay, ay*.

— Dar eu sînt convins că sînteți o persoană cu inimă bună, că n-ați omorî nici o muscă măcar — afirmă locotenentul Silva.

— Nu vă prefaceți mai stupid decît sînteți — îl fulmină Alicia Mindreau. Îi tremura bărbia și nările îi fremătau larg deschise. Nu mă

tratați și pe mine la fel. Vă poftesc. Nu mai sînt un copil.

— Vă cer scuze — tuși locotenentul Silva. Adevărul e că nu știam ce să spun. Cuvintele dumneavoastră m-au surprins peste măsură. V-o spun deschis.

— Vasăzică nu știți nici măcar dacă ați fost ori ba îndrăgostită de Palomino Molero — se auzi Lituma murmurînd printre dinți. Nu l-ați iubit, așa, un picuț?

— L-am iubit mai mult decît un picuț — replică fata imediat, fără a se întoarce să privească în direcția jandarmului. Stătea cu capul nemișcat, iar furia părea să i se fi risipit la fel de iute cum o apucase. Privea în gol: Ba pot spune că l-am iubit mult pe Palito. Dacă l-am fi găsit pe preot acolo, la Amotape, m-aș fi măritat cu el. Dar treaba asta cu îndrăgostitul e de-a dreptul scîrboasă, pe cînd relația dintre noi nu era așa. Era ceva curat, ceva frumos. Sau și dumneata o faci pe prostul?

— Vai, ce întrebări pui și tu, Lituma — își auzi șeful boscorodind. Dar înțelese că nu-l mustra deloc; că, în realitate, nu lui i se adresa. Comentariul nu era decît o altă fațetă a tacticii sale de a o trage de limbă pe puștoaică. Crezi că, dacă nu l-ar fi iubit, ar fi fugit domnișoara cu el? Sau crezi că a răpit-o cu forța? Alicia Mindreau nu spuse nimic. De sticla afumată a lămpilor cu gaz veneau să se ciocnească tot mai multe insecte, bîzîind. Acum se auzea, de foarte aproape, bătaia valurilor în resac. Marea continua să crească. Pescarii și-or fi pregătit pînă acum năvoadele; *don* Matias Querecotillo cu cele două ajutoare ale lui or fi tîrît „Leul Talarei” pe nisip, spre mare, de n-or vîsli deja, colo în larg. Lituma își dori să se fi aflat hăt-departe, cu ei, nu aici, ca să audă astfel de lucruri. Și totuși se pomeni susurînd:

— Și-atunci cum rămîne cu pretendentul dumneavoastră, domnișoară? Chiar pe cînd vorbea, i se păru deodată că stă în echilibru pe o frînghie întinsă, nesigură.

— Pretendentul dumneaei cel oficial, vrei să spui — îl corectă locotenentul. Își îndulci glasul, adresîndu-i-se: Pentru că, din moment ce îl iubeați pe Palomino Molero, îmi închipui că locotenentul Dufo nu putea fi altceva. Un amarez oficial, cu care salvați aparențele, cel puțin față de tata. N-a fost decît atît, un paravan, nu?

— Da — încuviință numaidecît fata, dînd din cap.

— Și asta pentru ca tatăl dumneavoastră să nu-și dea seama de treaba ailaltă, a serioasă, cu Palomino Molero — continuă să despice firu-n patru locotenentul. Fiindcă, mai mult ca sigur, domnului colonel nu i-ar fi convenit deloc ca fiica lui să fie în dragoste cu un soldat oarecare de la aviație.

Pe Lituma, zumzetul neînterupt al gîzelor ce se loveau întruna de sticla lămpilor îl călca pe nervi, tot atît de tare ca, mai înainte, scrișnetul bicicletei.

— El s-a înrolat acolo numai pentru a fi cât mai aproape de dumneavoastră? — se auzi zicînd.

Își dădu seama că, de astă dată, nu se mai prefăcuse: vocea îi era plină de intensă milă pe care i-o stîrnea pîrpiriul. Ce mama naibii găsisse nenorocitul la fișneța asta pe jumătate dilie? Îi plăcuse că era de familie bună, că era albă? Sau îl fermecaseră felul ăsta al ei de-a fi, capricios, fără pic de stare, toanele incredibile care o făceau să treacă într-o clipă de la furie la indiferență?

— Micuțul gelos nu mai înțelegea nimic — fantază cu voce tare locotenentul. Tocmai își aprinsese o țigară. Iar cînd a început să înțelege, pîrdalnica de gelozie l-a dat gata. S-a ob-nu-bi-lat, ăsta-i cuvîntul. A făcut ce-a făcut și, aproape nebun de frică, de remușcări, a venit la dumneavoastră. Plîngînd: „Sînt un asasin, Alicită. L-am torturat și l-am omorît pe aviatorul cu care ai fugit.” Dumneavoastră i-ați făcut un scandal monstru, i-ați aruncat în față că nu l-ați iubit niciodată, că îl urîți. Atunci, el și-a scos revolverul și v-a spus: „Omoară-mă”. Dar n-ați făcut-o. După ce că s-a văzut încornorat, Richard Dufo s-a ales și cu ditamai bușeala. Și pe deasupra, domnul colonel i-a interzis să vă mai vadă. Fiindcă, desigur, un ginere ucigaș era la fel de puțin convenabil ca un *cholo* din mahalaua Castilia, care, colac peste pupăză, mai era și elev-aviator de trupă. Eh, bietul gelos! Bun, e clar, am istoria completă. M-am înșelat undeva, domnișoară?

— Ha, ha — rîse ea. V-ați înșelat de la un capăt la altul.

— Știu, m-am înșelat dinadins — recunosc locotenentul, scoțînd fumul pe nas și pe gură. Bun, atunci corecți-mă.

Rîsesese? Da, cu un rîs scurt, de batjocură feroce. Acum era iar serioasă, șezînd foarte țeapănă pe marginea scaunului, cu genunchii lipiți. Brațele îi erau atît de slăbuțe, încît Lituma le-ar fi putut cuprinde între două degete ale aceleiași mîini. Așa cum stătea, pe jumătate în umbră, cu trupușorul acesta zvelt ca spicul, filiform, putea fi ușor confundată cu un băiat. Cînd-colo, totuși, era o femeiușcă! Știa deja de bărbat. Încercă s-o vadă *goală*, tremurîndă, în brațele lui Palomino Molero, culcată pe un pat ruinat, la Amotape, sau poate pe o rogojină, pe nisip. Își innoda firavele brațe în jurul gîtului lui Palomino, deschidea gura, desfăcea picioarele, gemea. Nu, imposibil. N-o vedea, în răstimpul pauzei interminabile, bîzîitul insectelor deveni asurzitor.

— Cel care a venit cu pistolul și mi-a zis să-l omor a fost tata — adăugă fata, pe neașteptate. Ce o să pățească?

— Nimic — se bîlbîi grăbit locotenentul Silva, de parcă s-ar fi înecat cu vorba. Nimeni n-o să-i facă nimic tatălui dumitale.

Ea avu o altă izbucnire de mînie:

— Vreți să spuneți că nu există dreptate — exclamă pătimaș. Căci el trebuie arestat, omorît. Dar nimeni n-are curaj. Sigur, cine să îndrăznească.

Lituma devenise stană de piatră. Își simțea șeful la fel de țeapăn,

de încordat, ca și cum amîndoi ar fi auzit deodată răsunînd din măruntaiele pămîntului geamătul sinistru ce anunță cutremurul.

— Vreau să beau ceva fierbinte, chiar și cafeaua asta — zise fata, schimbînd iar tonul vocii. Acum vorbea fără dramatism, ca și cum ar fi glumit cu prietenele. M-a luat cu frig sau nu știu cu ce.

— Păi chiar că-i frig — se zăpăci locotenentul Silva. Repetă de două ori, foarte convins, dînd fără rost din cap, subliniindu-și energic spusele: E frig, da, frig al naibii.

Zăbovi cîtva timp pînă să se scoale și cînd, în sfîrșit, se sculă și se îndreptă către primus, Lituma îi observă stîngăcia și încetineala. Pășea ca un bețiv. Acum da, acum era surprins peste măsură, nu înainte. Și el se simțea ca lovit cu leuca în cap, din cauza celor auzite. Sforțîndu-se, gîndea mereu la același lucru. Adică cum vine asta? nu zisese chiar ea că amorul e scîrbos?, și totuși se îndrăgostise de Palomino Molero. Ce tîmpenie mai era și aia, a te îndrăgosti este scîrbos, dar a iubi, nu? Na, că-l luase și pe el cu frig. Tare ar fi băut la repezeală o cafea fierbinte, ca aceea pe care șeful lui i-o prepara acum puștoaicei! Lituma vedea prea bine, în conul de lumină verzuie al lămpii, încetineala cu care mîinile locotenentului vărsau apa fierbinte, amestecau lingurițele de cafea, zahărul. De parcă n-ar fi fost tocmai sigur că degetele i se vor supune. Veni spre fată cu ceașca ținută cu amîndouă mîinile, fără a face zgomot, și i-o întinse. Alicia Mindreau o duse numaidecît la gură și bău o înghițitură, înălțînd capul. Lituma îi întrezări ochii în lumina anemică, pîlpîitoare. Uscăți, negri, duri și adulți, pe fețișoara aceea delicată, de fetiță.

— Carevasăzică... — șopocăi locotenentul, atît de rar încît Lituma cu greu îl putu auzi. Se așezase iar pe colțul mesei și se sprijinea într-un picior, pe cînd celălalt i se hîțina în voie. Făcu o pauză lungă, apoi adăugă precaut: Carevasăzică, cel pe care îl urîți într-atît, cel căreia îi doriți tot răul de pe lume, nu e locotenentul Dufo, ci...

Dar nu îndrăzni să-și ducă gîndul pînă la capăt. Lituma o văzu pe fată aprobînd, fără nici cea mai mică șovăire.

— Cade în genunchi ca un cîine și-mi sărută picioarele — o auzi exclamînd, cu vocea alterată de una din acele năprasnice răbufniri de mînie. Dragostea nu cunoaște limite, zice. Lumea tot n-ar înțelege. Sîngele se recunoaște în cel al ființei de-un trup cu tine, zice. Dragostea e dragoste, o avalanșă *huayco*, mătură totul în cale. Cînd zice asta, cînd face asta, cînd plînge și-mi cere iertare, îl urăsc. Și într-adevăr îi doresc tot răul de pe lume.

Un radio dat la maximum o făcu să tacă. Glasul crainicului era strident, urlător și țiuitor, cu paraziți, și Lituma nu distinse absolut nimic din ce vorbea. Îi luă locul dansul la modă, „el bote”, care era pe cale să înlocuiască „huaracha” în preferințele celor din Talara:

Mira esos pollos que están en la esquinaaa...

Que ni siquiera me quieren miraaar..."

Jandarmul simți o crispare de furie împotriva cîntărețului, a celui ce deschisese aparatul de radio, a dansului „el bote” și împotriva lui însuși. „De-aia zice că-i scîrbos”, gîndi. „De-aia deosebește îndrăgostirea de iubire.” Urmă o lungă pauză, cotropită de muzică. Din nou Alicia Mindreau părea liniștită, departe de furia de-acu cîteva clipe. Căpșorul ei se înclina ușor în ritmul melodiei și privea la locotenent ca așteptînd ceva.

— Acum m-am prins de-o chestie — își auzi șeful zicînd, foarte rar.

Fata se sculă în picioare.

— Trebuie să plec. S-a făcut tîrziu.

— Acum m-am prins că dumneavoastră ați fost persoana care ne-a lăsat rîndurile anonime, colo la ușă — adăugă locotenentul. Spunîndu-ne să mergem la Amotape și s-o întrebăm pe *dona* Lupe ce s-a întîmplat cu Palomino Molero.

— M-o fi căutînd deja pretutindeni — zise fata, de parcă nici nu l-ar fi auzit pe locotenent, în firicelul de voce, metamorfozată din nou, Lituma redescoperi accentul acela îndrăzneț și șăgalnic care era lucrul cel mai simpatic, sau cel mai puțin antipatic, din ființa ei; cînd vorbea așa, părea cu adevărat ceea ce era, o puștoaică, și nu ca în decursul momentelor de dinainte, o femeie adultă și teribilă cu chip și trup de fetiță. I-o fi pus pe șofer, pe aviatori, să scotocească după mine prin casele Bazei, ale americanilor *gringos*, pe la club, pe la cinema. Își pierde capul, ori de cîte ori întîrzii. Crede că o să fug iar, ha, ha...

— Deci dumneata ai fost — apucă să mai adauge locotenentul Silva. Bun, tot e bine; deși cam tîrziu, oricum multe mulțumiri, domnișoară Mindreau. Fără acel mic ajutor din partea dumatăle, și acum ne-am fi învîrtit tot în cerc, bîjbîind după o luminiță.

— Singurul loc unde nu se va gîndi în ruptul capului că mă aflu este Comisariatul — continuă fata. Ha, ha.

Rîsese? Da, chiar rîsese. Dar de astă dată fără sarcasm, fără intenția de a ofensa. Un hohot scurt, amuzat, hazliu, de puști pus pe șotii. Nu mai încăpea vorbă, era țicnită, păi cum nu, de-a binelea. Totuși, îndoiala îl hărțuia și mai abitir pe Lituma, care ajunsese să-și dea răspunsuri contradictorii. Da, era; ba nu, da' de unde, se prefăcea.

— Desigur, desigur — susură locotenentul. Tuși, dregîndu-și glasul, aruncă chiștocul pe jos și îl storcoși cu piciorul. Asta ni-e menirea, de a-i proteja pe oameni. Mai cu seamă pe dumneavoastră, dacă vreodată ne veți cere ajutorul.

— Eu n-am nevoie de protecția nimănui — replică, sec, fata. Pe mine mă protejează tata, și protecția lui e suficient de puternică.

Întinse atît de vehement spre locotenent cana de tablă din care băuse cafeaua, încît vreo cîteva picături rămase înăuntru stropiră cămașa ofițerului. Acesta se grăbi să ia cana.

— Doriți să vă însoțim pînă la Bază? — o întrebă.

— Nu, nu doresc — zise ea. Lituma o văzu ieșind repede în stradă.

Silueta i se contura în lumina difuză de afară, în timp ce încăleca bicicleta. O văzu ple-cînd, pedalînd, auzi clopoțelul de la ghidon, o văzu dispărînd, după ce făcuse cîteva zig-za-guri, în fundul străduței desfundate, nepietruite.

Ofițerul și jandarmul rămaseră pe loc, tăcuți. Acum, muzica încetase și se auzea din nou, trepidînd ca o mitralieră, cumplita voce a craiir ului.

— Dacă nu i-ar fi pus dracu' pe ăia să aprindă porcăria de radio, puștoaica ar fi continuat să vorbească — mîrîi indispus Lituma. Numai Dumnezeu știe ce-am mai fi aflat.

— Dacă nu ne grăbim nițel, dolofana mea ne lasă nemîncăți— îl întrerupse locotenentul, ridicîndu-se. Îl văzu punîndu-și chipiul. Haidem odată, Lituma, să ne umplem burțile. Mie, chestiile astea îmi fac poftă de mîncare. Ție, nu?

Vorbise în vînt, fiindcă bodega rămînea deschisă pînă spre miezul nopții, iar acum nu putea fi trecut de opt. Dar Lituma înțelese că șeful lui vorbise așa numai ca să zică ceva, să umple tăcerea, să nu rămînă amîndoi cufundați în muțenia aceea apăsătoare. Precis că se simțea la fel de nasol, de întors pe dos, ca și el. Luă sticla de suc Pasteurină lăsată pe jos de Alicia Mindreau și îi făcu vînt în lada cu sticle goale pe care Borrao Salinas, negustorul de sticle goale și de haine vechi, venea să le cumpere la fiecare sfîrșit de săptămînă. Ieșiră, încuind ușa Postului. Locotenentul bodogăni că unde naiba se vîrîse jandarmul de serviciu, și că acuma, drept pedeapsă, avea să-l consemneze pe puturosul de Ramiro Matelo și sîmbătă, și duminică. Era lună plină. Lumina albăstruie a cerului învăluia plăcut întreaga stradă. Se vedea ca în palmă. Merșeră tot tăcuți, răspunzînd cu semne din mînă sau din cap la salaturile famili-ilor adunate pe la ușile caselor. Din depărtare se auzea sonorul filmului — niște voci mexicane, un plîns de femeie și, ca muzică de fond, clipocitul adormitor al resacului.

— Cred c-ai rămas pe jumătate zăbăuc de cele auzite, nu, Lituma?

— Chiar, pe jumătate zăbăuc, ăsta-i cuvîntul — recunosc jandarmul.

— Ți-am zis eu c-o să dai peste multe marafeturi în afacerea asta, Lituma.

— Iată că vi se împlinesc prezicerile, dom' locotenent.

La bodegă erau șase persoane ce luau masa, toate cunoscute. Schimbară saluturi și cuvinte amabile, dar locotenentul Silva și Lituma se așezară la o masă aparte. *Dona Adriana* aduse supă de carne cu zarzavat și niște pește prăjit, dar în loc să le pună felurile dinainte, aproape că le aruncă sub nasul lor, bombănind și nerăspunzînd la binețe. Fața ei trăda cea mai vie supărare. Cînd locotenentul Silva o întrebă dacă nu se simțea cumva bine și de unde atîta mînie în ochi, mai că latră spre ei:

— Se poate ști ce căutai dumneata pe mägura crabilor în după-amiaza asta, neobră-zatule?

— Mi s-a adus la cunoștință că vor fi debarcate niște mărfuri de contrabandă — răspunse locotenentul Silva, și nici măcar nu clipi.

— Într-o bună zi o să plătești scump pentru toate giumbușlucurile astea, eu atîta-ți spun.

— Mulțumesc de avertisment — îi zîmbi locotenentul, încrețindu-și obscen buzele și trimițîndu-i un pupic. Mămică ssscumpă.

VII

— *Am* făcut bătături la degete, ce dezastru! — mormăi enervat locotenentul Silva. Cînd eram cadet, puteam reproduce imediat orice melodie, era de-ajuns s-o fi auzit o singură dată. Și-acum nu-mi iese nici „La Raspa”, *carajo!*

Într-adevăr, încercase melodie după melodie și toate îi ieșeau fals. Uneori, corzile chitarei țipau sau scheunau mai rău decît pisicile turbate de pe acoperiș, cînd se bat. Lituma își auzea șeful doar pe jumătate, obsedat cum era de ideea lui fixă. Ce *carajo* se va întîmpla de-acu' încolo, după o asemenea plească? Se găseau pe mica plajă a pescarilor, între cele două diguri, și era trecut de miezul nopții fiindcă mai adineauri sunase sirena rafinăriei anunțînd ieșirea unui schimb și intrarea celuilalt. Multe bărci se avîntaseră deja în larg, mai devreme, printre ele și „Leul Talarei”. Lituma și locotenentul Silva fumaseră o țigară cu bătrînul Matias Querecotillo, în timp ce ajutoarele acestuia împingeau barca în mare. Bărbatul *donei* Adriana ținu și el să știe dacă era adevărat ce se vorbea prin toată Talara.

— Și ce se vorbește prin toată Talara, *don* Matias?

— Că i-ați dibuit pe asasinii lui Palomino Molero.

Locotenentul Silva îi răspunse ceea ce obișnuia să răspundă oricui îi punea această întrebare. (încă de dimineață, cine știe cum, zvonul se răspîndise și lumea îi oprea pe stradă să-i întrebe unul și același lucru.)

— Nu se poate afirma nimic cu certitudine. Dar curînd se va afla, *don* Matias. Dumitale îți pot spune că dezvăluirea n-o să întîrzie mult.

— Fie cum spui dumneata, dom' locotenent. Să sperăm că măcar o dată s-o face dreptate și n-or să aibă cîștig de cauză cei ce au întotdeauna.

— Cine adică, *don* Matias?

— Ei cine! Parcă dumneata nu știi. Peștii ai mari, mahării.

Plecă, bălăbănindu-se marinărește ca un barcaz pe ape răscolite, și se sui agil la bord. Nu părea el omul să scuipe sînge tușînd; dimpotrivă, părea robust și dîrz pentru vîrsta lui. Poate că ideea aceea

cum c-ar fi bolnav nu era decît o teamă exagerată de-a *donei* Adriana. Știa *don* Matias că locotenentul Silva îi trăgea clopotele nevastei sale? Greu de spus. Nu dăduse niciodată nimic de înțeles. Lituma observase că pescarul se purta întotdeauna amabil cu șeful lui. Mai știi, s-ar putea ca o dată cu trecerea anilor bărbații să înceteze a mai fi geloși.

— Hm, peștii ăi mari — reflectă ofițerul, culcînd chitara pe genunchi. Tu crezi că peștii ăi mari, mahării, ne-au lăsat chitara în dar, sprijinită de ușa Postului?

— Nici pomeneală, dom' locotenent — răspuse jandarmul. Pleașca asta ne vine de la fetița colonelului Mindreau. Doar ați auzit-o și dumneavoastră cînd ne-a zis că la ea era chitara sfrijitului.

— Dacă zici tu... — făcu locotenentul. Dar eu nu-s convins. Eu n-am văzut nici o scrisoare sau o carte de vizită, ceva, care să-mi dovedească negru pe alb că ea a adus chitara la Post. După cum n-am dovezi nici că aceasta și nu alta este chitara lui Palomino Molero.

— Rîdeți de mine, dom' locotenent?

— Nu, Lituma. încerc să te descrețesc nițel, că prea te văd încordat și neliniștit. De ce oi fi tu așa speriat? Păi, nu știai că un jandarm trebuie să aibă fudulii de taur, măi omule?

— Lăsați că nici dumneavoastră nu vi-s boii acasă, dom' locotenent. Recunoașteți, măcar.

Ofițerul rîse fără chef.

— Așa-i, nu zic ba. Dar eu încaltea știu să disimulez, la mine nu se cunoaște. Tu, în schimb, faci o mutră de mai mare mila. Parcă ai fi gata să te scapi în pantaloni la orice bîzîit de muscă.

Rămaseră tăcuți o vreme, ascultînd molcomul plescăit al apei. Nu erau valuri decît departe, în larg, dar acolo se vedeau foarte înalte. Luna lumina astfel noaptea încît se deslușea cu mare precizie profilul caselor americanilor și ale altor înalți funcționari de la International, colo-sus pe vîrfurile dîmbului, lîngă farul pîlpîitor, și povîrnișurile promontoriului care închi- deau golful. Toată lumea spunea minunății despre luna la Paita, dar adevărul e că luna, aici, era tot ce putea fi mai rotund și mai luminos: Lituma nu văzuse nicăieri ceva asemănător. Zicala aia s-ar fi potrivit mai bine lunii la Talara. Și-l închipui pe flăcăul cel prizărit, într-o noapte ca asta, cîntînd chiar pe plaja aceea, înconjurat de băieții de la aviație, emoționați:

Luna, lunera

Cascabelera

Ven dile a mi chinita

Por Dios que me quiera...

Lituma și locotenentul fuseseră la cinema și văzuseră un film argentinian de Luis Sandrini, care îi făcuse să rîdă în hohote pe ceilalți spectatori, nu pe ei. Apoi stătuseră puțin de vorbă cu părintele Domingo, în poarta parohiei. Parohul dorea ca un jandarm să vină să-i alunge pe fustangiii care dădeau pe la biserică doar ca să le facă ochi

dulci fetelor din cor, în zilele de repetiții. Multe mame nu-și mai lăsau fetele la cor, de frica nerușinaților acelora. Locotenentul îi promise să-i trimită jandarmul, de cum va avea unul la îndemână. Întorcându-se la Post, găsiseră chitara care acum stătea pe genunchii locotenentului. Fusesse lăsată acolo, sprijinită de ușă. Oricine ar fi putut-o lua, dacă ei, în loc să revină la Comisariat, s-ar fi dus întâi la bodegă să mănince. Lituma nu șovăi nici o clipă în interpretarea acelui gest grăitor:

— Vrea să i-o înapoiem mamei sfrijitului. Fetei i s-o fi înmuiat inima când m-a auzit povestind de *dona* Asunta, de aia ne-a adus-o.

— Așa o fi, dacă zici tu, Lituma. Dar eu n-am nici o dovadă.

De ce o ținea morțiș locotenentul cu gluma? Lituma știa foarte bine că numai de glumă nu-i ardea șefului său, că era la fel de neliniștit și de apăsător de gânduri ca și el, mai ales de când le expediase superiorilor raportul. Probă era însuși faptul că se aflau în acel loc, la acea oră. După ce mîncaseră, locotenentul îi propusese să-și mai dezmoștească oleacă oasele, să facă o mică plimbare. Și ajunseseră, fără să schimbe o vorbă, fiecare cu gândurile lui, pînă la plaja cea îngustă a pescarilor. Îi văzuseră pe oamenii mării pregătindu-și năvoadele și ustensilele și avîntîndu-se în larg. Mai văzură, după cîtva timp, peste întunecimea apelor, sclipind lămpașele îndepărtate ale celor ce trăgeau de mreje. Rămași singuri, pe locotenent îl apucase dorul de muzică și începuse să facă arpegii la chitara pirpiriului. Iar dacă nu-i ieșise nici o melodie, asta se putea explica și de-a dreptul prin teamă. Da, sigur că-i era și lui frică, deși se apăra ținîndu-se de glume. Poate pentru prima oară de când se afla sub ordinele lui, jandarmul nu-l auzise în noaptea aceasta pomenind nimic de nuree dolofane de la bodegă. Tocmai se pregătea să-și întrebe șeful dacă îi dădea voie să-i ducă *donei* Asunta chitara, de cum va merge iar la Piura — „Lăsați-mă să-i duc măcar atîta mîngîiere bieteii femeii, dom' locotenent" —, cînd își dădu deodată seama că nu erau singuri.

— Bună seara — zise umbra.

Apăruse brusc, ca ieșită din mare sau încheată din aer. Lituma tresări, fără a putea lega un cuvînt, căscînd ochii mari. Nu visa: era colonelul Mindreau.

— Bună seara, domnule colonel — zise locotenentul Silva, sculîndu-se de pe barca pe care ședea.

Chitara se rostogoli pe nisip și Lituma își văzu șeful schițînd cu mîna dreaptă o mișcare imediat întreruptă: ca, de pildă, a înșfăca revolverul sau, măcar, a deschide clapa tocului armei pe care îl ținea întotdeauna la cingătoare, pe șoldul drept.

— Pe loc repaus și fără farafasticuri — zise umbra colonelului. Te căutam, și ceva mi-a zis că dumneata ești chitaristul cel nocturn.

— Încercam să văd dacă mai știu mîinii strunele. Adevărul e că am uitat, din lipsă de practică.

Umbra încuviință.

— Dumneata ești mai bun de copoi decît de interpret — murmură.

— Mulțumesc, domnule colonel — răspunse locotenentul Silva.

„A venit să ne omoare”, gîndi jandarmul. Colonelul Mindreau făcu un pas spre ei și fața lui pătrunse într-un spațiu luminat mai bine de lună. Lituma distinsese fruntea-i înaltă, cele două scobituri adîncite în tîmple și mustăcioara milimetrică. Oare fusese la fel de palid și în celelalte dați cînd îl văzuse la biroul lui? Sau poate că luna îi împrumuta acel aer livid. Expresia nu îi era de amenințare, nici de ură, ci mai degrabă de indiferență. Tonul vocii trăda totuși aceeași trufie de atunci, din cursul întrevederii de la Bază. Ce-avea să se întîmple? Lituma simțea un gol în stomac. „Asta așteptam noi, fără a ne da seama”, gîndi.

— Numai un copoi bun putea să ajungă la capătul firului atît de repede în asasinarea dezertorului aceluia — adăugă colonelul. În două săptămîni, nu, locotenente?

— În nouăsprezece zile, ca să fim exacti, domnule colonel.

Lituma nu-și dezlipa ochii de pe mîinile colonelului Mindreau, dar bătaia lunii nu ajungea să le lumineze. Și-o fi țînînd revolverul pregătit, gata de tras? Voia să-l amenințe pe locotenent, silindu-l să se dezică de cele scrise în raport? Va trage brusc în ofițer două, trei gloanțe? Îl va împușca și pe el? Sau poate venise numai să-i aresteze. Poate că o patrulă a Poliției Aeronautice îi înconjurase deja și îi ținea în cătarea puștilor, în timp ce colonelul le abătea atenția cu dialogul acela înșelător. Își ascuți auzul, privi cu luare-aminte împrejur. Nu se apropia nimeni, nu se auzea nimic, exceptînd plescăitul oceanului, în față, vechiul dig urca și cobora, la unison cu oscilațiile apei. Pe scheletul lui de fier, alunecos din cauza mușchilor, dormeau pescărușii și se aflau incrustați nenumărați crabi, cochilii și stele de mare. Prima misiune pe care i-o încredințase șeful, la sosirea la Talara, fusese aceea de a-i pune pe fugă pe plozii care se cățarau pe dig tocmai pe fiarele acelea lunecoase, pentru ca, odată ajunși sus, să se lase legănați de digul plutitor ca într-un scrînciob.

— Nouăsprezece zile — repetă, ca un ecou întîrziat, colonelul.

Vorbea fără ironie, fără mînie, cu o răceală de gheață, de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit cîtuși de puțin sau n-ar fi avut vreo însemnătate, iar în tonul vocii avea ceva — o inflexiune, o pauză, un fel de a accentua anumite silabe — care lui Lituma îi amintea de glasul puștoaicei. „Neînvinșii mei au dreptate”, gîndi. „Eu nu-s făcut pentru chestii din astea, mie nu-mi place să trec printr-o spaimă ca asta.”

— Oricum, nu-i rău — continuă colonelul. Uneori, astfel de crime nu sînt rezolvate nici după mulți ani. Alteori, rămîn mistere pe vecie.

Locotenentul Silva nu răspunse. Urmă o lungă tăcere, în cursul căreia nici unul dintre cei trei bărbați nu se mișcă. Digul se legăna tot mai tare: o fi vreun puștan acolo, gustînd deliciile scrînciobului? Nu-i

venea a crede. Lituma auzea respirația colonelului, a șefului său, a sa proprie. „De cînd sînt n-am încercat o asemenea frică, niciodată”, gîndi.

— Crezi dumneata că vei fi avansat, drept răsplată? — îl auzi zicînd pe colonelul Min-dreau.

Îi trecu prin cap că precis îi era frig aceluia, îmbrăcat cum era în ușoara cămașă cu mî-neci scurte ce făcea parte din uniforma obișnuită a aviatorilor. Era un om scund, pe care Lituma îl depășea cu cel puțin jumătate de cap. Pe vremea lui n-or fi fost pesemne în vigoare regulamentele stabilind înălțimea minimă pentru admiterea în Institutele Armatei.

— Mă pot aștepta la avansarea în grad de căpitan doar cu începere din luna iulie a anului viitor, nu înainte, domnule colonel — își auzi șeful zicînd, cu glas măsurat. Acum. O să ridice mîna și o să detune împușcătura: capul locotenentului va crăpa ca fructul de *papaya*. Dar în momentul acela colonelul ridică mîna dreaptă ca să-și mîngîie colțurile gurii, și jandarmul văzu că nu era înarmat. De ce venise, atunci, de ce? — Răspunzîndu-vă însă la întrebare, nu, nu cred să fiu avansat pentru rezolvarea cazului. La drept vorbind, dimpotrivă, cred că treaba asta îmi va prilejui mari neplăceri, domnule colonel.

— Dumneata ești chiar atît de sigur că ai rezolvat-o în mod definitiv?

Umbra nu se clintea și lui Lituma i se păru chiar că aviatorul vorbea fără să deschidă gura, din stomac, ca ventrilocii.

— Bun, ca să zic așa, singurul lucru definitiv este moartea — murmură locotenentul.

Nu simțea în cuvintele șefului său nici cea mai mică teamă sau încordare. De parcă

nici pe el nu-l privea cîtuși de puțin discuția aceea, de parcă ar fi fost implicați alții, nu ei. „Îi cîntă în strună”, gîndi. Locotenentul își dresе glasul cu o ușoară tuse, înainte de a continua:

— Dar, deși unele detalii nu-s încă lămurite, cred că cele trei întrebări-cheie sînt rezolvate: Cine au fost cei ce l-au ucis? Cum l-au ucis? De ce l-au ucis?

Un cîine latră întăritat și lătrăturile lui, enervante și frenetice, deveniră destul de curînd un urlet lung, lugubru. Ori colonelul dăduse puțin înapoi, ori luna înaintase întru cîtva: fața lui era din nou în umbră. Digul scîrțîitor tot urca și cobora. Conul luminos al farului mătura apa, aurind-o.

— Am citit raportul dumitale către superiori — îl auzi zicînd Lituma. Jandarmeria i-a informat pe șefii mei. Iar aceștia au binevoit să tragă o fotocopie și să mi-o trimită, ca să iau cunoștință de conținut.

Nu se tulburase, nu vorbea mai precipitat sau cu mai multă emoție decît înainte. Lituma văzu cum o adiere subită agita părul rar

al siluetei din umbră; imediat, colonelul și-l netezi. Jandarmul rămase încordat și speriat, dar, acum, din nou îi jucau în minte cele două imagini nepoftite: slăbănogul și Alicia Mindreau. Ah, ce ți-e și cu imaginația asta! Fata, paralizată de surpriză, se vedea urcată fără menajamente într-o camionetă albastră. Motorul demara, zgomotos. Pe distanța pînă la podișul pietros, aviatorii, ca să-și cîștige bunăvoința șefului al mare, își stingeau mucusurile aprinse pe brațele, pe gîtul și pe fața lui Palomino Molero. Auzindu-l urlînd, rîdeau gros, dîndu-și coate. „Să-l doară, să-l doară”, zbiera locotenentul Dufo. Și deodată, sărutîndu-și degetele puse în cruce: „O să-ți pară rău că te-ai născut, ți-o jur.” Văzu că locotenentul Silva nu se mai sprijinea de marginea bărcii, că își vîra mîinile în buzunare și, întors, începea să contemple oceanul.

— Asta vrea să însemne că au de gînd să mușamalizeze afacerea, domnule colonel? — întrebă, din poziția aceea.

— Nu știu — răspunse Mindreau, sec, de parcă întrebarea fusese prea banală sau prea stupidă și-l făcea să piardă un timp prețios. Dar, aproape imediat, păru nesigur: N-aș crede însă, lucrurile au ajuns prea departe. Ar fi prea dificil, ar fi... Nu știu. Depinde de sferele superioare, nu de mine.

„Depinde de bibanii ai grași”, gîndi Lituma. De peștii ai barosani. De ce vorbea colonelul de parcă nimic din toate acestea nu l-ar fi privit? De ce mai venise, atunci?

— Aș vrea să aflu ceva, domnule locotenent. Făcu o pauză, lui Lituma i se păru că îi arunca o privire iute, ca și cum abia acum l-ar fi descoperit și s-ar fi hotărît totuși să continue să vorbească în fața aceluia *don* Nimeni. A venit cumva fiica mea să vă spună că am abuzat de ea? A spus asta?

Lituma văzu că șeful lui, fără a-și scoate mîinile din buzunare, se întorcea spre colonel.

— Ne-a dat-o de înțeles... — susură, înecîndu-se. Nu ne-a zis-o explicit, nu a folosit

cuvintele acestea. Dar ne-a dat de înțeles că dumneavoastră... că ea era pentru dumneavoastră nu o fiică, ci o femeie, domnule colonel.

Era extrem de tulburat și cuvintele i se poticneau în gură. Lituma nu-l văzuse niciodată atît de încurcat. Simți multă milă. Pentru el, pentru colonelul Mindreau, pentru pirpiriu, pentru fătucă. Îi venea să plîngă de mila întregii lumi, *carajo*. Își dădu seama că tremura din cap pînă în picioare. Da, Josefino îl mirosise încă de mai demult: era un sentimental nenorocit, și-așa avea să moară.

— V-a spus și că îi sărutam picioarele? Că, după ce abuzam de ea, mă tîram pe jos ca un vierme, cerîndu-i iertare? — zise colonelul Mindreau.

Nu întreba, ci își confirma ceva de care părea absolut sigur.

Locotenentul Silva îngăimă o frază din care Lituma nu înțelese

nimic. Sensul ei părea a fi: „Cred că da”, sau: „Mi se pare că da.” îi venea să fugă de-acolo ca din pușcă. Ah, de-ar apărea odată vreun pescar sau altceva, orice, numai să curme scena aceea.

— Că eu, nebun de remușcare, îi întindeam revolverul ca să mă împuște? — continua, neabătut, colonelul.

Coborîse vocea. I se simțeau oboseala și un fel de renunțare la toate.

De data asta locotenentul nu răspunse. Se așternu o lungă pauză. Silueta aviatorului era rigidă, în timp ce vechiul dig urca și cobora, legănat de bătaia valurilor. Murmurul apelor era mai atenuat, ca și cum marea începea să descrească. O pasăre nevăzută cîrîi, pe aproape.

— Vă simțiți rău? — întrebă locotenentul.

— Pe englezește, cuvîntul este „Delusions” — zise colonelul, cu fermitate, parcă nemaiadresîndu-se acum nimănui în special, în spaniolă n-avem nimic echivalent. Fiindcă „Delusions” înseamnă, în același timp, iluzie, fantezie, dar și înșelăciune, fraudă. O iluzie care este o înșelăciune. O fantezie din rea-credință, dolosivă, frauduloasă. Suspînă adînc, de parcă n-ar mai fi avut aer în plămîni și își trecu mîna peste gură. Ca s-o duc pe Alicită la New York am vîndut vila părintească. Am pus la bătaie economiile mele de o viață. Nu numai atît, ci mi-am amanetat și parte din viitoarea pensie. În Statele Unite specialiștii vindecă toate bolile din lume, fac minuni științifice. Nu așa se spune? Ei bine, dacă-i așa, nici un sacrificiu nu-i prea mare. Trebuia să-mi salvez fiica. Și să mă salvez și pe mine. Dar n-au vindecat-o. Au descoperit, în schimb, ce avea. „Delusions.” N-o să se vindece niciodată, pentru că asta nu se vindecă. Dimpotrivă, sporește cu timpul. Proliferează ca un cancer, treptat, atîta timp cît cauza persistă. Mi-au explicat întregul mecanism, cu o cruzime tipică pentru *gringos*. Mi-au zis: problema ei ești dumneata. Cauza ești dumneata. Ea te face responsabil de moartea mamei, pe care n-a cunoscut-o. Tot ce inventează, lucrurile acelea teribile pe care le urzește împotriva dumitale, tot ce le-a spus Maicilor Inimii Sacre, din Lima, sau Maicilor de Lourdes, din Piura, mătușilor ei, prietenelor. Că dumneata o maltratezi, că ești zgîrcit, că o chinui, că o legi de pat, că o biciuiești. Ca să-și răzbune mama. Și asta încă nu-i nimic față de ce o să urmeze, mi-au spus. Fiți pregătit pentru situații mult mai rele. Fiindcă mai tîrziu, cînd va mai crește, o să vă acuze că ați vrut s-o omoriți, că ați violat-o, că ați pus pe alții s-o violeze. De nimic nu veți fi scutit. Și nici nu-și va da seama că născocoște, că minte. Pentru că ea își crede și își trăiește minciunile, ca și cînd ar fi adevărul adevărat. „Delusions.” Așa-i zice, pe englezește. N-avem, în spaniolă, un cuvînt care să explice boala asta tot atît de bine.

Urmă o lungă tăcere. Oceanul abia de se simțea, murmurînd alături foarte încet. „Ce de cuvinte pe care le aud acum întîia oară”,

gîndi Lituma.

— Așa este, cu siguranță — îl auzi vorbind pe locotenent, în același timp sever și respectuos. Dar... fanteziile sau nebuniile fiicei dumneavoastră nu explică totul, dacă îmi permiți. Se reținu să continue un timp, așteptînd probabil vreun comentariu din partea colonelului sau căutînd cuvinte cît mai potrivite. Sălbatica înverșunare împotriva flăcăului, de exemplu.

Lituma închise ochii. Iată-l: strivit sub soarele implacabil, atîrnînd peste bolovănișul sterp, torturat din creștet pînă la tălpile picioarelor, înconjurat de capre indifferente care îl miroseau. Spînzurat, ars cu țigările și tras în țepă cu un par în cur. Biet băiat prizărit.

— Asta e altă treabă — zise colonelul. Dar se rectifică imediat: N-o explică, bineînțeles.

— Dumneavoastră mi-ați pus o întrebare și eu am răspuns — îl auzi zicînd pe locotenentul Silva. Dați-mi voie să vă întreb și eu ceva. Era nevoie de o asemenea înverșunare? Vă întreb acest lucru pentru că, pur și simplu, nu-l înțeleg.

— Nici eu — replică, imediat, colonelul. Sau, mai bine zis, îl înțeleg. Acum. La început, nu. S-a îmbătat și i-a îmbătat și pe oamenii lui. Băutura și ranchiuna l-au preschimbat dintr-un nefericit oarecare, într-un sadic. Ciudă, amor-propriu rănit, onoare călcată în picioare. Lucrurile astea există, chiar dacă un polițist nu le cunoaște, locotenente. Părea numai atît, un biet nefericit acolo, dar nu un sadic. Un glonte în cap era de ajuns. Și o îngropare discretă. Așa sunau ordinele mele. În nici un caz nu prevedeau stupida măcelărire, nu, asta nu. Acum nu mai are nici o importanță, s-a întîmplat cum s-a întîmplat, și fiecare trebuie să-și asume responsabilitățile, în ce mă privește, eu mi le-am asumat întotdeauna.

Trase iar aer adînc în piept, gîfîind. Lituma își auzi șeful zicînd:

— Așadar, dumneavoastră n-ați fost de față. Ci numai locotenentul Dufo cu un grup de subordonați?

Lui Lituma i se păru că îl aude pe colonel plescăind din limbă, parcă gata să scuipe. Dar nu scuipă.

— I-am oferit această consolare în chip de premiu, ca să-și spele orgoliul rănit cu glon-tele în cap — zise, cu răceală. Dar m-a surprins. Nu părea în stare să facă ce a făcut. M-au surprins și aviatorii. Erau colegii lui, la urma urmei. Există un fond de bestialitate, în toți. Fie ei culți sau inculți, în toți. Probabil că mai ales în clasele inferioare, între *cholos*. Resentimente, complexe. Băutura și servilismul față de șef au făcut restul. Sigur, nu era nevoie de o asemenea ferocitate. Nu regret absolut nimic, dacă asta vrei dumneata să știi. Unde s-a mai văzut ca un răcan de la aviație s-o răpească și s-o violeze pe fiica șefului Bazei sale? Însă eu aș fi procedat în mod rapid și curat. Un glonț în ceafă și gata povestea.

„Asta suferă și el de-aceeași boală ca fiică-sa, gîndi jandarmul.

Cum naiba îi zice, *iluzii, deziluzii*, mă rog — chestia aia."

— A violat-o, domnule colonel? — Lituma își repetă din nou că locotenentul dădea grai exact acelor întrebări care îi veneau și lui în minte. Că a fugit cu ea, poate chiar că a răpit-o, este un fapt. Deși mi se pare mai aproape de adevăr să zicem c-au fugit împreună. Erau îndrăgostiți și voiau să se căsătorească, întreg satul Amotape poate da mărturie. Ce fel de viol a mai fost și ăsta?

Lui Lituma i se păru că aude din nou plescăitul din limbă care anunța scuipatul. Când vorbi, colonelul era același individ despotic și tăios din timpul întrevederii din biroul lui:

— Fiica șefului Bazei aeriene din Talara nu se îndrăgostește de un țințău din trupele de aviație — explică, plictisit că trebuie să mai clarifice un amănunt atât de evident. Fata colone- lului Mindreau nu se îndrăgostește de-un terchea-berchea de chitarist din mahalaua Castilia.

„De la el i se trage", gîndi Lituma. De la acest tată pe care, pasă-mi-te, îl ura atât de mult, i se trăgea Aliciei Mindreau mania de a-i trata de *cholos* și a-i disprețui pe cei ce nu erau albi.

— Eu n-am inventat nimic — își auzi șeful zicînd, cu delicatețe. Ci dînsa în persoană, domnișoara Alicia, ne-a povestit totul cum a fost. Nici măcar n-am întreat-o noi, domnule colonel. Singură ne-a zis: că se iubeau și că dacă îl găseau pe paroh la Amotape, s-ar fi căsătorit. Mai puteți numi acesta un viol?

— Nu v-am explicat mai înainte? — ridică glasul colonelul Mindreau, pentru prima oară în noaptea aceea. „Delusions, delusions." Fantezii înșelătoare. Nici nu s-a îndrăgostit, nici nu se putea îndrăgosti de el. Nu vedeți că proceda mînată de specificul bolii ei? Ca și atunci cînd a venit să vă povestească totul la Comisariat. Ca și atunci cînd se ducea la Maicile de Lourdes să le arate niște răni pe care singură și le făcea, cu sînge rece, numai și numai să-mi facă mie rău. Se răzbuna, mă pedepsea, mă făcea să plătesc tocmai pentru ce mă durea pe mine mai mult, tăind în carne vie: pentru moartea timpurie a mamei ei. Ca și cum — suspină, gîfii — moartea aceea n-ar fi fost deja calvarul vieții mele. Oare mintea unui polițai nu e în stare să o înțeleagă?

„Nu, băga-te-aș în aia mă-tii", gîndi Lituma. „Nu e în stare." De ce adică să-ți complici viața în halul ăsta? De ce nu s-ar fi putut îndrăgosti țațoșa Alicia Mindreau de pirpiriul care cînta atât de frumos din chitară și din gură melodii tandre, romantice? De ce nu s-ar fi aprins scînteia dragostei între doi tineri la fel de necopți, între frageda albă și simpaticul *cholo*? De ce vedea colonelul în acea dragoste o întortocheată conspirație împotriva sa?

— Și lui Palomino Molero i-am explicat totul, anume — îl auzi pe colonel zicînd, din nou cu tonul acela impersonal care îl distanța în egală măsură și de ei și de ce spunea. Așa cum ți-am explicat dumatile. Nu, mai detaliat decît dumatile. Mai clar, mai pe înțelesul

lui. Fără amenințări, fără ordine. Nu ca de la colonel la recrut de aviație. De la bărbat la bărbat. De la un om la om. Dându-i o șansă de a se purta ca un cavaler, de a fi ce nu era.

Tăcu iar, trecându-și peste buze o mână, iute ca un plici de muște. Lituma, mijindu-și ochii, îi văzu: ofițerul sever și distins, cu mustăcioara-i corectă și ochișorii-i reci, și sfrijitul, vîrît în uniformă-i de recrut, desigur nou-nouță și cu bumbii strălucitori, tuns scurt de tot, aproape zero, stînd smirnă în poziție de drepti. Ștabul, foarte sigur pe el, scund și dominator, plimbîndu-se prin biroul lui în timp ce vorbea, pe un fond sonor de elice și motoare; iar răcanul de la aviație, foarte palid, neîndrăznind să miște un deget, să clipească, să deschidă gura, să respire.

— Fata aceasta nu este ceea ce pare a fi. Fata aceasta, deși vorbește, rîde și face tot ce fac celelalte fete, nu e ca ele. Este fragilă, ca un cristal, o floare, un biet pușor lipsit de apărare — își dădu seama Lituma că tocmai spunea colonelul. Eu ți-aș putea spune dumitale, scurt pe doi: „Unui recrut îi este cu desăvîrșire interzis să-și înalțe ochii la fata colonelului comandant al Bazei; unui pișpirică oarecare din Castilia îi este strict interzis să viseze la Alicia Mindreau. Vîră-ți asta bine în cap și mai află că n-ai voie să te apropii de ea, să te uiți la ea, să-i vorbești sau s-o visezi noaptea sau ziua-n amiaza mare, dacă nu vrei să plătești îndrăzneala cu viața.” Așa trebuia să-i fi vorbit. Dar, în loc să-i pedepsesc cu strășnicie cutezanța, am preferat să-i vorbesc ca de la om la om. Crezînd că pînă și un chitarist din cartierul Castilia putea fi o ființă rațională, avînd reflexe de persoană decentă. Mi-a zis că a înțeles, că nu bănuia starea Alicitei, că niciodată n-o va mai privi și nu-i va mai vorbi. Și chiar în noaptea aceea, ipocritul de *cholo* a răpit-o și a abuzat de ea. Credea că mă va pune între ciocan și nicovală, mucosul, într-o situație imposibilă. Gata, ți-am violat-o. Acum, dumneata nu vei mai avea încotro și mi-o vei da de bunăvoie de nevastă. Ah, nu, băiete, nu. Mie, fetița mea, copila asta bolnavă, poate să-mi facă orice, să mă șantajeze, să mă terorizeze, să-mi scoată peri albi; într-adevăr, n-am de ales și-mi voi purta întreaga viață crucea aceasta pe care mi-a dat-o Dumnezeu. Ea da, poate, pe ea eu... Dar nu tu, nenorocitul, nu tu.

Amuți, respiră adînc, gîfii și, deodată, de cine știe unde mieună un motan. Se auzi goana mai multor lăbuțe. Apoi, din nou, tăcerea împletită cu sincronicul resac. Vechiul dig nu se mai legăna. Și încă o dată Lituma își auzi șeful punînd exact întrebarea ce îi ședea și lui pe vîrful limbii:

— Atunci, de ce Ricardo Dufo? De ce el putea fi pretendentul, logodnicul Alidei Min-dreau?

— Pentru că Ricardo Dufo nu-i un oarecine picat din mahalaua Castilia, ci un ofițer. Un om de familie bună. Dar, mai ales, pentru că are un caracter slab și e bătut în cap — își slobozi într-o furie cuvintele

colonelul, sătul parcă să tot constate că lumea era într-atît de oarbă încît să nu vadă lumina soarelui. Pentru că, știind-o alături de tontul de Ricardo Dufo, eu o puteam îngriji și apăra în continuare. Așa cum i-am promis maică-sii să fac, atunci cînd biata își dădea sufletul. Iar Dumnezeu din cer și Mercedes știu că m-am ținut de cuvînt, în pofida a tot ce se putea întîmpla.

I se stinse glasul și tuși, de cîteva ori, încercînd să-și ascundă slăbiciunea care îl co-vîrșise. Undeva departe, cîteva miște mieunau și se stuceau ca turbatele, frenetic: se băteau sau se împerecheau? Totul era confuz în lume, *carajo*.

— Dar n-am venit pentru asta și nu voi continua să-mi analizez familia în fața dumitale — puse capăt scurt discuției colonelul, își modifică iar tonul vocii, înmuindu-și-l: Și nici nu vreau să-ți răpesc timpul, domnule locotenent.

„Eu nu exist pentru el”, gîndi Lituma. Era mai bine: se simțea mai sigur știindu-se uitat, abolit, de către colonel. Urmă o pauză interminabilă, în cursul căreia aviatorul părea să încerce cu dificultate să-și învingă mușenia, să mai lege cîteva cuvinte rebele și fugare.

— Nu mi-l răpiți cîtuși de puțin — zise locotenentul Silva.

— Îți mulțumesc că n-ai atins în raportul dumitale chestiunea aceea — articula, în sfîrșit, cu multă greutate.

— Treaba cu fiica dumneavoastră, vreți să ziceți? — auzi că murmura locotenentul. Faptul că ne-a dat de înțeles că dumneavoastră ați abuzat de ea?

— Îți mulțumesc că n-ai menționat asta în raport — repetă tatăl Aliciei Mindreau, cu vocea mai sigură. Își petrecu mîna peste gură și adăugă: Nu pentru mine, ci pentru biata fată. Asta... ar fi devenit imediat calul de bătaie al ziaristilor. Parcă văd titlurile de-o șchioapă, tot puroiul și pestilența gazetăriei scurgîndu-ni-se în cap. Tuși, gîfii și făcu un efort să pară senin înainte de a murmura: O minoră trebuie protejată întotdeauna de un scandal. Cu orice preț.

— Trebuie să vă avertizez în legătură cu ceva, domnule colonel — îl auzi Lituma zi-cînd pe locotenent. N-am menționat dedesubturile acelea pentru că erau prea vagi și, de, asemeni, nu prezentau importanță în chestiunea asasinării lui Palomino Molero. Dar nu vă faceți iluzii. Cînd treaba va deveni publică, dacă va deveni publică, atunci totul va depinde de spusele fiicei dumneavoastră. Or s-o hăituiască, or s-o urmărească zi și noapte încercînd să-i stoarcă declarații. Cu cît vor fi mai murdare și mai scandaloase, cu-atît mai bine pentru presă. O știre ca asta se cere exploatată. Știți doar. Dacă este cum ziceți, dacă suferă de halucinații, „delusions” sau așa ceva, n-ar fi mai potrivit s-o închideți într-o clinică sau s-o trimiteți în străinătate? Scuzați-mă, m-am amestecat fără voie unde nu-mi fierbe oala.

Tăcu brusc, fiindcă umbra colonelului făcuse un gest de

nerăbdare.

— Deoarece nu eram sigur că vă voi întâlni, v-am lăsat o notă la Post, sub ușa — zise, punînd punct conversației.

— Bine, domnule colonel — murmură locotenentul Silva.

— Noapte bună — se despărți de ei colonelul, tăios.

Dar nu plecă. Lituma îl văzu întorcîndu-se și făcînd cîțiva pași spre marginea plajei, rămînînd acolo cu fața spre mare, neclintit dinaintea vastei suprafețe argintată din loc în loc de razele lunii. Conul auriu al farului apărea și dispărea, învăluind în treacăt, timp de o clipă, silueta mărunță și imperioasă, îmbrăcată în kaki, cu spatele la ei, așteptîndu-i să plece. Privi la locotenent și acesta îi întoarse privirea, nehotărît. În sfîrșit, le făcu un semn că se pot retrage. Fără a scoate un cuvînt, amîndoi plecară. Nisipul le înăbușea pașii. Lituma simțea cum i se înfundă pantofii. Trecură alături de spinarea nemișcată a colonelului — din nou vîntul îi zburlea pușinii peri — și se îndreptară, printre bărci răsturnate, spre densele pete întunecate care erau casele Talarei. Odată ajunși lîngă sat, Lituma se întoarse să se uite la mica plajă. Silueta colonelului părea să nu se fi clintit din loc, la limita dintre nisip și apă. O umbră întru cîtva mai clară decît umbrele dimprejur. Mult mai departe, scînteiau niște puncte gălbui, pierzîndu-se la orizont. Care din felinarele acelea pescărești să fie barca soțului *donei* Adriana? Deși aici noaptea era plăcută, călduță, *don* Matias spunea că în largul mării era întotdeauna frig și că de aceea, nu din plictiseală sau viciu, pescarii luau la bord, cu sfințenie, cîte o butelcuță de rachiu sau de altă tărie, spre a putea suporta noaptea întreagă în larg.

Talara era pustie și liniștită. Nu scapără lumină la nici una din căsuțele de lemn prin dreptul cărora treceau. Lituma avea o grămadă de lucruri de întrebare sau comentat, dar nu se încumeta încă să deschidă gura, fiind ca paralizat de o senzație ambiguă, de confuzie și tristețe. Să fie adevărat ce le povestise omul acela sau doar o invenție? O fi, mda, poate, ba mai mult ca sigur. De aia i se păruse lui fata cam bolîndă la cap, vezi bine, nu se înșelase. Din cînd în cînd furișea cîte o privire la locotenentul Silva: ducea chitara pe umăr, ca o pușcă sau o sapă, și părea gînditor, absent. Cum de putea vedea ceva în semiîntuneric, cu ochelarii ăia fumurii?

Cînd se auzi detunătura, Lituma tresări violent: dar, în același timp, parcă ar fi așteptat-o. Spărsese tăcerea, scurt și brutal, cu un ecou stins. Acum totul era iar ca înainte, calm și mut. Înlemni, se întoarse spre șeful lui. Dar acesta, după ce se oprise preț de o clipă, pași iar mai departe netulburat.

— Păi, dom' locotenent — tropăi Lituma pînă îl ajunse din urmă. N-ați auzit?

Ofițerul continuă să depene din picioare, privind drept înainte. Ba chiar grăbind pasul.

— Ce să aud, Lituma?

— Împuşcătura, dom' locotenent — tropăia, se zăpăcea Lituma, lângă el. Acolo, pe plajă. Vreţi să spuneţi că n-aţi auzit-o?

— Am auzit un zgomot care ar putea fi orice, Lituma — îi zise şeful, pe un ton de punere la punct. Pîrţul unui beţiv. Rîgîiala unei balene. Orice. N-am nici o dovadă că zgomotul acela ar fi o împuşcătură.

Lui Lituma inima îi bătea să-i spargă pieptul. Tot trupul îi fusese năpădit de transpiraţie, şi îşi simţea la fel de umede cămaşa şi faţa. Mergea în pas cu locotenentul, năucit, poticnindu-se, neînţelegînd nimic.

— Şi-atunci, nu mergem să vedem? — întrebă după alţi cîţiva metri, simţind că îl încearcă un fel de ameţeală cu palpitaţii.

— Să vedem ce anume, Lituma?

— Dacă s-a împuşcat colonelul Mindreau, dom' locotenent — bîigui. N-a fost asta detunătura pe care am auzit-o?

— Toate la timpul lor, Lituma — zise locotenentul Silva, parcă înduioşat de atîta neştiinţă. Avem tot timpul să aflăm. C-o fi, că n-o fi aflăm noi, fii pe pace. Ce-i graba asta pe tine? Aşteaptă să vină careva, un pescar, un vagabond, care să-l găsească şi să ne dea de ştire. Asta, de-o fi adevărat că acel domn şi-a zburat creierii, după cum crezi tu! Sau, mai bine, aşteaptă s-ajungem întîi la Post. Poate că acolo se va împrăştia misterul care te chinuie atîta. Nu l-ai auzit pe colonel zicînd că ne-a lăsat o notă?

Lituma nu mai zise nimic şi continuă să păşească drept înainte, în pas cu şeful lui. De pe una din străduţele laterale, pustii, se auzi o horcăială mecanică, de parcă cineva s-ar fi căznit să prindă la radio un post anume. Pe terasa hotelului Royal, paznicul dormea adînc şi fără grijă, înfolit într-o pătură, cu capul pe balustradă.

— Aşadar, credeţi că nota aia ar fi testamentul lui? — mai mult îngăimă, pînă la urmă, abia cînd se văzură ajunşi pe drumul drept ce ducea la uşa Postului. Că ne-a căutat ştiînd că, după ce va discuta cu noi, o să se omoare?

— Măi-măi, că greu eşti tu de cap uneori, fiule — suspină şeful lui. Şi îl bătu uşurel pe braţ, a încurajare. Tot e bine că, după eforturile prelungite, pîn' la-urmă tot începi să înţelegi şi tu cîte ceva. Nu, Lituma?

Nu mai vorbiră pînă n-ajunseră la hardughia ruinată şi nezugrăvită de-o groază de ani, care era Comisariatul. Locotenentul expedia raport după raport Direcţiunii Generale a Jandarmeriei, explicînd că, dacă nu se va întreprinde ceva în scurt timp, li se va surpa acoperişul în cap, că așa-zisele celule erau nişte strecurători din care deţinuţii nu evadau doar din bună-creştere sau curtoazie, fiindcă scîndurile erau roase de carii şi de şobolani. I se răspundea că, poate, viitorul buget va prevedea o sumă şi pentru ei. Poate. Un nor

ascunsese luna și locotenentul trebui să aprindă un chibrit ca să nimerească broasca. Se luptă cîtva timp cu ea ca de obicei, pînă s-o poată descuia cu cheia. Aprinse alt chibrit, căută pe dușumeaua de scînduri, întîi lîngă prag, apoi mai departe, pînă cînd flăcăriuia îi arse vîrfurile degetelor. O stinse iute, drăcuind. Lituma dădu fuga să aprindă lampa cu gaz; dar procedă cu atîta stîngăcie, încît i se păru că durase un veac. În sfîrșit se aprinse: o limbă roșie de foc, cu miez albăstrui, care pîlpîi cîteva clipe pînă să se întetească. Plicul alunecase pe jumătate în crăpătura dintre două scînduri, și Lituma își văzu șeful, pe vine, luîndu-l și ridicîndu-l cu multă delicatețe, ca pe un obiect deosebit de fragil și de prețios. Intui toate mișcările pe care avea să le facă și, într-adevăr, le și făcu locotenentul: să-și dea chipiul pe ceafă, să-și scoată ochelarii și să se așeze pe un colț al biroului, cu picioarele larg crăcănate, în timp ce, mereu cu aceeași grijă, desfăcea plicul și cu două degete scotea din el o hîrtiuță albă, aproape transparentă. Lituma desluși cîteva rînduri scrise egal, care acopereau toată pagina. Apropie lampa, astfel ca șeful lui să le poată citi fără greutate. Văzu, plin de neliniște, că ochii locotenentului se mișcau, încet, de la stînga la dreapta, de la dreapta la stînga, și că fața i se încrețea treptat într-o expresie de dezgust, sau de perplexitate, sau de amîn-două la un loc.

— Ei, dom' locotenent? — întrebă, cînd crezu că ofițerul terminase de citit.

— *Carajo* — își auzi șeful suduind, pe cînd îl vedea lăsînd mîna în jos: hîrtiuță albă rămase atîrnînd, la înălțimea genunchilor lui.

— S-a omorît? — insistă Lituma. Și, întinzînd mîna: îmi permiteți s-o citesc, dom' locotenent?

— Scîrba naibii — murmură șeful lui, dîndu-i hîrtia. Lituma se grăbi s-o ia, s-o citească și, în timp ce citea, crezînd și nevenindu-i a crede, înțelegînd și neînțelegînd, auzi că locotenentul adăugă: Nu numai că s-a omorît, Lituma. Dar scîrba naibii a omorît-o și pe fată.

Lituma ridică ochii și își privi șeful, neștiind ce să zică, ce să facă. Ținea lampa cu mîna stînga și umbrele acelea ce se tot lăbărtau mișcîndu-se dovedeau fără tăgadă că tremura din tot trupul. O strîmbătură desfigura fața locotenentului și Lituma îl văzu clipind și strîngînd apoi din pleoape ca în fața unei lumini prea tari.

— Și-acu' ce facem? — se bîlbîi, simțindu-se ca vinovat de ceva. O să mergem la Bază, acasă la colonel, să vedem dacă-i adevărat că și-a omorît fata?

— Tu chiar crezi că s-ar putea să nu fie adevărat, Lituma? — se stropși la el locotenentul.

— Nu știu — răspunse jandarmul. Sau, mai bine zis, da, cred că-i adevărat c-a omorît-o. De aia se purta așa ciudat, pe plajă. Și mai cred că și el s-a omorît, da, asta a fost detunătura pe care am auzit-o. *Ay*, maica mă-sii, maica mă-sii!

— Aici ai dreptate — zise locotenentul Silva, după cîteva clipe:

Maica mă-sii.

Rămaseră încă un moment tăcuți și nemișcați, printre umbrele acelea zănatice care jucau tontoroii pe pereții, dușumeaua, mobilele și celelalte troace vechi și desperecheate ale Postului.

— Și-acum noi ce facem, dom' locotenent? — repetă, în sfârșit, Lituma.

— Eu nu știu ce-o să faci tu, te privește — răspuse ofițerul, săltînd brusc în picioare, plin de nervozitate, ca amintindu-și de ceva extrem de urgent. Părea îmboldit de o violentă energie. Dar te sfătuiesc ca, pe moment, să nu faci nimic sau să te duci la culcare. Să dormi pînă va veni cineva să-ți anunțe ambele morți.

Îl văzu, ferm, hotărît, îndreptîndu-se cu pași mari spre umbrele străzii, făcînd gesturile lui caracteristice: potrivindu-și din mers tocul pistolului la șold și punîndu-și ochelarii fumurii.

— Dar unde plecați acu', dom' locotenent? — îngăimă, speriat, ghicind dinainte răspunsul:

— S-o f... naibii pe grăšana aia căcăcioasă — îl auzi zicînd, deja invizibil.

VIII

Dona Adriana rîse din nou și lui Lituma i se păru că, pe cînd toată Talara birfea, se smiorcăia de milă sau îngrămădea presupuneri despre ultimele evenimente, stăpîna bodegii nu făcea altceva decît să se strice de rîs. De trei zile era așa. Așa îi primise și se despărțise de ei la micul dejun, la prînz și la cină, răsălaltăieri, alaltăieri, ieri, ba chiar și azi: cu hohote de rîs. Locotenentul Silva, în schimb, era morocănos și încurcat, de-ai fi zis nici mai mult, nici mai puțin c-a pățit cea mai mare rușine din viața lui. Poate pentru a cincisprezecea oară în răstimp de numai trei zile, Lituma gîndi: „Ce mama dracului s-a petrecut între ăștia doi?” Clopotele părintelui Domingo răsunară peste sat, chemînd la slujbă. Fără a-și pune stavilă rîsului, *dona* Adriana făcu semnul crucii.

— Și ce credeți c-o să pățească ofițerașul acela, cum îi zice, Dufo ăla? — își drese glasul *don* Jeronimo.

Era ora prînzului și, în afară de șoferul de taxi al Talarei, de locotenentul Silva și de Lituma, în bodegă se afla și o pereche tînără care sosise din Zorritos să ia parte la un botez.

— O să-l judece forul privativ — răspuse fără chef locotenentul Silva, neridicîndu-și ochii din farfuria pe jumătate goală. Adică un tribunal militar.

— Dar ceva tot or să-i facă, nu? — insistă *don* Jeronimo. Mînca un *saltadito* cu orez, își făcea vînt cu ziarul, clefăia de zor cu gura deschisă și împroșca împrejur cu resturi și salivă. Fiindcă se presupune că un tip care i-a făcut cîte i-a făcut Dufo ăsta lui Palomino

Molero nu poate scăpa chiar așa, basma curată, nu, dom' locotenent?

— Mda, se presupune că n-o să scape chiar așa ușor — încuviință locotenentul, cu gura plină și cu o neplăcere evidentă zugrăvită pe chip, pentru că nu era lăsat să mănince în pace. Ceva i-or face fără doar și poate.

Dona Adriana rîse din nou și Lituma îl simți pe locotenent încordîndu-se, afundîndu-se în scaun îndată ce o văzu pe stăpîna bodegii apropiindu-se de ei. Dar ce pleoștit era, dacă nici muștele nu și le gonea de pe față! Ea purta o rochie înflorată, cu un decolteu foarte căscat, și venea legănînd din miini, din bust și din șolduri, teribil de provocatoare. Părea să duduie de sănătate și să fie, îndeosebi, încîntată de sine și de întreaga lume.

— Bea puțintică apă, domnule locotenent, și nu mînca așa repede, c-o ia îmbucătura pe partea ailaltă și mi te îneci — rîse *dona* Adriana, bătînd ușurel spinarea ofițerului cu niște palmuțe încă mai batjocoritoare decît cuvintele ei.

— Ce bine dispusă sînteți de cîteva zile! — făcu Lituma, privind-o cu luare-aminte ca pe o necunoscută: chiar era altă persoană, devenise o cochetă; ce streche o pișcase?

— Oi fi avînd eu motivele mele — zise șugubăț *dona* Adriana, strîngînd farfuriile perechii din *Zorritos* și îndreptîndu-se spre bucătărie; mergea fițîind din fund de parcă le făcea cu el pa, pa! „Doamne sfinte”, gîndi Lituma.

— Dumneavoastră știți de ce este așa de pișicheră de vreo trei zile încoace, dom' locotenent? — întrebă.

În chip de răspuns, ofițerul îi aruncă o privire ucigătoare prin lentilele lui fumurii și se întoarse să privească strada. Acolo, pe nisip, un hultan ciugulea ceva cu furie. Deodată, bătut din aripi și își luă zborul.

— Vreți să vă spun și eu ceva, dom' locotenent? — zise *don* Jeronimo. Dar sper să nu vă supărați.

— Dacă-s motive de supărare, mai bine nu-mi spune nimic — mîrii locotenentul. Că nu-s în cea mai bună dispoziție pentru prostii.

— Bine, iacă, nu zic nimic, am înțeles mesajul — mîrii taximetristul.

— O să se lase și cu alți morți? — rîse *dona* Adriana, din bucătărie.

„Na, c-a devenit de-a dreptul apetisantă”, își zise jandarmul. Gîndi: „Trebuie să dau o raită pe la moliile chinezului Liau. Altfel, prind rugină la chestie”. Masa ofițerului și-a lui Lituma era separată de masa taximetristului, încît vocile lor, ca să ajungă la destinatari, trebuiau să treacă peste perechea din *Zorritos*. Erau tineri, îmbrăcați cît mai dichisit, și se întorceau să-i privească pe rînd, interesați la culme de spusele lor.

— Ei bine, chiar de nu v-o fi pe plac, eu tot o să zic ce gîndesc,

uite-aşa — hotări năbădăios *don Jeronimo*, lovind în masă cu ziarul făcut sul. Aflați că nu există ființă în Talara, bărbat, femeie sau ciine, care să înghită gogoşa asta. Nici hultanul ăla de afară n-o înghite.

Într-adevăr, păsăroiul de pradă se întorsese și era acolo, negricios și feroce, îndârjin-du-se împotriva unei șopîrle pe care o ținea în cioc. Locotenentul continuă să mănînce, indiferent, concentrat în gîndurile și în ursuzlîcul său.

— Și cam care o fi gogoşa asta de nu crede nimeni în ea, *don Jeronimo*? — întrebă precaut Lituma.

— Asta, cum că ștabul de colonel Mindreau și-a omorît fata și-apoi s-a omorît pe plajă — zise șoferul de taxi, împroșcînd cu resturi. Cîn' să fie idiotul care să creadă asemenea bărbi!

— Eu — afirmă Lituma. Eu îs unul din idioții care cred despre colonel că și-a omorît fiica și s-a omorît și el mai apoi.

— Nu face pe naivul cu mine, amice Lituma — își drese glasul *don Jeronimo*, incre-țindu-și fața. Țștia doi au fost lichidați ca să nu vorbească. Și ca să-i fie atribuită lui Min-dreau asasinarea lui Palomino Molero. Nu țține, omule.

— Asta se discută acum pe la colțuri? — ridică ochii din farfurie locotenentul Silva. Că pe colonelul Mindreau l-au lichidat? Și, mă rog, cine-s ăia de l-au curățat, se poate ști?

— Mahării ăi mari, e clar — desfăcu larg brațele *don Jeronimo*. Cine, dacă nu ei? Nu te mai face că nu știi, dom' locotenent, că doar sîntem aci între noi. Chestia e că nici dumneata nu poți vorbi. Toată lumea zice că și dumitale țți-au astupat gura ca să nu poți clarifica lucrurile. Ca de obicei, păi nu?

Locotenentul ridică din umeri, ca și cînd toate sporovăielile acelea nu-l priveau cîtuși de puțin.

— I-au pus în cîrcă pînă și scorneala c-ar fi abuzat de fiică-sa — împroșcă orez *don Jeronimo*. Ce porci! Bietul om. Nu țți se pare, Adrianita?

— Multe mi s-or fi pîrînd mie, hahaha — se hlizi soția lui *don Matias*.

— Prin urmare, lumea crede că toate astea sînt scorneli — murmura locotenentul, întorcîndu-se la farfuria lui cu o mutră acră.

— Bineînțeles — zise *don Jeronimo*. Ca să-i acopere pe vinovați, păi cum. E limpede ca lumina zilei.

Sună sirena rafinăriei, și hultanul ridică pliscul și se încorda. Cîteva clipe rămase așa, închizînd, așteptînd. Se îndepărtă, în sfîrșit, cu mici salturi.

— Și-atunci de ce crede lumea că l-au omorît pe Palomino Molero? — întrebă Lituma.

— Din cauza unei contrabande de multe milioane — afirmă *don Jeronimo* cu deplină încredere. întîi l-au omorît pe trupetele de la aviație, pentru că

mirosise ceva. Apoi întrucît colonelul Mindreau descoperise lozul ăl mare sau era cît pe ce să-l descopere, l-au curăţat şi pe el şi i-au omorît şi fata. Mai ştiind şi ce le place oamenilor să afle, au inventat şi mîrşavia aia cum că tatăl l-ar fi ucis pe Molero din gelozie faţă de propria-i fiică de care, pasă-mi-te, abuza. Auzi dumneata! În spatele perdelei ăsteia de fum au obţinut exact ce urmăreau; ca nimeni să nu pomenească măcar de chestiunea principală. Adică de milioane.

— Măi, că plini de idei mai sînt puii ăştia de curvă — suspină locotenentul, frecînd furculiţa de farfurie de parcă ar fi vrut s-o rupă.

— Dumneata nu vorbi aşa urît, că ţi se usucă limba în gură — zise *dona* Adriana, chicotind. Se proţăpi lîngă locotenent cu o farfurioară cu desert din fructe de mango şi, punînd-o pe masă, se lipi atît de mult încît pulpa ei zdravănă atinse braţul ofiţerului. Acesta şi-l retrase, ca fript. Hahaha...

„Ce de fiţe!” gîndi înmărmurit Lituma. Nu zău, ce-o apucase pe *dona* Adriana? Nu numai că îl lua peste picior în fel şi chip pe locotenent; dar cocheta cu el de mai mare dragul. Îl stîrnea, dar el nimic. Şeful lui nu reacţiona şi pace. Părea ruşinat şi demoralizat de provocările şi glumele în doi peri ale *donei* Adriana. Parcă nici el nu mai era acelaşi. Oricînd altcîndva, întăritările stăpînei bodegii l-ar fi înnebunit de fericire şi s-ar fi repezit să profite cu o sută pe oră. Dar acum nimic nu-l lecuia de apatia aceea de rumegător trist în care se cufundase de vreo trei zile. Ce naiba se întîmplase între ei în noaptea cu pricina?

— Şi la noi la Zorritos s-a aflat de chestia asta cu contrabanda — interveni deodată bărbatul venit la botez. Era tînăr, avea părul foarte pomădat şi un dinte de aur. Purta o cămaşă de culoarea prunei *lucuma*, bătoasă de atîta apret, şi vorbea pripit, turuind, înghiţindu-şi cuvintele. Se uită la fata care, probabil, îi era nevastă. Nu-i aşa, Marisita?

— Da, Panchito — zise ea. E cît se poate de adevărat.

— S-ar părea că aduceau pînă şi frigidera şi bucătăria electrică — adăugă băiatul. Şi îmi dau cu presupusul că, dacă s-au săvîrşit asemenea crime, trebuie că erau multe milioane la mijloc.

— Mie îmi face milă Alicită Mindreau — zise tînăra din Zorritos, dîndu-şi ochii peste cap şi pregătindu-se să se smiorcăie. Fata asta e victima nevinovată a întregii daraveri. Biata de ea. Ce abuzuri oribile se comit! Şi te-apucă furia văzînd că adevăraţilor vinovaţi nu le face nimeni nimic. Or să se-aleagă şi cu banii, şi cu libertatea... Nu, Panchito?

— Aici, cei ce plătesc oalele sparte sîntem numai noi ăştia, lefterii — mormăi *don* Jero-nimo. Bibanii ăi graşi, niciodată. Nu, dom' locotenent?

Locotenentul se ridică atît de brusc, încît masa şi scaunul lui fură pe punctul să se răstoarne.

— Bun, eu plec — anunță, lehametisit de toate și de toți. Și, către Lituma: Tu rămii?

— Vin și eu numaidecît, dom' locotenent. Lăsați-mă doar să-mi beau cafeaua.

— Să-ți fie de bine — mîrii locotenentul Silva, punîndu-și chipiul și evitînd s-o privească pe stăpîna bodegii, care, de la teighea, îl urmări pînă la ușa dinspre stradă cu o privire înveselită, glumeață, făcîndu-i semne de bun-rămas.

După cîteva minute, cînd îi aduse ceșcuța de cafea, *dona* Adriana se așeză voioasă în fața lui Lituma, pe scaunul lăsat liber de locotenent.

— Mor de curiozitate — zise jandarmul, coborîndu-și vocea spre a nu fi auzit de ceilalți clienți. O să-mi povestiți ce s-a întîmplat în noaptea aceea între dumneavoastră și locotenent?

— Întrebă-l pe el — replică stăpîna bodegii, cu fața-i dolofană strălucind de maliție.

— L-am întrebat de vreo cincisprezece ori, *dona* Adriana — insistă Lituma, cu jumătate de glas. Dar face pe niznaiu' și nu scapă o vorbă. Hai, nu fiți egoistă, ziceți-mi cum a fost.

— Curiozitatea asta a ta este muierescă, Lituma — glumi *dona* Adriana, fără ca zîm-betu-i șagalnic ce o împodobește de vreo trei zile să i se șteargă de pe chip.

„Parcă-i o zgîtie de fată după ce a făcut o boroboață”, gîndi amuzat Lituma. „Ai zice c-a întinerit cu douăzeci de ani, șoltica.”

— Se mai zice și altceva, c-ar putea fi o chestie deocheată, legată de spionaj, nu numai de contrabandă — îl auzi zicînd pe *don* Jeronimo, care se ridicase în picioare și conversa cu perechea din Zorritos, sprijinit de spătarul unui scaun. Asta o știu de la proprietarul cinema- tografului din Talara. Iar *don* Tectonio Caile Frias e om serios, nu vorbește doar ca să se audă vorbind.

— Dacă așa zice, o fi știind el ceva — remarcă Panchito.

— Nu iese fum fără foc — întări Marisa.

— În fine, *dona* Adrianita, vă rog nu mi-o luați în nume de rău, dar trebuie să vă întreb ceva pentru că mă frămîntă — șușoti Lituma, căutîndu-și cuvintele. V-ați culcat cu locotenentul? I-ați făcut hatîrul pîn' la urmă?

— Cum îndrăznești să mă întreb așa ceva, pramatie — șuieră stăpîna bodegii, amenin-țîndu-l cu degetul. Voia să pară supărată, dar nu era: luminița sardonică și încîntată îi juca mereu în ochii negri, iar gura îi rămăsese întredeschisă în zîmbetul ambiguu al celui care își aduce aminte, jumate fericit, jumate spășit, de cine știe ce răutate. Întîi și-ntîi vorbește mai încet, fiindcă Matias te-ar putea auzi.

— Cică Palomino Molero descoperise că se transmiteau secrete militare Ecuadorului, și de-aceia l-au omorît — zicea *don* Jeronimo. Cică șeful bandei de spioni s-ar putea să fi fost colonelul Mindreau în

persoană.

— Drace! *Caramba, caramba!* — comenta înfierbîntat tipul din Zorritos. O chestie ca-n filme.

— Așa-i, așa-i, ca-n filme.

— Cum să m-audă, dacă pîn' aici i se aude sforăitul, *dona* Adrianita — susură Lituma. Adevăru-i că, nu știu de ce, dar din noaptea aia totul s-a întors cu fundu-n sus. Eu unul nu mai înțeleg nimic și-mi muncesc creierii încercînd să ghicesc ce s-a întîmplat aici, pentru ca dumneata să fi devenit, iartă-mă, așa... deșănțată, iar locotenentul așa plouat.

Stăpîna bodegii slobozi alt hohot sănătos de rîs cîțva timp, atît de tare încît i se umplură ochii de lacrimi. Tot trupul i se zgîlțuia, țîțele-i mari se clătinau libere și pline pe sub veșmîntul înflorat.

— Cred și eu că-i plouat, săracu, oho, și-ncă cum — zise. Eu cred că l-am dezvățat de nărav, Lituma, și nu pentru trei-patru zile, ci pe totdeauna. Îți spun eu că șeful tău n-o să se mai joace de-a violul în viața lui, hahaha.

— Pe mine nu mă miră deloc cele spuse de *don* Tectonio Caile Frias — zicea tipul din Zorritos, lingîndu-și dintele de aur. Am mirosit eu ceva de la început: în spatele acestor crime trebuie să fie mîna Ecuadorului.

— Dar cum ați făcut să-l dezvățați, *dona* Adriana? Cum de l-ați înfundat în halul ăsta, de nici cîrc nu mai scoate? Hai, hai, nu vă țineți mîndră: spuneți, spuneți.

— Și-n plus, sînt sigură că pe puștoaica aceea, Alicia, înainte de a o omorî au violat-o — suspină tînăra din Zorritos. Era o brunetică creată și plăcută, într-o rochie de un albastru electric. Așa procedează ăia întotdeauna. De la maimuțoii de ecuadorieni te poți aștepta la orice. Și țineți seamă că eu am rude în Ecuador.

— A intrat cu revolverul în mînă, încercînd să mă sperie — susură stăpîna bodegii, făcînd sforțări să-și înăbușe rîsul nestăpînit și mijindu-și ochii ca pentru a revedea scena care o înveselea la culme. Eu adormisem și, într-adevăr, la început m-am speriat de moarte. Am crezut că era un țilhar. Aș, era șeful tău. A dat buzna, forțînd șipca aceea de la ușă. Neobrăzatul. Vrînd să mă înspăimînte. Bietul de el, bietul.

— Despre asta n-am auzit nimic — bombăni *don* Jeronimo, lungindu-și gîtul peste ziarul cu care gonea muștele. Dar ce-are a face; nu m-ar mira cîtuși de puțin s-o fi omorît pe nenorocita aceea după ce au violat-o. În grup.

— A început prin a-mi zice o droaie de vulgarități — susură *dona* Adriana.

— Ce fel? — o întrerupse Lituma. De pildă. „Nu mai pot trăi de-atîta dorință. O să crap ca măgarul cu sămînța în el. M-am umplut de dau pe dinafară și,

dacă nu-mi faci cheful chiar acum, o să mă împuşc într-o bună zi. Sau o să te împuşc pe dumneata."

— Ce comic! — hohoti și Lituma. Chiar așa v-a zis, că dă pe dinafară, sau asta i-o puneți în cârcă numai din răutate?

— O fi crezut c-o să mă impresioneze sau o să mă sperie, sau și una și alta — zise *dona* Adriana, bătîndu-l binișor pe braț pe jandarm. Mamă, ce surpriză i-a fost dat să aibă, Lituma.

— Sigur, sigur — sări tipul din Zorritos. În grup, e clar. Așa se-ntîmplă întotdeauna.

— Și dumneavoastră ce-ați făcut, *dona* Adrianita ?

— Mi-am scos cămașa de noapte și am rămas în pielea goală — susură *dona* Adriana, roșind.

Da, întocmai: își scosese cămeșoiul. Era goală-puşcă. Fusese ceva pe cît de neașteptat, pe-atît de subit, o mișcare simultană a brațelor: smulseseră veșmîntul cu violență și-l aruncaseră cît colo pe pat. Pe fața ce apăruse de sub părul lung ciufulit deasupra cărnurilor acelora durdulii care albeau în penumbră, nu se citea spaimă, ci o furie de nedescris.

— Goală-goluță! — clipi de două, de trei ori, Lituma.

— Așa cum mama m-a făcut. Și-am început să-i torn șefului tău niște chestii cum nici n-a visat vreodată — explică *dona* Adriana. Mai pe șleau, niște porcării cum n-a auzit în viața lui.

— Porcării, dumneavoastră? — continuă să clipească des Lituma, numai urechi.

„Hai, să te văd, uite-mă, ce-aștepți ca să te despoi, *cholo* — zisesse *dona* Adriana, cu glasul vibrîndu-i de dispreț și indignare. Își împingea înainte bustul, pîntecele, cu pumnii înfipti în șolduri. Sau ți-e rușine să-mi arăți scula? Așa mititică o ai, tăicuță? Hai, hai, mai iute, dă-ți jos pantalonii și arată-mi-o. Vino, violează-mă odată. Dovedește-mi cît ești de viril, tăicuță. Fă-mi și mie plăcerea, fă-mi-o de vreo cinci ori la rînd, așa cum îmi face bărbat-miu noapte de noapte. El e bătrîn, dar tu ești tînăr și tare-n boașe, așa că vei bate recordul, nu, tăicuță? Atunci, tîrnosește-mă cu măciulia de șase, șapte ori, să m-ajungă la lingurică. Crezi c-ai putea?"

— Păi, păi... — se bîlbîi Lituma, năucit, Dumneavoastră sînteți cea care vorbește în halul ăsta, *dona* Adrianita?

„Păi, păi... — se bîlbîise locotenentul. Ce-ați pățit de vorbiți așa, doamnă?"

— Nici eu nu mă recunoșteam, Lituma — susură stăpîna bodegii. Nici eu nu știam de unde scoteam asemenea vorbe deocheate. Dar îi mulțumesc Domnului nostru din Ayabaca pentru inspirația pe care mi-a trimis-o. Eu am făcut, mai demult, pelerinajul pînă la Ayabaca, pe jos, cu tălpile goale, de praznicul Lui din octombrie. Cred că de-aceea mi-a trimis inspirația, în momentul cel mai greu. Bietul băiat a rămas cu gura căscată, exact ca tine acuma. „Hai odată, tăicuță,

scoate-ți pantalonii, ce stai, vreau să-ți văd năsărîmba, vreau să știu cîtu-i de groasă și să încep să-mi număr bucuriile. Cîte o să-mi dai de să-mi zvicnească inima? Pe puțin opt?"

— Păi, păi... — bîigui Lituma, cu fața arzîndu-i, cu ochii cît farfurioarele.

„Doamnă, dar n-aveți dreptul să mă batjocoriți așa — bîiguise pierit locotenentul, nemaiputînd închide gura."

— Fiindcă toate astea i le trînteam pe un ton mult mai provocator decît ăsta pe care îl auzi tu, Lituma — îi explică stăpîna bodegii. Cu o batjocură și o furie atît de teribile, încît moralul lui n-a rezistat. Înțelegi? Și-a găsit nașul. A rămas fistîcit, pierit, oh, de l-ai fi văzut.

— Nu mă mir, *dona Adriana*, oricine ar fi pățit-o la fel — zise Lituma. Dacă eu însumi sînt zăbăuc, numai auzindu-vă. Și el, atunci, ce-a făcut?

— Bineînțeles că nu și-a dat jos pantalonii, că n-a făcut nimic — zise *dona Adriana*. Și toate poftetele cu care venise i s-au spulberat.

„Eu n-am venit să vă bateți joc de mine — se plînsese disperat locotenentul, neștiind unde să se ascundă, *dona Adriana*."

„Sigur că nu, fir-ar mă-ta a dracului. Ai venit să mă sperii cu pistolul ăla al tău de rahat și să mă violezi, ca să te simți mascul. Bun, atunci violează-mă, Superman."

Hai, dă-i drumul, ațin'te la frecuș. Violează-mă de zece ori la rînd, tăicuță. Abia atunci m-oi declara mulțumită. Ce aștepti?"

— Zău c-ați înnebunit — șopti Lituma.

— Chiar, am înnebunit — suspină stăpîna bodegii. Dar mi-a reușit mișcarea. Pentru că, din cauza nebuniei mele, șeful tău s-a cărăbănit cu coada între picioare. Făcînd-o, culmea, pe ofensatul, porcul de cîine. Dar cu mine nu-i merge.

„Venisem să vă declar un sentiment curat și sincer, și m-ați luat peste picior și m-ați jignit — tot protesta locotenentul. Și v-ați coborît pînă la a-mi vorbi ca o «molie», pe deasupra."

— Și vezi-l cum a rămas de atunci. La pămînt — adăugă *dona Adriana*. Mă crezi că-mi face milă, acum?

Rîdea din nou cu poftă, fericită că scăpase, mulțumită de sine și de matrapazlicu-i nevinovat. Lituma însă se simți copleșit de solidaritate și de simpatie față de șeful său. Avea tot dreptul să rămînă atît de abătut, fusese umilit tocmai în demnitatea-i de bărbat. Cînd o să le povestească tărășenia, Neînvinșii or să facă un scandal monstru. Or să zică despre *dona Adriana* că merită, mult mai mult decît Haioasa, să fie regina Neînvinșilor și or să-și cînte imnul în cinstea ei.

— Mai umblă vorba și c-ar putea fi niște dedesubturi scabroase, chestii între poponari — insinua tipul din Zorritos.

— Între poponari? Ah, da? — clipi des *don Jeronimo*, lingîndu-și buzele. S-ar putea, s-ar putea.

— Sigur că se poate — zise tipul din Zorritos. Prin cazărmi bîntuie cazurile de homo- sexuali. Iar homosexualitatea, se știe doar, mai devreme sau mai târziu duce direct la crimă. Iartă-ne că vorbim despre așa ceva în fața ta, Marisita.

— Nu-i nimic rău în asta, Panchito. Viața e viață, nu?

— Mda, s-ar putea, s-ar putea — reflecta intens *don Jeronimo*. Dar cine cu cine? Cum o fi fost și asta?

— Nimeni nu crede în povestea cu sinuciderea colonelului Mindreau — schimbă subiectul, deodată, *dona Adriana*.

— Văd și eu — murmură Lituma.

— Drept să-ți spun, nici eu n-o cred — adăugă stăpîna bodegii. În sfîrșit, dracu' să-i pieptene.

— Nici dumneavoastră n-o credeți? — Lituma se sculă în picioare și semnă chitanța pentru masa de prînz. Vedeți, în schimb, eu cred istoria pe care mi-ați povestit-o. Deși e încă mai fantastică decît sinuciderea colonelului Mindreau. La revedere, *dona Adriana*.

— Auzi, Lituma — îl chemă ea. Îi sticleau ochii de veselie, făcu o mutră șireată și coborî mult tonul vocii: Zi-i locotenentului că diseară îi gătesc felul lui preferat, *tacu-tacu* și pateul după care se dă el în vînt. Ca să mă iubească iar, măcar puțintel.

Lansă un chicotit cochet, care îl făcu și pe Lituma să ridă.

— O să-i transmit mesajul, *dona Adriana*. Cu bine, pe curînd.

Drace!, cine să le-nțeleagă pe muieri! Dădea să iasă pe ușă, cînd îl auzi pe *don Jeronimo*, din spate:

— Amice Lituma, de ce nu ne spui cu cît l-au plătit pe locotenent bibanii ăi grași ca să născocească istoria asta cu sinuciderea colonelului?

— Nu-mi plac astfel de glume — replică el fără să se întoarcă. Iar locotenentului, cu-atît mai pușin. Dacă ar afla ce ați zis acuma, nu v-ar fi moale, *don Jeronimo*.

Îl auzi pe bătrînul taximetrist murmurînd: „Sticlete împușit” și, o clipă, fu cît pe ce să se întoarcă. Dar se răzgîndi. Ieși în zăpușeala apăsătoare a străzii. O luă agale pe întinderea de nisip arzător, într-un vîlmășag de băiețandri care loveau îndesat într-o minge de cîrpă și ale căror umbre teșeau o agitată geografie în jurul picioarelor lui. Începu de îndată să transpire; cămașa i se lipi de trup. Incredibile i se păreau cele povestite de *dona Adriana*. Or fi adevărate? Da, nu încăpea îndoială. Acum înțelegea de ce locotenentul era cu moralul la pămînt, din noaptea aceea.

Dar las' că nici cu locotenentul nu-i era rușine: să i se năzare lui așa, să-și satisfacă poftetele cu grășana tocmai în acele momente, în toiul tragediei! Auzi dumneata! Dar ce-a căutat a găsit. Iar *dona Adrianita*: formidabilă, dom'le, formidabilă, cine-ar fi crezut!, a ținut la trîntă, nu s-a lăsat, târtoșă muiere! Și-o imagine, goală-pușcă, rîzînd de locotenent, cu robustul trup vibrîndu-i în timp ce-l ocăra, apoi și-l

închipui pe ofițer, răzbit și șui, neputînd crede cele auzite și văzute. Oricare în locul lui ar fi pățit la fel și n-ar fi știut pe unde să fugă mai repede. Îl pufni rîsul în plină stradă.

Ajuns la Post, îl găsi pe locotenent fără cămașă, stînd la biroul lui, lac de sudoare. Cu o mîină își făcea vînt și în cealaltă ținea o telegramă, foarte aproape de ochelari. Lituma ghici, pe sub lentilele fumurii, ochii ofițerului parcurgînd șirurile telegramei.

— Partea cea mai nasoală a întregii daraveri e că nimeni nu crede că, după ce și-a omorît fata, colonelul Mindreau și-a zburat creierii aproape sub ochii noștri — zise. Oamenii bat cîmpii ceva nemaipomenit, dom' locotenent. C-o fi, c-o păți: unii văd mobilul crimei în contrabandă, alții în spionaj, alții văd mîina Ecuadorului. Ba au ajuns și la relațiile între homosexuali. Închipuiți-vă cîtă nerozie.

— Am vești proaste să-ți dau — zise locotenentul, întorcîndu-se spre el. Ai fost transferat la mama dracului, într-un Post aproape fantomatic din departamentul Junîn. Undeva în munți, în *sierra*, la un capăt de traseu. Ți se plătește autobuzul.

— În Junîn? — zise Lituma, privind hipnotizat la telegramă. Eu?

— Sînt și eu transferat, dar încă nu știu unde — aprobă din cap locotenentul. Poate că tot acolo, mai știi păcatul.

— Dar asta trebuie să fie la capătul lumii — bolborosi Lituma.

— Vezi, măi sulică — îl muștrului șeful, pe un ton afectuos. Atîta te-ai ținut de capul meu să-ți lămuresc misterul cu Palomino Molero. Poftim, ți l-am lămurit. Și cu ce ne-am ales? Tu ești expediat pe culmile *sierrei* departe-hăt de căldurica ta și de prietenii tăi. Eu, cine știe pe unde, poate într-o văgăună și mai împuțită. Asta-i răsplata meritelor în Jandarmeria noastră națională, în care te-ai băgat doar de fraier ce ești. *Ay, ay*, ce-o să te faci tu acolo, Lituma, cine-a mai văzut un *cholo* ca tine, din Gallinacera, ajuns pe podișurile *punas*? Mor de milă numai la gîndul frigului ce-o să-l înduri.

— Grijania și anafura mă-sii! — filozofă jandarmul.

Sfîrșit